

51. & 52. secundum nouam æditionem: & Campeg. de dote, sub Rub. de pactis & fund. dot. q. 7. latè Igneus in. l. 1. §. si vir. ff. ad Sillan. & Riminal. In sti. quib. alien. licet, ex. n. 310

14 Hac in re videtur inepta argumētatio qua magis nititur glos. & com-

munis allegatio. d. l. doce ancillam, ibi enim non tam viro conceditur dominium rerum dotalium, quàm exercitium & ius agendi: & consequenter vxori nō tam negatur dominium, quā actio: videbatur enim absurdum, existente viro, mulierem agere, arg. §. patitur, Insti. de iniur. igitur ex illa. l. nō probatur communis allegatio, quod euidenter ostenditur ex hac. l. in qua videmus filium esse dominum, patrē que habere solum vsumfructum, & tamen pater agit, ac si verè dominus esset, nō filius: possetq; similiter argui à tutore & alijs administratoribus.

In eodem articulo debuerunt nouiores aduertete, dum contra communem indistinctè asserūt, maritum dominum non esse constante matrimonio: obstare eis, quod communiter colligitur ex. d. l. in rebus, nouè ibi dem disponi, vt soluto matrimonio, dominium ipso iure reuertatur ad vxorem absque traditione: cōtrarium que ante. l. illam fuisse, vt tanquàm receptum tradit Nouel. in. d. tract. loco suprā citato: & Signoro. in. l. si æstimatis, nu. 2. ff. solu. matr. Alex. in. l. 3. col. 2. nu. 6. in principi. ibi, nam hodie. ff. sol. matr. & ita limitatur secundum Doct. vulgaris reg. exigens traditionem ad

translationem dominij: vt tradit Ias. ia. l. si constante, nu. 119. ff. solu. matr. & in. l. traditionibus. n. 20. C. de pact. Niconi. in Rub. ff. solu. matr. n. 3. videtur igitur dominium non apud vxorem, sed apud virum fuisse, aliās nō diceretur ad eam reuerti.

15 In eadem difficultate attendendū puto, an res dotales æstimatæ viro dētur, taliter quèd dominium transeat in eum, iuxta iuris regulam. l. plerumq; 11. ff. de iure dot. l. quoties. 5. C. eo. cum notabiliter traditis à Soci. conf. 56. lib. 1. in his enim terminis videtur cessare quæstio, cum vxori sola æstimatio debeat, totumque ius & periculum rerum mariti sit, per dicta iura & l. cum dotem. 10. C. de iure dot. l. æstimatæ. 52. ff. solu. matr. l. item si non. 13. ff. de pact. dotal.

Nec obstat tex. in. d. l. in rebus ibi, *sive æstimatæ sive inæstimatæ*: quem tex. Bal. ibi. n. 7. & plures scrib. alibi (vt cōstat ex suprā citatis) indistinctè notāt: quasi æquaret in proposito, res æstimatas vel inæstimatas dari. Sed ex iuris principij talis æquiparatio stare nō potest atq; ideo reiecta variatiōe gl. ibi, verbo æstimatæ, amplectendū est quod tādem gl. ibi resoluit in fine: & clariùs Salic. ibi. n. 5. ibi, *in subsidium*: vt tex. ibi specialiter loquatur, cū maritus premitur ære alieno, nec aliter vxori satis consultū est: tūc enim lex succurrit, vt dominū & ius vèdicadi ad vxorē reuertat nec creditores vllō modo occupēt res, q̄ vxoris fuerūt: quod iuuatur ex vigore pristinæ veritatis. l. fin. ff. de decurion.

l. cum

l. cum filius. 78. §. hæres. ff. de legat. 2.
 & ita ex ea. l. cum glos. utiliter nota-
 uit Bald. in. l. interest. C. de usufruc. in
 fin. æstimationem dotis non nocere v-
 xori quando vir non reperitur soluē-
 do: quod extollunt & sequuntur Do-
 ctor. inter quos Crem. notab. 18. Ias. in
 l. ex conuentione. C. de pact. Pala. in
 Rubr. §. 17. n. 8. versi. intellige: Alex.
 in. l. Meua. §. fundus. ff. solu. matr. ex-
 tollit Pal. in rep. cap. §. 21. nu. 4. & alij
 vt tradit Anton. Hispan. l. 50. Tauri. n.
 44. versic. quod tamen: Ias. extollens.
 d. l. cum glos. in. §. actionum, nu. 84.
 Inst. de actio. & Hippol. sing. 691.

16 Expedita hac illatione & limitatio-
 ne, infertur ex. d. §. & supra traditis, ad
 imperia temporalia, in quibus regula-
 liter vnus tantum dominus admitti-
 tur: iuxta. c. in apibus. 7. q. 1. c. licet, de
 voto: quibus ampliatur reg. d. §. si duo
 bus vehiculum: plures tamen aliquan-
 do simul imperasse constat ex histo-
 rijs & ex multis. ll. Cod. tradit Man-
 tua in loco citato supra in principio hu-
 ius reg. & latius Tiraq. de primoge.
 17. q. 4. opin. nu. 22. licet de eo dubita-
 re videatur Alber. in. l. bene à zenone
 col. 2. nu. 6. C. de quadr. præscr. quod
 de facto contigisse dicit Alber. ibi, &
 prius gl. in. d. c. in apibus, & sic volunt
 quod de iure nõ possint esse duo reges
 vel principes eiusdem imperij: & ad
 hoc illam gl. aliàs commendat Imol.
 & Ias. & alij quos citat Tiraq. d. loco,
 nu. 20. & sequen. quæ opinio in regnis
 & imperijs generali consuetudine ob-
 seruatur: idq; magis expedire reipub.

& subditis plurimorum auctoritate
 probatur, inter quos Bal. in auth. hoc
 amplius, nu. 8. col. 2. versic. item quia
 C. de fideicom. & alij quos citat Cor-
 se. in tract. de potesta. Reg. q. 71. feu.
 in. 5. parte, nu. 1. quod grauius & ele-
 gantius probat Hieronimus Osorius
 Lusitanus, genere, moribus, eruditio-
 ne clarus: in. suo lib. de nobilit. ciuili.

Ad summum autem pontificatum
 constantius asseritur, duos nullo mo-
 do admitti: vt asserit glo. in. c. non au-
 tem. 7. q. 1. quam à Docto. commen-
 dari scribit Tiraq. vbi supra nu. 21. ra-
 tionem verò exactissimè tradit in si-
 gnis pceptor meus. M. Nauarrus in. c.
 nouit. 3. notab. n. 140. de iudic. vbi de
 potestate Papæ, Imperatoris & regū
 melius quàm alibi multa nõ vulgaria
 explicat: de dictiōe autem (Papa) agit
 Corras. lib. 5. Miscel. cap. 15.

17 Ex eadem regula. d. §. & ex supra
 dictis infertur ratio ad id, quod cōsue-
 tudo obseruat, vt non tantum regna,
 sed etiam ducatus, marchionatus, co-
 mitatus, similesque dignitates non di-
 uidantur, sed primogenito vel proxi-
 miori deferantur. c. 1. §. præterea duca-
 tus, de prohib. feud. alie. per Feder. vbi
 latè Bald. Affl. & alij: & ex scribenti-
 bus in alijs locis signanter id tractat
 sequentes, Alex. conf. 25. lib. 5. Hispanus
 Xuar. in. l. quoniam in priori-
 bus, fol. 81. cum sequen. C. de inoffi. te-
 stam. Soci. conf. 67. lib. 1. & conf. 165.
 libr. 2. Moder. conf. feud. 66. Curt.
 sen. conf. 68. Curt. iun. de feud. 4. par-
 te. quæstion. 30. Ias. in. l. stipulatio-
 nes

nes non diuiduntur, n. 31. ff. de verbo. oblig. copiosè & utiliter Tiraq. de primog. q. 4. ex. n. 21. vbi vsq; ad finè quæ stiõistradit ad hoc sexdecim limitationes, & ornat materiam. d. §. præterea ducatus.

Apud Lusitanos autè strictiùs hoc seruatur, non solum in maioribus dignitatibus, sed etiam in quacunq; donatione, quæ à Rege fit de terra coronæ regis: solus enim legitimus descèdens primogenitus vel proximior, succedit, nec vlla diuisio admittitur: vt patet ex ord. lib. 2. tit. 17. §. 3. qua tolluntur multa dubia, quæ ex scriptis Docto. occurrebant, vt per Alex. cõf. 87. Xuar. in. q. maioratus, col. 11. vers. hæc obtinent. Nam lex illa indiuiduam hanc successionem obseruari iubet, etiam si donatio à principio fiat pro donatario eiusque hæredibus & successoribus: in quibus terminis contrarium sentiebat Xuar. vbi supra: Isern. & alij, quos specificè refert Tiraq. de primog. q. 4. n. 56.

18 Quibus præmissis, iam ad principalem conclusionem huius. l. in hac vltima parte accedamus: quæ habet, nõ posse patrem alienare aduentitia filiorum, in quibus habet vsumfructũ: & ita restringitur potestas patri concessa. Ante omnia autem circa verbum, alienare, est vulgaris decisio. l. vlt. C. de reb. alien. non alien. quæ congruè adducitur ad. l. nostram, dum prohibet alienationè: illa autem lex inquit, appellatione alienationis non solum intelligeam ex qua dominium transfertur;

sed etiam hypothecam vel seruitutem: quem text. ex tollit Ias. in. §. item si quis in fraudem, nu. 23. Inst. de action. & in nostra. l. ita est intelligendum, per. l. fin. §. ipsum autem, versicu. sed pater, ibi, pignori & hypothecæ, inf. tit. 1. Sed contra allegatur reg. l. 1. C. de fund. dot. vbi text. inquit alienationem intelligi, ex qua dominium transfertur: & inde Docto. colligunt, nõ dici alienationem, vbi dominium non transfertur, idque magis probant ex. l. C. in. l. alienatum. 67. ff. de verb. signi.

Vndè cum hæc iura videantur inuicem aduersari, respondet glos. in. d. l. fin. verbo, hypothecam: & in. d. l. f. verbo, est autem: vt. d. l. fin. intelligatur de alienatione largo modo accepta, alia iura intelligantur de alienatione propriè & strictè sumpta: & ita Alber. in eadem. l. fin. num. 1. Bald. ibi, nu. 1. & 6. Salic. nu. 1. in fine, dicens id receptum & menti tenendum, & Paul. ibidem, nu. 2. Et hanc resolutionem probat Bal. in Authen. hoc ius n. 1. versu. est autem, cum sequen. C. de sacros. eccles. & cū eo August. Bero. in Rubr. de Reb. eccle. non alie. ad fin. & in. ca. nulli, nu. 21. eod. tit. idem Bal. in. c. 1. §. aut si libellario, nu. 6. quib. mod. feud. amit. & ibi Afflict. nu. 30. idem Afflict. in cap. 1. nu. 1. de aliena. feud. Crot. in. l. filiusfamil. §. diui, nu. 122. ff. de lega. 1. Soci. consil. 75. num. 2. lib. 1. vbi dicit gl. in hoc receptam, & ita alij supra citati. Eandem conclusionem probat gl. in. l. benignius. 17. ff. de legi. & ibi

ibi eam notat Ange. & Alex. conf. 29. nu. 15. lib. 7. quam resolutionem vt receptā refert etiam Feli. in Rub. de fid. instrum. n. 4. & Neguzan. de pignor. 2. parte. 3. memb. nu. 71.

19 Constat igitur ex hoc scribentium numero, receptissimam esse resolutionem gl. & hanc interpretationem ad illa iura: & indè inferunt Doct. aliqua vtilia, maximè ad statuta loquētia de alienatione: & hinc patet cōtra hāc receptam sententiam loqui Alcia. in l. alienatiōis verbum. 28. ff. de verb. sign. dicētem, alienationem propriè appellari ex hypotheca vel seruitute absque translatione dominij: sed debuit respōdere ad d. l. alienatum, eod. ti. & d. l. 1. C. de fund. dota. verè tamen obstat nimis. d. l. vlt. quæ loquitur indistinctè de omni dispositione legis vel hominis, & vniuersaliter disponit, compræhendi hypothecam & seruitutē: quod non ita indistinctè diceret, si propriè alienatio non esset: nec possum negare duram videri decisionem illius. l. tam indistinctè loquentis, obstatibus multis tã ex suprà citatis, quàm alijs, quæ gl. & Docto. adducunt: tamen secundum eam. l. intelligitur apud Lusitanos. l. regia, lib. 4. tit. 6. vt contineatur hypotheca in prohibitione de qua ibi: iuncta alia. l. eodem lib. ti. 13. in fine. argu. à speciali.

Ad. d. verò. l. 1. C. de fund. dota. nō placet, quod gl. & Docto. scribunt: dū accipiunt illam. l. quasi loquatur tantum de alienatione propriè & strictè sumpta: namque in materia illius. l. &

tit. de fund. dota. non tantum prohibetur alienatio cum translatione dominij, sed etiam sola hypotheca: vt in princ. Inst. quibus alien. lic. & in. l. 4. ff. de fund. dota. & ideò in. d. l. 1. dum explicat alienationis verbum cum translatione dominij, intelligi potest, vt nō loquatur restrictè, nec excludat quin alio modo alienatio dicatur, tam ex. d. l. fin. quàm ex alijs iuribus in eadem materia. d. l. 1.

20 Minus placet, quod cum Bald. infert Paul. Castr. in. d. l. fin. nu. 3. dum dicunt, quòd si statutum prohibeat, ne res alienetur in forensē, poterit tamen vsusfructus constitui: arguunt enim, quòd tunc non est propriè alienatio, & distinguunt inter verba legis & statuti. Ego autem magis attēderem statuti rationem, & secundum eam iudicarem, & in dubio contra Bal. & Pau. responderem, ex eadem. l. fin. in quacumque dispositiōe legis vel hominis: & sic includit dispositionē statuti, idque mihi probatur, quia dubitatio gl. & Docto. non est circa vsusfructum, sed circa hypothecam, per. l. in quorum. ff. de pignor. At in vsusfructu datur dominium: vt superius late deduximus, tam in hac parte, quàm in secunda. Et Cicer. in epistol. famil. id nostrum appellat, quo vtimur & fruimur. Deniq; improbabilis videtur ea vulgaris differentia, qua Bald. & Pau. nituntur, inter verba legis, & verba statuti: ad quam malè citatur passim text. in. l. 3. §. hæc verba. ff. de negot. gest. vbi I. C. id non dicit, nec dicere potuit

potuit: cum in omni dispositiōe legis generalis, vel particularis, & hominis, pariter ratio attendi debeat, nec in dubio à verborum proprietate recedendū sit: vt faciliè ex multis probari posset, quæ cōsultò omitto: & ita meliùs sentire videtur Salic. in. l. si serui. n. 22. cum sequen. C. de noxal. vndè cauendum est à Neguzan. & ab eis quos refert in. d. 2. part. 3. memb. n. 72.

21 Ex hac autem regula prohibitiua, ne pater alienet aduentitia filij, cauendum est ab eo, quod plures putant ex sententia Azon. posse patrem liberè aduentitia filiorū alienare: Azo. enim id dicere nō potuit, obstāte hac: l. & l. si. §. ipsum autem versi. non autem infra tit. 1. sed tātūm inquit Azo. in Rubri. de bon. quæ libe. n. 9. q. non potest pater alienare hæc aduentitia nisi, ex causa necessaria æris alieni, quod filius soluere teneatur: iuxta text. in. l. fin. §. si autem æs alienum, infra tit. 1. & ex his iuribus cessat dubitatiō Tiraq. in princ. l. si vnquā. n. 32. Et subdit Azo. nu. 11. non esse necessarium decretum quādo pater sic alienat ex causa necessaria: quod sequitur & extollit Bal. in eo. §. si autem, in fine, & ibi Paul. n. 2. Fulg. & Corn. id autem non satis aperit Alber. hīc, nu. 1. ad si. opinio tamen Azon. receptissima est, eamq; probāt Bald. Pau. Alex. in. l. præses. C. de tras. & alij, quos citat Tiraq. in. l. si vnquā in princ. n. 28. C. de reuo. dona. vbi allegat Roma. Aret. Dec. Socin. & quā plures: idemq; sequitur Iacobin. in. l. 1. n. 5. C. si aduer. vèd. Seuerin. in tract.

de transac. q. 7. Affli. decis. 393. n. 1. Benedi. in. c. Ranucius verb. duas. n. 255. Loriot. de consanguin. Axiom. 40. & probauit Cuma. in. l. 1. ff. de reb. eor. & fatentur omnes hāc opinionem communem esse, vt etiam asserit Couafru. lib. 1. resol. c. 8. n. 6. vbi eleganter explicat quandam. l. parti. & secūdūm hāc opinionem Azo. iudicatū vidi. De his etiam memini legisse Ioan. Ign. in. l. 3. §. elegāter, ex. n. 166. ff. ad Sillan. sed librum nunc habere non contigit: cum hæc prælo dabantur.

22 Sed contra Azo. & receptam sententiam tenet Sali. in. d. l. præses: arguēdo à legibus quæ loquuntur de patre tutore vel curatore filij, qui non potest alienare sine decreto, vt in. l. 3. C. de præd. min. l. si pupillorū. §. si pater. ff. de reb. eor. sed Alex. & Ias. ibi bene respondent, post Bal. & Pau. ea iura loqui in filio emancipato, cui pater datur tutor, vel curator: hic loquimur de filio facti, cuius pater est legitimus administrator & longè plus tribuit lex patri quàm tutori: vt Ias. probat & nos supra latius deduximus in. 2. parte.

Sed Ias. in. d. l. præses. n. 5. inquit, posse legendo & disputando teneri contra Azo. vt scilicet non possit pater alienare immobilia ex aduentitijs filiorum, sine decreto iudicis: & triplex argu. adducit, duo priora leuia sunt, nec ab vlla lege deducuntur: tertium dicit Ias. fortiter stringere ex. d. §. si autem es alienū, versi. sed pater, ibi, rite, quod verbum solet significare solennitatē iuris: & ita contra Azo. teneri posse inquit

quit ibi Cur. iun. n. 15. & tenet Crotus in. l. frater à fratre, nu. 31. & Chaf. in cō sue. Burg. Rub. 6. §. 5. fol. 218. col. 4. n. 14. Hispanus Anton. Gomet. in. l. 48. Tauri ad finē: & sic opinio Sali. aliqui bus placuit: Ego à communi sentētia non recedo, quia video hæc iura patri interdicare alienationem aduentitio- rum: eamq; specialiter permittere ob causam necessariam æris alieni: tūc au- tem, ordinem explicare, quo fieri de- beat alienatio: vt in. d. §. sin autem æs alienum: nec aliquam mētionem face- re de decreto, vel authoritate iudicis: vnde cum nullibi talis solennitas scri- pta sit in patre legitimo administrato- re, recte pro Azon. retorquetur argu- mentatio Ias. in. d. l. præses, nu. 3. versi. vnum: ne audiatur, qui sine lege loqui- tur: &: inde respondetur ad argu. Ias. ex dicto verbo *ritè*: refertur enim ad causam & ordinem: secundū mea quæ dixerat ipse Imperator in. §. præced, vt bene aduertit Tiraq. vbi suprā post Dec. consil. 209. nu. 3. colligiturq; ex Ias. in. l. filius fa. ff. qui satisd. cog. Et fulcitur hæc sentētia, quia lex in patre legitimo administratore non distin- guit circa ætatem filij: & sic patet nō bene applicari iura loquenti de tuto- re vel curatore & decreto.

23 Cum tamen regula sit negatiua, vt pater alienare nequeat aduentitia filij, ex hac. l. & d. §. sin autem æs alie- num, & d. versi. non autem: infertur v- tiliter, quòd patre alienante, fundata erit intentio filij vendicantis rem alie- natam: vt ferè in terminis tradit Dec.

consil. 60. col. 2. quia sufficit habere re- gulam: aduersarius autem probare de- bet causam limitationis, vel specialita- tis, secundū Bart. in. l. 2. nu. 1. ff. si quis in ius voca. & ibi Ias. idem Ias. in l. fin. nu. 14. C. de edic. diu. Adr. Dec. in. l. 1. n. 8. ff. de reg. iur. Dec. cons. 8. n. 1. notanter Bal. in. l. 3. n. 5. C. fin. regū. & ita is in quem pater alienauit nō po- terit vitare condemnationem, nisi pro- bet alienationem ex legitima causa fa- ctam: facit doctrina Bar. in. l. si fortè. ff. de castren. pecul. & in simili Paul. Ca- str. in. l. vir vxori. ff. ad Velleia. & quæ tradit Alex. cōsil. 18. lib. 3. vbi enim re- gula iuris est prohibitiua, non statur confessioni contrahentis vel testantis, secundū Docto. vbi suprā: & Bart. in. l. cum quis decedēs §. codicillis, & §. Titia. ff. deleg. 3. Alex. & Decius in. l. si donatione. C. de collat. Dec. cons. 20. Rip. in. l. si vnquam. q. 15. C. de re- uo. don. bonus text. in. l. q. testūm. 27. ff. de proba. notabiliter Dec. in c. quæ in ecclesiarum, nu. 27. de consti. & cō- sil. 602. Ideoque si pater vēdat filio spu- rio (cui donare neq; non creditur eius confessioni, si dicat se recepisse prætiū contra glo. d. l. qui testūm, quæ com- muniter reprobat, secundū Ias. in. l. si is qui ex bonis, col. fi. ff. de vulga. & Dec. consil. 311. col. 2. probatur in. l. 1. C. de natur. libe.

24 Constat igitur ex prædictis, regula- riter interdici patri alienationem ad- uētitorum, excepta causa necessaria, & si est limitatio ad regulam, quæ cō- probatur ex vulg. l. 1. ff. de fund. dota.

ibi,

ibi : quia haec alienatio non est voluntaria: qui
 tex. vbiq̄ue allegatur, atq̄ue ita à Bar.
 intelligitur: vt prohibita alienatione
 non censeatur prohibita ex causa ne-
 cessaria: ad idē etiam citari solet text.
 in. l. peto. 71. §. praedium. ff. de lega. 2.
 Sed non benè allegatur: quia ibi res
 non distrahitur, sed tātūm datur em-
 ptori ius retinendi pro tempore, quo
 res duratura esset penes debitorē, cu-
 ius bona alienantur: sicuti in casu nota-
 bili. l. Staius. 48. §. vlt. in fine. ff. de iu-
 re fisc. de quo infra ad idē notatur tex.
 in. l. alienatiōes. 13. ff. famil. hercis. ibi,
duntaxat voluntariae, non quae causam habent ne-
cessariam: & ibi Alber. & Flori. notāt
 Mihi etiam ad idem est optimus text.
 in. l. 3. §. item quæri. ff. de reb. eor. ibi,
haec enim alienatio non sponte fit, & ibi: valebit
alienatio, propter rei iudicatæ auctoritatem. Et in-
 dē colligitur ratio ad tex. notabi. in. l.
 magis puto. §. si pupillus, versic. sed si
 pater, & versic. idemq̄ue, & versic. eadē
 ratione. ff. eod. vbi res immobilis sine
 decreto traditur à minore vel tutore,
 quādō præcedebat obligatio eius, cui
 minor successit: quia lex tūc alienatio-
 nem hāc necessariam censet: id etiam
 probat text. in. l. 1. & meliūs in. l. 3. C.
 quādō decr. opus non est: vbi ex iussu
 vel obligatiōe testatoris alienatur res
 immobilis inconsulto prætore. In ean-
 dem sententiam potest notari text. in.
 l. nō tantum. 51. §. ijs autem. ff. de fidei-
 co. libert. & in. l. alieno. 31. §. qui fidei-
 comissariam. ff. eod. vbi minor manu-
 mittit & alienat ex fideicommissō &
 iussu testatoris, quod aliās facere non

posset lege prohibente: idem probat
 tex. in. l. causam. 20. ff. de manumif. ex
 quibus iuribus assignatur ratio deci-
 sioni notabili. l. fistulas. 78. §. 1. ff. de cō-
 trah. empt. vbi tutor sibi auctor est, si
 biq̄ue possessionem tradit rei, quam
 emerat à patre eius, cuius tutor est, de
 quo alibi plura scribo.

25 Ex. d. §. fundū. l. fistulas: & ex. d. §.
 sed si pater. l. magis puto: patet tradi-
 tionem rei venditæ necessariam ap-
 pellari, ideoq̄ue iura ibi, permittunt tu-
 torem sibi tradere, negociumq̄ue per-
 fici inconsulto iudice. Vndē ultra Do-
 ctō. vtiliter colligo, illis iuribus proba-
 ri doctrinam glo. in. §. præcium, verb.
 tradatur, inst. de empt. & vënd. quæ, re-
 iecta antiquorum varietate, benè re-
 soluit, venditorem habentem faculta-
 tem rei tradendæ præcisè teneri trade-
 re, nec liberari soluendo interesse: &
 idem probat Bart. in. l. stipulationes
 non diuiduntur. n. 39. ff. de verb. obli.
 & est recepta doctrina secūdum Alex.
 ibi, nu. 30. Ias. n. 35. qui prædictam glo.
 extollunt, & ita Ang. Aret. in. §. actio-
 num, nu. 14. Inst. de actio. dicens eam
 gl. sing. & ibi Ias. nu. 147. idem Ias. in
 l. quoties, nu. 34. C. de rei vend. Dec.
 in. l. in actionibus, nu. 16. ff. de in lit. iu-
 ran. & in. l. certi condictio, col. 7. ad fi.
 ff. si cert. pet. idem asserit Anto. Burg.
 in Rub. de empt. & vend. n. 3. dicens,
 eam glos. meliorem de iure, & magis
 communiter approbatam, aduersus a-
 liquos contradicentes: & ita Bal. in. l.
 contractus, nu. 14. C. de fide instrum:
 & Bar. in. l. 1. nu. 13. & ibi Paul. n. 4. ff.

de act. empt. de quo etiam agit Tiraq. videndus lib. de retrac. conuent. in fine §. 7. nu. 55. & latissimè nouissimus Reminald. in §. 1. ex. n. 37. Inst. de donat. vbi ex. n. 58. variè limitat: mihi autè, vt dixi, pro cõmuni sentètia sufficere prædicta iura, quæ hîc notauimus: probatur etiam ex. d. §. precium, ibi, *omni- no tradatur*: & in. l. ex empto. 11. ff. de actio. empt. ibi, *id præstari, qd inter cõtrahentes actum sit*: & ibi, *imprimis ipsam rē præstare venditorem oportet*: & indè intelligitur tex. in §. pen. vers. idem ait. ead. l. & l. 1. eo. ti. quibus Bulg. & contradicentes nitebantur: dum enim ea iura dicunt, venditorem non tradentem ad interesse condemnari, intelliguntur in fauorem emptoris: quando scilicet res tradi nõ potest, non verò permittitur venditori, ne rē tradat: & ita vsu obseruatur. In idq; verè adduci potest (cũ. M. à gl. citato) text. in. l. qui restituere. ff. de rei vend. de his etiã quoad interesse agit Molin. in. l. vnica. n. 80. cùm præced. & sequè. C. de senten. quæ pro eo.

26 De causa necessaria latè & utiliter agemus vel in fine huius. l. vel in. l. fi. §. filijs autem, tit. seq. interim verò ex supradictis inferè alia limitatio ad reg. vt pater distrahere possit ea, quæ tempore perirent, seu quæ seruari non possint, vel quæ sine utilitate sumptuosa 27 essent: quasi tunc alienandi causa necessaria sit, ex tex. notab. in. l. Aristo. 5. ff. de iure delibe. ibi, *tractu temporis deteriores*: & ibi, *sumptuosa veluti iumenta, aut vanalia*. & ibi, *es alienum, quod sub pena vel pignoribus debeat*: & sic I. C. tam iustam ibi cen-

set causam utilitatis, quàm æris alieni, seu necessitatis: licet in alijs sit differentia, vt per Dec. in. l. 2. n. 6. ff. de offi. eius cui manda. est iurisd. & ita tex. in. l. ait prætor. 7. ad fi. eod. tit. ad idem bonus tex. quem ibi commendat Bal. in. l. nõ solum. 56. ff. de petit. hæred. ibi, *non solum ad es alienum, sed & si impesa necessaria facta sunt*: & ibi, *vel si mora res peritura deterioræ futuræ erant*: vbi etiam hæc æquiparatio benè probatur: & in. l. 8. ff. de minor. ibi, *in rebus fortuitis casibus subiectis*: tex. & Doctor. in Authen. si quas ruinas. C. de Sacros. eccles. & arguendo de tutore, à fortiori pro patre legitimo administratore adduci potest cum prædictis iuribus. l. lex quæ tutores, vers. pen. & fi. C. de admin. tuto. & ita ampliatur. d. §. sin autem æs alienũ: & §. sed pater, vers. non autè. l. vlt. inf. tit. 1. vbi satis id pbat imperator ibi, *exceptis rebus, quæ onerosæ hereditati sunt, vel quocũque modo damnosæ, quas sine periculo videri patri licet*: specialia autè multa ob eam causam, quòd res tempore peribunt vel deterioræ reddentur, ornant Ias. & Rip. in. l. cū res. ff. de damn. infec. Feli. in. ca. cū accessisset. n. 20. de cõst. idè Feli. in. c. fi. col. fi. de iudic. Hipol. in. l. qui cedè. ff. ad. l. Corn. de sic. & alibi sæpe idè Ias. & Hipol. & Alci. lib. 1. de verb. sign.

Hinc inferri potest ad quæstionè ad uentiorũ, in quibus sunt aliqua immobilia subiecta inũdationi prope mare, vel flumè, vel simili periculo obnoxia: ex prædictis enim iuribus satis colligitur posse patrè tales res distrahere: & idè fortius colligitur ex Docto. statim citandis

citandis: facit tex. in l. verū. 12. §. si locupletī. ff. de minor. ibi, *prædia ruinosa*: & ibi, *prædia ruant*: & ibi, *multis casibus obnoxia*: talia enim bona non iudicantur utilia, nec excusantur ut immobilia: secundū Bar. in l. 2. col. fin. n. 19. ff. sol. matr. vbi ampliat ad bona sita in montibus quæ cū aquis diluantur: & ita Alex. & Ias. in. 4. limita. in l. sciendū. ff. qui satis. cog. & Alex. in d. l. 2. n. 20. cū Bart. & ita tenere omnes asserit Parp. ibi. nu. 87.

28 Amplius voluerunt graues Doctō. vt tutor vel curator possit alienare sine decreto, molendina & bona sita iuxta flumē obnoxia inundationi: ita Ang. vbi Fulgo. id cōmendat in d. l. non solū. ff. de peti. hæred. & Ripa. in l. quominus. n. 126. in fine. ff. de flumin. & Hispanus Pala. in repe. capi. per vestras. §. 18. n. 4. & Rubeus confi. 138. col. 1. vbi id extollit, & dicit neminē contradicere: & Tiraq. de retract. lign. §. 1. gl. 7. n. 91.

○ Ego non dubito hos patres errasse, licet enim bona sint subiecta periculo inundationis (vel simili, non ideo alienari debent inconsulto prætorē: & periculum quod ipsi Doctō. cōsiderāt, erit pro causa decreti, quod necessarium est in alienatiōe immobiliū, etiā si talia sint, vt illis carere expediat. l. magis puto. §. si æs alienū & l. si fundus sterilis. ff. de rebus eor. & ideo causa iusta ad has alienationes non sufficit sine autoritate iudicis, vt cōstat ex illis iuribus, & ita apertē I. C. in d. l. Aristo. ibi, *adito prætorē*: & d. l. ait prætor §. si. ibi, *prætor aditus*: quod etiā p̄batur

ex l. si. ff. de cura. fur. ibi, *donandi causa*: & ibi, *magna utilitate, cognitione iudicis*: quod pro maiori securitate (maximē ne iudices parū periti decipiantur) cōfirmari potest ex Bal. qui forsan id voluit, in l. si. §. nō autem, inf. ti. seq. ex Bar. Pau. Ias. in l. cū hi. §. eā. ff. de transactio. dū ibi gl. reprobāt: & potest colligi ex Aflict. decis. 87.

29 In patre igitur alienante veriū puto, quod in tutore & curatore inaduerter Doct. scripserūt: cū enim in patre iusta causa sufficiat absque decreto, vt supra, valebit alienatio ex prædicta causa, atq; ita securus reddetur emptor, vel is, in quē alienatum est: per tex. in d. l. si. §. pen. supra citato, ibi, *sine periculo vendere paternam pietate licet*: quæ verba mihi videtur cōprobare opinionē Azō. quā superiū defendimus, & receptiorē diximus. Videtur enim ibi tex. totā hāc considerationē paterno cōsilio cōmittere: nec puto indistinctē verū, quod Bart. Alex. Ias. & alij supra citati scribūt: talia immobilia iuxta flumen, vel mare sita, nō excusare à satisfaciendo, nec vt immobilia iudicari: cōtrariū enim suadet cōmunis hominum opinio, & consuetudo, qua videmus molendina aliaq; bona, etiā inūdationi & periculis obnoxia, vt prætiosa æstimari: quæ hominū opinio in his maximē attendi debet, iuxta vulg. l. præcia rerū. ff. ad l. falc. & ideo videmus in prædictis iuribus non excusari decretū, etiā in talibus bonis: & sic regulantur vt vera immobilia.

30 Ex prædictis satis infertur alia limi-

ratio generalis: vt nō obstāte prohibi-
tiōe possit pater alienare, quandō id fi-
lio vtilius fuerit, vel vt ex alienatiōe a-
liquid maioris vtilitatis filio accrescat:
quod ex verbis d. §. pen. l. fi. tit. sequē.
ita generaliter notat gl. in. l. quæcum-
que, verb. interdicta, cod. tit. vbi Bald.
nu. 1. id dicit mentitenendum, & Are-
ti. in. l. mutū, ad fi. ff. de acq. hered. vbi
eā gl. extollit: & Soci. in. l. conditioni-
bus pupillus. n. 1. in princ. ff. de cōd. &
demonst. Gomet. in. §. omniū, col. 10.
Inst. de actiō. Ias. in. l. contra iuris. n.
8. ff. de pact. Tiraq. alios citans in lib.
de iure marit. gl. 8. n. 74. char. 332. se-
cū dū nouā editionē: quod cōfirmatur
ex multis, quæ Socin. & Ias. cumulāt
in dictis locis, & Feli. in. c. causam, in.
1. n. 8. de iudi. & maximē cōfirmatur
ex tex. cū glo. in. l. 2. ff. de acceptil. vbi
admittitur obligatio impuberis sine
tutore, quandō ex ea sequitur vtilis li-
beratio: quā gl. extollunt Soci. & Ias.
vbi suprā, & Alex. in. d. l. mutū, nu. 10.
Ias. in. l. more. n. 11. ff. de acq. hered. &
in. l. potuit. n. 3. C. de iure deli. quibus
adde gl. in prin. Inst. de auth. tuto. vbi
est bonus tex. ibi, *namq; placuit meliorē condi-
tionē licere eis facere, sine auctoritate tutoris:* &
idem pbat tex. in. l. 1. C. de auth. prest.

Sic in varijs iuris articulis tradunt
Doct. vbi suprā: latiūq; Tiraq. 8. q. d.
gl. 8. ex. n. 56. quādō in aliquis actu re-
quiritur solēnitas favore alicuius per-
sonæ, valere actū absq; ea solēnitate, si
reperiatur vtilis tali personæ: quod tra-
dit Imol. in. l. cū lex, ad fi. ff. de fideiuss.
quē sequitur Soci. iunior. cōf. 28. n. 11.

lib. 2. Et multa in hunc sensum tradit
Cors. in notab. verb. pupillus fo. 177.

Idē probāt multa, iura. vltra suprā
citata: tex. in. l. non ideo minus. C. de
proc. & in. l. nec tutoris. C. de cōtrah.
& cōmitt. stipul. Idē probat tex. vbi
notat Alber. in. l. 1. ff. ne quid in loc.
fac. ibi: *quod ornamentis causa fit,* Et bonus
tex. in. l. si filius. 11. ff. de ritu nup. ex
quibus assignatur ratio. l. multi nō no-
tæ. ff. de lib. & posth. & l. filiis matrē.
C. de inoff. testam.

31 Sed in hac re doc. aliquādo variāt,
vt tradit Tiraq. in d. loco maximē. n.
62. Et præcipua varietas adducitur ex
tex. & gl. in. l. cū ij. 8. §. eā. ff. de tran-
sact. vbi tex. inquit valere transactio-
nē absque solēnitate, quādō continet
vtilitatē eius, in cuius fauorē solēnitas
requirebatur: ut patet ibi: *quia meliorem
conditionē suā.* Et gl. ibi verb. alimenta-
rius: infert, ad alienationē rei minoris,
vel Ecclesiæ, vt valeat sine solēnitate,
quandō reperitur vtilis ipsi ecclesiæ,
vel minori. Sed Bart. ibidē eā gl. repro-
bat, & Alber. n. 2. post antiquos: & ma-
gis cōmuniter doc. secū dū Ias. ibi. n. 2.
Et idem Ias. in. d. l. contra iuris, in fine
princip. & Feli. in. d. c. causam. nu. 8.
hoc tanquā receptissimū tradēs, licet
neminē citet: quod tenuerūt quā plu-
res à Tiraq. citati in. d. loco, n. 56. 57. &
sequen. Sed quāuis Ias. & alii dicāt gl.
cōmuniter reprobari, id nō omnino
expeditū est, cū nō pauci eā sequantur
vt curiosē refert Tiraq. vbi suprā. n.
62. & Cors. vbi suprā. Et idem Ias. sibi
cōtrarius in. §. actionum. n. 43. inst. de
act. 10.

actio. vbi eã gl. sequitur, quãq; magis probare videtur Tiraq. eo maximè, quã secundũ eũ nemo respondet tex. in. d. §. eã: vbi Ias. n. 2. de solutione cogitandũ relinquit. Feli. tamẽ in. d. c. causam n. 8. distinguẽdo respõdere videtur, in vers. solutio: cuius nõ meminit Tiraq. citans ad eandẽ distinctionem Alci. & Fab. Ego autẽ non dubito opinionẽ Bar. & Alber. magis cõmunẽ & veriorẽ esse, nec video qualiter negari possit: quia iura apertissimè habent, solennitatẽ requiri in alienanda re minoris velecclesiã, etiã si agatur de alienatione utili, aliter enim decretũ non interponeret, vt. l. magis puto, per totã. ff. de reb. eor. & in. l. si. ff. de curat. furio. cũ iis, quæ adduximus suprã. n. 28. & tradit Afflict. decis. 87. & ex his tolluntur obiecta Dec. contradicentis in. ca. quæ in ecclesiarũ. n. 9. de constit. hanc tamẽ varietatẽ gl. & Doct. concordat nouissimè Molin. ad Dec. in. c. 1. in. 1. lect. verb. *contentioso*: litera n. de cõstitu.

32 Sed conciliatio Molin. non est necessaria, si attẽdas ad aliã resolutionẽ receptã, quæ in ea difficultate habet: posse pro parte minoris vel ecclesiã approbari, vel rei rei alienationẽ, quæ sine solennitate facta est: vt tradit vtiliter Ias. in. d. §. eam transactionẽ, referens plures, & in simili per multa Feli. in. c. dilectus in. 2. n. 8. ex vers. tertio, de rescrip. arg. gl. celebris in. l. elegãter: verb. nullã. ff. de dolo, similis in l. iuris gentiũ. §. prætor ait, verb. dolo. ff. de pact. gl. etiã in. l. in cause. 17. verb. ne inter, ibi, *eius fauore*. ff. de minor. glo.

in. l. si dolo. C. de resc. vend. & ex multis vtiliter comprobatur Tiraq. in. d. lib. de iure marit. gl. 8. q. 10. n. 92. cum sequen. electio ergo postea solenniter facta validabit præcedentem alienationẽ, etiã inuito eo, cũ quo minor, velecclesia contraxerat, vt volũt gl. & Doct. in dictis locis: in quod notari solet text. optimus in. l. Iulianus. 14. §. si qs à pupillo. ff. de actio. empt. ibi, *ex vno latere constat contractus*: facit glo. notab. l. si fundus. §. elegãter, verbo. exercere. ff. de lege commis. quam ibi expendit Bal.

33 Hæc tamen intelligi debent, nisi pars aduersa ante iudiciũ vel actum consummatum opponat defectũ solennitatis: tunc enim non erit electio personæ priuilegiatę, volentis actum sustinere ob vtilitatẽ: vt elegãter ex Bal. tradit Hispa: Pala. in rep. Rub. §. 68. n. 7. quos probat Tiraq. vbi suprã. n. 88. & idẽ vult Ias. in. l. nõ eo minũs, nu. 1. vers. limita. C. de procu. & Chas. in. cõsue. Burg. Rubr. 4. §. 1. nu. 27. fol. 128. col. 4. Addo in simili verã & receptã sententiã ex. l. licet. C. de procur. per quã (secũdũ Ias. ibi. n. 10. vers. sed tũc) limitat gl. l. si mater. §. hoc iure, verbo. deducit. ff. de except. rei iud. de qua latet Ias. in. d. loco: & Feli. in. c. causam. n. 9. de iudic. tradit Ang. Aret. in. §. item si, col. antep. Inst. de except. & Pau. in. l. licet. ff. de iudic. vt scilicet nõ possit quis ratum habere gestum à falso procuratore, quandò defectus mandati oppositus fuit ante finem actus: hæc enim resolutio recepta est.

Limitantur etiã aliqua iura ex supra adductis: vt nõ valeat actus iudicialis vel conuentionalis deficiente solenitate, etiã si sit vtilis personæ, in cuius fauorẽ solenitas requiritur, quãdò persona talis est, in qua intellectus prorsus deficiat, vt in infante notat Bal. i. l. i. C. de autho. prest. qd̄ etiã patet i furioso, iuxta tex. in l. furioso. 9. vbi Bar. & omnes. ff. de re. iud. tradit Ias. limitãdo tex. ibi, in l. non eo minùs. n. i. vers. secundò. C. de procur.

34 Illud tamen omittendũ nõ fuit, qd̄ cõmuniter Doct. notant ex tex. quem extollunt, in d. l. Iulianus. §. si quis colludente. ff. de act. emp. vt quando contractus ita claudicat, potestq; ab altera parte tantũ rescindi, vel nullus declarari: possit tamen pars aduersa agere, vt persona priuilegiata vel alia, in cuius fauorẽ actus irritatur, declaret: an velit stare conuentioni, vel ab ea recedere ex verbis tex. ibi, *hactenus agendum, vt aut stetur emptioni, aut discedatur*: & in vers. sequẽ. eiusdẽ tex. agitur de minore circumuẽto: & idẽ respõdetur ibi, *vt in superiorica su*: & illũ modũ agendi alibi nõ reperiri, asserunt Pau. & Fulg. ibi: Bal. in l. dolũ. nu. 2. C. de peric. & cõmod. rei vẽd. & ibi Salic. n. 1. Ias. in. §. actio nũ. n. 42. Inst. de acti. & in l. trãfactio ne finita: ad finẽ. C. de trãfact. Et ex eodem tex. vnũ vtile infert Molin. in cõsue. Pari. §. 41. n. 46. fol. 328. Sed eandẽ decisionẽ. d. §. limitat idẽ Molin. de contract. vsurar. q. 11. n. 157. & Tiraq. videndus in fine sui libri de retract. n. 149. cum sequen.

35 Qua in re aduertendũ est, qd̄ is modus agendi ponitur in d. §. si quis colludente, in maiorem vel minorem circumuẽtũ. Deindẽ sequitur statim. §. si quis à pupillo: vbi in pupillo. l. C. inqt cõtractũ claudicare: nec repetit, quod proxime dixerat in minore. Ideoq; Bar. ibi intelligit, non procedere in pupillo, quod dictũ fuit in minore: vt sic contrahens cũ pupillo nõ audiatur petens eam declarationẽ, an pupillus stare velit cõtractui. Et ita intelligunt Alber. Paul. Fulg. & Salic. ibi, quod confirmatur ex Bal. & alijs citatis proximẽ. n. 33. ad finẽ. Quã differẽtiã nõ aduertunt aliqui ex supra citatis: & contra eam loquitur Tiraq. de iure marit. gl. 8. q. 10. n. 91. ibi, *minore aut pupillo*: Ad do etiã, qd̄ Anto. Capi. decis. 110. cõtra omnes supra citatos (ab eo autẽ omisos) scribit, nõ debere quẽ audiri in prædicto modo agẽdi. Sed miror non aduertere, se loqui cõtra tex. Bar. & omnes in d. §. si quis colludẽte. Quòd etiã non aduertit Rebuf. 2. Thom. constit. Galli. gl. 6. arti. 2. n. 7. pag. 149. sequẽs solum Capitium.

36 Possent aliquialiter excusari Capi. & Rebuf. autoritate Alex. ad Bar. in d. §. si quis colludente (quẽ nõ referũt) vbi Alex. videtur intelligere tex. quãdo ageretur ad eã declarationẽ aduersus maiorem factũ: non autẽ durante minore ætate. Quod etiã videtur probare Imol. in clem. 1. n. 28. de in integ. restit. Sed Bart. in d. §. Paul. & Fulgo. planẽ intelligunt text. etiam durante minore ætate. Quòd etiam magis videtur

detur ex mente Doctor. in locis supra adductis: & colligitur ex Tiraq. de retract. in fine, nu. 149. Idq; magis congruit literæ: quia I. C. loquens de minore circumueto permittit eum agendi modum: & sic retinet eosdem terminos minoris ætatis, diuinatoriumq; esset subaudire, minorem factum esse maiorem. Quòd etiam vrgenter comprobatur exemplo ecclesiæ: aduersus quam in eisdem terminis receptum est agi posse, vt declarat, an velit stare cõventioni: vt tradunt Docto. vbi supra & Hispa. Bernar. à Luco. reg. 147. in 7. similitudine.

Videtur tamen necessariò intelligendum: vt ea declaratio à minore fieri nequeat, nisi adhibita solennitate, quæ in principio eius actus interuenire debuisset. Vt colligi potest ex Mate fil. notab. 156. ibi, *sit paratus facere interuenire solennitatem*: aliàs eodem modo periclitaretur declaratio minoris, quo actus principalis arg. l. doli. 19. vers. idē q; ff. de nouat. ibi, *rursus circumuenitur minor.*

Nec puto tutum, quod Bart. Paul. & Fulgo. volunt, in. d. §. si quis colludēt, dicentes, minorem eo casu semel declarantem se velle stare conuentioni, non posse amplius restitui. Ad quē effectum intelligunt tex. ibi induxisse illum agendi modum: idq; forsan ob calorem iudicij, sicuti in proposito sentit Nicolaus de Mil. in suo repertorio verb. minor. intelligens Bart. quando iudex confirmaret eam declarationē minoris: vt tunc amplius restitutio nō

detur. Quòd etiā probat Aufre. (vir doctior, quàm plures putēt) ad decis. capellæ. q. 53. ad finem.

Sed hæc mihi non placet: quia nec calor iudicij, nec authoritas iudicis tollunt restitutionē minori, vel ecclesiæ, vt in. l. si quidē. C. de præd. mino. Panor. in. c. cū causa. n. 6. de emp. & vcd. & in. c. constitutus. n. 8. de in integ. restit. nec declaratio, vel electio semel facta potest restitutionem tollere: cū postea variare liceat minori, vt in. l. & si sine. 8. §. restitutus. ff. de minor. & in. l. fin. C. si sæpius in integ. resti. postu. cū traditis à Math. Afflict. lib. 2. constitu. Neapol. Rub. 40. n. 11. & latius scribo in materia restitutionum.

Vnde intelligo. I. C. in. d. §. si quis colludente, eam declarationem petendam, præstandamque scribere, vt de presenti res habeat statum validitatis: vtque contrahētes omnino incerti nō extent de effectu conuentionis. Non autē vllō pacto. I. C. ibi sentire potuit, ex ea declaratione semel facta, negandam postea restitutionem minori læso, contra iuris principia: maximè, cū materia restitutionis diuersissima sit, nihilq; cõmune habeat cū ea quā I. C. ibi tractat. Ideoq; à tā diuersis illatio fieri nō debuit: iuxta vulgare. reg. l. Papinianus. ff. de minor. l. si. de calumn. Quòd forsan alibi non reperies.

37 Potest etiam pro limitatione notari, quod scribit Alber. hîc, col. 2. nu. 4. vers. quid si pater: dicens, quòd pater potest alienare suum vsumfructum, præsupponens, idem posse regulariter

quemlibet fructuarium: per text. quē adducit, in l. arboribus. 13. §. v. usufructuarius. ff. de usufruct. deinde subdit, quod pater alienans rem aduentitiam filij, censetur tantum alienare vsumfructum, quem in ea habet, adducit text. in l. qui tabernas. 32. ff. de contrah. empt. & sic sunt in hoc duo dicta Albe. eumque sequitur Hispan. à Couas Ruu. lib. 1. resol. c. 8. nu. 7. versicu. quo fit.

Huius primi dicti immemor fuisse videtur Ferná. Loaz. in l. filiusfam. §. diui. nu. 17. ff. de leg. 1. vbi in dicto, & præsupposito totum contrarium vult: asserens: patrem non posse alienare suum vsumfructum, per text. quem non insubtiliter expendit, in l. cum oportet. §. non autem, versi. & si quid: infra titu. 1. vbi text. patri permittit alienare ea, quæ sibi accrescunt ex fructibus, quasi non ipsum vsumfructum: & tunc subdit, patre alienante vsumfructum, statim eum consolidari cum proprietate, sicut in usufructu communi. per. §. finitur, quem allegat. Inst. de usufruct. & sic videtur ex diametro Alberico aduersari: vterque tamen in hoc æquiparat vsumfructum patris, & aliorum. Albe. vt pater, aliusque fructuarium alienare possit. Loaz. vt neuter eorum possit, & cum ipsi pugnare videantur, vtrumque refert, & sequitur cum distinctione Couas Ruu. d. c. nu. 7. Eandem æquiparationem vsumfructus paterni & aliorum probat Albe. in l. in venditione. ff. de bon. author. iud. poss.

nu. 1.

In hoc multa aduertenda sunt, in quibus scriben. non sine incommodo reip. lapsi videntur. Et primò cauendum est ab Albe. quatenus videtur admittere alienationem totius paterni vsumfructus: licet enim commoditas, velius vsumfructus à patre alienari possit, non tamen transferri potest in aliam personam qualitas legitimi administratoris, quam pater habet: cum personalis sit, nec lex eam alteri tribuat, vt notissimum est, & suadetur ex reg. l. quia tale. ff. solut. matri. & ex verbis text. in l. per procuratorem. 89. ff. de acqui. hæred. ibi, *mutatione persone, castrensia esse desierunt*: nec contrarium huius dixisset Albe. vir doctissimus.

Magis tamen ab eodem Albe. cauendum est, dum eius verba sonant: patre alienante rem aduentitiam filij, valere alienationem quoad vsumfructum ipsius patris, quasi filius non possit tunc rem vendicare. Hoc enim periculosum est: vt constat ex his, quæ diximus supra, in. 2. parte, & tractamus inferius. num. 74. contrariumque vt receptum scribit Couas Ruu. d. ca. nu. 6. versicu. nam si venditio.

Nec minùs cauendum est ab Albe. & alijs, quos citat Couas Ruu. d. n. 7. dum tradunt simpliciter: patre vel alio fructuario rem vendente, censeri tantum ab eo vendi, & ab emptore emi ius, quod vendens habet: & sic ipsum vsumfructum tantum, vel eius

com.

commoditatem. Id enim verum non est, pluresque decipere posset: qui enim à patre, vel fructuario rem aliquam emit, iuste & verosimiliter ignorare censetur, quòd venditor non habeat in ea, nisi vsumfructum: cum emptor totam rem emere intendat, eamque liberè & plenè sibi vendi putet. l. in venditione. 42. ff. de action. empt. glo. in. l. ex his prædijs. C. de cui etion.

O Nec obstat. d. l. qui tabernas, ab Alberi. hîc, & à multis alibi non benè adducta: loquitur enim text. aperte de tabernis sitis in loco publico, quarum proprietas ratione soli, cui ædificium cedit, ipsius Reip. est, priuatorum vsus tantum: vt ibi text. habet. Quapropter si emptor eiusdem loci notitiam habebat, satis admonitus censeatur ex qualitate rei, & tunc venditor ius tantum, quod habet, alienare videtur: aliàs oporteret venditorem aperte admonere emptorem de qua-cumque qualitate minuente ius rei, quæ venditur. Et ita ad eadè. l. qui tabernas, meliùs sentit Bald. in Rubr. C. de contrah. empt. nu. 6. Paul. in. l. serui electione. §. fin. nu. 2. ff. de legat. 1. & ibi Areti. col. 1. & alij, quod benè probat Ias. in. l. fin. nu. 86. C. de iure emphi. & ita resoluenda sunt, quæ inuoluit Gozad. consil. 24. nu. 7. & addi possent, quæ diximus suprà in. 1. parte Rubr. ad. l. cum tabernam. ff. de pignor.

38 Sed iam radicem huius difficultatis petamus, quæ pendet ex cogni-

tionem verioris sententiæ, circa alienationem vsusfructus: in qua scriben. mirè variant, tam ex professo, quàm latenter: quod proximè dixi non esse sine detrimento Reip. cum quæstio sit quotidiana, ideoque magis animaduertenda: quam hîc exactè pro virili examinare intendo. Constat autem ex superiori relatione, Alberi. quasi indubitatum præsupponere, quemlibet fructuarium posse iure distrahere suum vsumfructum, atque id, quod habet in alium transferre, non expectato consensu proprietarij: nec ex tali alienatione vsumfructum ad proprietatem reuer-ti. Cuius contrarium quasi indubitatum etiam præsupponit Loaz. vbi suprà per dict. §. finitur: Et sic vides iura vt expressa ad duo contraria, & pugnancia allegari. Scilicet. §. finitur, contra fructuarium: ne alienare possit, & alienando perdat vsumfructum. l. arboribus, pro fructuario: vt alienare possit, nec vsusfructus amittatur: qua in re alia iura citari possunt, quæ eodem modo pugnare videntur: nam. I. C. in. l. in venditione, in princip. ff. de bon. author. iud. poss. & clarius, in. l. cui vsusfructus. 74. ff. de vsufruct. habet, vsumfructum alienari posse: quòd autem vsusfructus alienari nequeat, magis vrget litera tex. in. l. si vsusfructus. 66. vel. 67. ff. de iure dot. de qua statim: & illa, cū. d. §. finitur: adducitur ab ijs, qui tenet fructuarium non posse vsum-

se vsumfructum alienare: pro quibus etiam potest adduci text. qui allegari non solet, in l. 9. C. de vsuf. hæc de iuribus: nunc de Doctor.

Glo. in d. §. finitur, verb. cedendo a pertè vult: quòd si vsumfructuarius alienet suū vsumfructum, nec exprimat se alienare commoditatem seu facultatem percipiendi fructus, alienatio non tenebit, & insuper vsumfructus amittetur, & cum proprietate consolidabitur, & ita gl. in d. l. si vsumfructus: & originaliter id voluit Azo. in summa. C. de vsuf. n. 20. idemque videtur probare Alber. sibi contrarius in d. l. in venditione, in fine, citas. d. §. finitur idem securè vt indubitatū tradit Pau. in l. 4. ff. de nouat. ad finem: idē Paul. in l. qui Romę §. duo fratres, col. 2. n. 4. in fine. ff. de verb. obli. per. d. §. finitur. & ibi Alex. col. pen. & fin. per. d. l. si vsumfructus: idem vt receptissimū probat Ias. in d. §. duo fratres, nu. 80. col. fin. & Rip. nu. 88. idem vt receptū & indubitatū tradit Soci. consil. 10. nu. 13. lib. 1. Corn. consil. 218. in fine. lib. 3. & Loaz. in d. §. diu. n. 17. & Couas. Ruu. vbi supra: idemque non obscure probant Doct. proximè allegandi, tenentes aliam cōclusionem mitiorem: cum hac tamen, quòd alienatio vsumfructus nō valeat: item quòd ex ea poterit vsumfructus ad proprietatem reuertī: & ita Fab. & plures in d. §. finitur, nu. 1. & denique hoc ab omnibus receptum asserit nouissimè Antoni. Gomet. in tomo, de cōtract. c. 15. n. 15. idq; etiam magis asserit in commēt.

ad l. 70. Tauri. nu. 33. & tanquàm sine dubio id ab omnibus probatum tradit Cardi. Parrif. consil. 71. nu. 3. lib. 2.

Alij distingunt, dicentes: quòd vsumfructus nō potest alienari, nec eius alienatio prædicta pæna carere: poterit autem licitè alienari commoditas eiusdem vsumfructus, tanquàm diuersa ab ipso vsumfructu: quod inter alia probat glos. in dictis locis: Bald. in l. res quarum. C. de iur. doti. & Bart. in d. l. in venditione, & in l. interest. C. de vsumfruct. Bart. & Alex. in l. cum Titio. ff. ad l. Falci. quod receptissimū fatentur Couas Ruu. & Gome. vbi supra: & Fabia. in tract. de empt. & vèd. quæst. 21. nu. 53. sub. 4. quæst. principali: & comprobatur ex multis, quæ Docto. tradunt in varijs locis, distinguentes interius, & commoditatem: vt tradit Pala. in rep. ca. per vestras. §. 38. & Tiraq. de retract. lignagier. §. 1. glos. 7. ex, nu. 46. & Afflict. lib. 3. const. Rubri. 5. nu. 19. & Ias. in l. cum filio, ex. n. 157. ff. de legat. 1. quod plenius tradimus in auth. idem est, infra tit. 1. & in hoc nemo discrepat.

Alij autem ex proximis conclusionibus aliam mitiorem colligunt: vt scilicet fructuarius alienans vsumfructum, intelligatur in dubio alienare commoditatem: ad quod citatur Bal. in l. 1. C. si pign. pign. dat. sit. cuius littera ibi corrupta est, id tamen ab eo colligit, & commendat Soci. consil. 65. nu. 7. lib. 3. Curt. Iunior, consil. 142. col. pen. n. 15. Aimo. Craue. consil. 52. nu. 5. idem latius consil. 222. num. 8. & sequen.

sequen. idq; dicunt hi patres tenendū, vt actus sustineatur, & pæna vitetur, & vltra eos idē probat Aret. in. l. filius à patre, col. 5. post princip. ff. de libe. & posth. & idem vult Bal. ab eis nō relat. in. l. necessario. §. si. vers. & aduerte ff. de peric. & cōmod. rei vend. ibi, *verba sic interpretanda sunt: & in simili idē notat Imol. in. l. usufructu. n. 2. in fine. ff. solu. matr. & sic isti etiā fatentur, fructuarium non posse alienare vsum fructum, fatenturq; pænam illā amissionis, & consolidationis, & ad eā vitandam interpretantur alienatam censeri solam commoditatem.*

39 Ego credo grauissimos doctissimosq; viros cū gl. in multis & ferè in omnibus tangentibus hūc articulum, sæpius lapsos fuisse: Igitur ad conciliationem legum, de quibus suprā, asserimus primò contra gl. & cōmunē opinionē verius scripsisse Frac. Baldui. in d. §. finitur (licet in specie neminem citet) q; usufructuarius impunè potest alienare ius suū, verè enim nihil aliud dicit tex. i. d. l. arboribus. §. usufructuarius. ff. de vsuf. ibi, *frui vel vendere: & ibi, si concedat vel donet: ita ibi apertissimè Vlpia. nec minùs apertè Martianus. I. C. in. l. non vititur. 38. & Caius, in. l. sequē. ff. eod. breuius autē, sed apertius id probat. I. C. Iulianus i. d. l. cui usufructus dum dicit in hæc verba, *cui usufructus legatus est, etiam inuito heredē cum extraneo vendere potest: Ergo qua frōte sustineri poterit communis Doct. traditio ex diametro contraria illis legibus, quæ fructuario alienationē permittūt: Doct.**

autem eam nō solum negant, sed pænas adijciunt.

Nec superstitiosi dicant, hæc iura intelligi de alienatione cōmoditatis, non usufructus: quod glo. & communiter Docto. pueriliter cōminiscuntur retinentes errorem suum: quo alienationem fructuario iure permissam interdiciunt: fateor enim ex iuris subtilitate, & vtilitatis causa aliquando differentiam constitui intervsum fructū, & cōmoditatem, aliudq; esse ius usufructus, aliud facultatem fructus percipiendi. Sed qui hūc articulū, de quo agimus, cum iudicio expenderit, manifestè intelliget inanem esse interpretationem gl. & Doct. ad prædicta iura: quia si verum esset, quod ipsi tradunt pro regula, usufructuarium non posse alienare vsum fructū, & alienando eum amittere, & cū proprietate cōsolidari: non dicerent iura, (quæ dicunt) usufructuarium ius suū alienare posse: non enim quis posse dicitur, quod sine pæna facere nequit: vulg. l. nepos Proculo, argu. à fortiori. ff. de verb. sign. itē si iura dicerent id, quod Doct. putant, redderentur inania & frustratoria: quia nunquàm verificarentur, quod patet ex dictis glos. & Doct. tradentium (vt retulimus) cessare pænam, si alienetur commoditas, & ita esse intelligendum, vt actus valeat, & pæna cesset: & sic nūquàm haberet locum prohibitio & pæna, quam ipsi fingunt contra fructuariū, quod magis euincitur: quia prædicta tria iura clarissima, & d. l. in venditione. ff. de bon.

bon. auth. iud. possid. permittunt alienationē vsusfructus per verba, quibus de commoditate nulla mentio fiat, sed de ipso vsusfructu: & sic non licet amplius tā expressa iura cauillari.

Possetq; cōtra Doct. vulgaris eorū argumētatio retorqueri: ne lex verbis nō rebus imposita cēseatur: cōtra. l. 2. C. cōmunia de lega. quid enim referebat, fructuario interdici alienationem per verbum vsusfructus: eandemque ei cōcedi per verbū cōmoditatis: certe nihil, effectū enim in iure, nō nomina seq̄ docemur. l. si vno. ff. loca. l. non codicillū. C. de testa. cū quāpluribus quæ omittimus.

Item lapsus Doct. euidenter cōuincitur: quia si talis prohibitio vera esset, & iura eā pēnā imponderet fructuario, nō posset quidē vitari, ea fictitia æquitate, quā Doct. considerāt: cū fructuarius alienādo, directō faceret cōtra legē: qua mitiores esse non possumus: vt ait Imperator, probatq; l. C. in. l. p̄spexit. ff. qui & à quib. namq; & in pēnalibus, verba iuxta eorū proprietatē sine restrictione intelligūtur. l. cū lege. 26. & ibi Aret. ff. de testam. imō verba legis pēnalis extēduntur: ne prohibitioni fraus fiat: vtq; pēna per obliquū nō euitetur. l. 1. §. si. cū. l. sequē. ff. de calumn. elegāter Felin. in. c. Rudolphus col. 3. de rescrip. Ias. in. l. talis scriptura n. 21. ff. de leg. 1. & in. l. 1. 2. lect. ad finē. ff. solu. mat. Crot. in. l. omnes populi. n. 177. & alibi sæpē scrib. est tex. optimus in. l. si. C. si māci. ita veniat ne prosti. hæc veritas euincitur vltorius

cōtra Docto. ex quadā eorū traditiōe (quā modō nō examino) ipsi enim dicunt, q; si vsusfructuarius nō vsusfructū, sed rē ipsam totā distrahat, nō cōsolidabitur vsusfructus cū proprietate nec erit locus prohibitioni, quā ipsi intelligunt scriptā contra fructuarium: quod probāt, quia tūc fructuarius nihil aliud facit, quā vēdere rē alienā: qđ de iure valet. l. rē alienā. ff. de contrah. emp. & ita limitant. d. l. si vsusfructus ff. de iure do. & d. §. finitur: retenta eorū interpretatiōe, ita Bal. in. l. res quarū. C. de iure dot. & tāquā receptū tradit Hispanus Couas. Ru. d. loco. nu. 7. si ergo talis pēna nō irrogatur vsusfructuario alienāti totā rē, & sic plus quā in ea habet, minus quidē puniri debet alienādo quod habet, scilicet vsusfructū: hoc enim actu cessat mala fides, at in alienāte alienū, fraus negari nō potest: facit. l. si. C. vñ vi. ibi, *quod suū nō est.*

Probata autē satis hac vera sentētia contra gl. & Doct. respondendum est ad iura, quibus glo. & scrib. mouebantur: non obstat igitur text. in. d. §. finitur: Inst. de vsusfruct. quem Alber. Bar. male citāt in. d. l. in venditione: & Bal. i. d. l. res quarū: & Pau. in. d. §. duo fratres, & i. d. l. 4. ff. de nouat. & Loaz. in. d. §. diui: & quā plures scrib. in aliis locis. Nā ille tex. magis prohat cōtrarium: cum dicit, *item finitur vsusfructus, si domino proprietatis ab vsusfructuario cedatur: nā cedēdo extraneo nihil agitur:* ex iis enim verbis patet, tex. ibi agere de cōsolidatione, quæ fit, cū vsusfructus p̄prietati accedit: vt in versi. sequē. eiusdem. §. ibi, vel

vel e contrario si usufructuarius proprietatem acquirit. Si autem extraneo cedat non punitur. usufructuarius, sed dicit actum non valere: quod inferius explicabimus: & ideo glo. ibi. & in. d. l. si usufructus, faterur, ex illo. §. non probari suam communemque opinionem: quod etiam bene videtur sensisse Aret. in. d. §. duo fratres. n. 29.

Nec obstat tex. (qui magis urgere videbatur) in. d. l. si usufructus. 66. vel 67. ff. de iur. do. cuius verba colorem prestant ad excusandos scribes: dum I. C. ibi inquit, *cedi non posse, nisi domino proprietatis: & si extraneo cedatur. i. ei qui proprietatem non habebat nihil ad eum transire: sed ad dominum proprietatis reuersurum.* Sed cum leges superius adductae, expressim permittant usufructuario alienationem sui usufructus, necessum est, ut. d. l. si usufructus, intelligatur secundum alias de materia magis ex professio agentes & dicamus, quod I. C. in. d. l. principaliter ostendere intendit, cessionem a usufructuario factam, non nocere proprietario: nec impedire, quin usufructus ad proprietarium reuertatur: sed ea reuersio non erit statim, sed suo tempore, mortuo scilicet usufructuario, vel aliis modis legitimis. Nec nouum est, ut verba alicuius. l. intelligantur ex aliis magis ex professio agentibus de materia. arg. l. diui. ibi plenius tractaremus. ff. de iure patro. facit vulgaris reg. l. vnicæ. C. de inoff. dot. c. cum expediat, de elec. in. 6. & licet doctor. non aduertant, ita variando videtur concludere glos. sibi contraria, in. d. l. arboribus, verbo *vel donet. ad finem. ibi posset etiam.*

Restat tamen scrupulus ex. d. l. si usufructus in illis verbis *nihil ad eum transire.* Sed statim satisfacta simul cum responsione ad similia verba. d. §. finitur. & l. 9. C. de usufr. Ita enim ratio ordinis postulat, ut hæc res magis enucleetur.

Quamuis autem prædicta iura permittant usufructuario alienare suum usufructum: non obscure significat, ita eum transire ut duraturus erat apud usufructuarius cedentem: id enim suadet iuris reg. ne plus iuris quis transferat, quam habet, & hoc sentit. I. C. in. l. si legatum. 4. ff. qui. mo. usufr. amitt. & ibi Fulgos. notat dicens, quod longo tempore dubitauerat: quod colligitur ex eo tex. quia specialiter vult usufructum durare, & ceteri ex persona secundi, quia ad eum a primo legatario fuit translatus ex voluntate domini seu testatoris, & ita I. C. in. l. si quis usufructum. 19. ff. de usufr. leg. Idem suadetur ex reg. & decisione tex. in. l. lex vectigali. ff. de pigno. aperte probat tex. in. c. nuper. de dona. inter vir. & vxor. qui ad hoc a nostris adduci non solet ad idem facit tex. in hoc articulo celeberrimo in. d. l. necessario. 8. §. si. ff. de per. & como. rei vend. quem notat & declarat Pau. in. l. si dña. C. de usufr. idem Paul. in. l. coté. §. si. col. 2. vers. primus casus. ff. de publi. & vectig. post Bart. ibi: & Iaf. in. d. l. cum filio, nu. 157. ff. de leg. 1. notabat etiam (sed non bene) Aret. in. d. l. filius a patre, ut supra.

Ex hoc necessario intelliguntur dicta iura probantia, quod usufructuarius alienare potest suum usufructum, ut scilicet non plus transferat quam

quã ipse habet: nec vsusfructus ampli-
us extet penes eũ in quẽ fructuarius a-
lienat, quã extaret penes alienantẽ, &
hoc volunt omnes scriben. in locis al-
legatis.

Indè. 2. infertur respõsio & intelle-
ctus ad verba. d. §. finitur, & d. l. si vsuf-
fructus: dũ habent, nihil transferri in
eũ, in quẽ vsufructuarius alienat: quia
intelliguntur quoad effectũ cõstituen-
di in eo nouũ vsufructũ, qui ex per-
sona eius durare & censi debet: ve-
rum enim est, q̃ ex persona primi fru-
ctuarij attẽdi debet ius & vita (vt ita lo-
quar) ipsius vsusfructus: nec alienatio
in hoc nocere debet proprietario, qđ
principaliter ea iura respiciũt: & ad id
refertur talis nullitas, vt alibi in simili
intelligebat Bal. in. l. ea lege. §. oppos.
n. 4. in. fi. C. de cõd. ob cau. & ibi Saly.

Indè simul. 3. debet intelligi, quod
inquit tex. in. d. l. 9. C. de vsuf. & est ne-
cessaria interpretatio ex dictis legi-
bus, quibus aliàs ea. l. ex diametro ad-
uersareẽ: vt scilicet dicatur ibi, vsũfru-
ctũ in aliã personã alienari non posse,
quia effectus & tempus quo vsuf-
fructus durare debet, non attenditur, nisi
ex persona fructuarij alienantis, & ita
negotium & ius manet, ac si alienatio
non fieret.

Indè infertur. 4. cõtra gl. & Doct.
quòd vsufructuarius quibus cunq; ver-
bis alienans suum vsufructum, siue
nomine vsusfructus, siue commodita-
tis, non amittat vsufructũ: nec con-
solidetur cũ proprietate: nec alienatio
sit inualida. Et ita amplientur & intel-

ligantur dicta. l. arboribus & d. l. cui v-
susfructus. ff. de vsufu.

Infertur etiã. 5. verus sensus ad. d. §.
finitur: vbi tex. nõ posuit talẽ pœnã v-
susfructuario alienanti: cũ ibi ex profes-
sõ agatur de explicãdo quibus modis
vsufructus finiatur: similiter apparet
cur id non fuerit scriptum in titulo. ff.
qui mod. vsuf. amitti. quia scilicet nõ
erat iuridicum: nec iura illa id omisit-
sent, si iuris fuisset, non enim omitti so-
lent, nec debent, quæ notabilia sunt. l.
itẽ apud Labeonem. 15. §. ait p̃tor. ff.
de iniuri. versi. *ea enim*: nec Doct. debue-
runt pœnam addere, vbi expræsim
& apertẽ ius eam non irrogabat, secũ-
dũ gl. c. fi. de iur. pat. & tex. notab. i. l.
at si quis. §. diuus. ff. de releg. & sump.
fun. cum multis quæ omitto.

Indè infertur. 6. nõ esse verum, qđ
Bal. & alij vbi suprà dicebant, mitius
agi cum vsufructuario alienante rem
totam, quàm cum eo alienante solum
vsufructum, quod erat absurdum,
vt probaui.

Infertur. 7. inanem esse illam æqui-
tatem, qua nonnulli suprà relati finge-
bant, fructuariũ releuandum à pœna
alienationis sui vsusfructus, intelligen-
do, qđ videatur tantũ alienare cõmo-
ditatẽ: par enim ratio & par effectus
est hoc casu, siue alienetur vsusfructus,
siue cõmoditas, vt probauimus, licet
quoad alia differant, vt suprà.

Infertur. 8. verus intellectus ad tex.
(quo nostra hæc validẽ cõprobantur)
in. d. c. nuper à nobis de dona. interviri.
& vx. (vbi Panor. & P̃epos. & alij nõ
satis

satis expendunt vim illius responsi) ibi enim data erat terra viro ad fruendū in vita, & sic constitutus fuit vsusfructus: vir autē eam terram vxori dedit: respondet tex. eam concessionem in vxorem factam valere: & durare tantū in vita mariti, eoq; mortuo terram reuersuram ad proprietariū. Vides ibi virum vsusfructuariū potuisse ius suū transferre in alium: sed vsusfructum tam diu durare penes cessionariū, quā diu durare debuit penes cedentem: & sic potest ille tex. citari simul cum d. l. lex vegetali, & notari ad d. §. si. l. necessario: simulq; inde confundi illā inanē distinctionē Doct. distinguētium per q̄ verba fructuarius cedat suū ius.

Infertur. 9. contra Loaz. vbi supra ad peculiarem tractatū huius. l. circa patrem alienatē suum vsusfructū, vt alienatio valeat, nec vsusfructus cōsolidetur cū proprietate: licet doctis Coual. Ruu. hoc non satis explicet. Et hinc tollitur restrictio & argu. Loaz. ad tex. in d. l. cū oportet. §. non autem, qui ex his ampliatur, vt pater alienare possit vsusfructum, non tantū quod ex fructibus acquirit.

Infertur. 10. & necessario ex dictis iuribus. ff. de vsuf. differtētia inter vsusfructū & emphiteusim. Hęc enim (vt est notissimū) distrahi non potest sine licētia dñi directi. l. fin. C. de iur. emph. & ratio differtētię potest cōsiderari, q̄a fructuarius omnes fructus percipit, & durate suo vsusfructu non recognoscit dominū, cū in emphiteusi diuersum sit: aliā rationē differētię tradit Saly. in

d. l. fin. vbi Ias. refert. nu. 106.

Sed d. c. nuper, & d. §. si. l. necessario, & recepta opinio, quę bene habet vsusfructum finiri tūc ex persona fructuarij cedētis: intelligūtur necessario ex l. 4. & ibi notāt Bar. & Pau. ff. de nouatio. nisi proprietarius cōcedat, vt vsusfructus alienetur: tūc enim alius nouus vsusfructus constituitur in eo, in quē alienatur: & consequēter nō finitur mortuo primo fructuario: sed durat ex persona secūdi: in quē alienatur. Et hoc equē procedit secundū eos in vsusfructu iam cōstituto, siue in eo qui nondū traditus erat: sed tantū cōpetebat actio ad eū primo cedenti: & ita Fab. & Ang. in d. §. finitur, contra gl. ibi malē distinguētē inter vsusfructū & actionē, imō si subtilius expēdatur. d. l. 4. probabit, quę supra deduximus. Ideo enim ibi consensus domini in cessione vsusfructus operatur, vt cessionarius fiat verē vsusfructuarius, & vsusfructus duret ad vitā eiusdē, nō cedētis, quia quoad translationē cōmoditatis, vtq; vsusfructus durare deberet ad vitā cedētis, nō erat necessarius cōsensus pprietarij, secundū ea q̄ ex dictis iuribus verē deduximus: facit trita reg. l. si quando. 112. secundū Bart. & communem allegationē. ff. de leg. 1. & sic potest esse. xi. illatio.

Ex eiusdē iuribus & alijs supra adductis infertur. 12. quę dicta sunt de alienatione vsusfructus, procedere tam in venditione, quā in donatione, & sic tam ex causa onerosa, quā lucratiua, vt patet ex d. l. arboribus

ribus, ibi, *vendere vel concedere*: & ibi, *vel do-
net*: & in omnibus par ratio est: ex quo
sequitur nullatenus tenendam esse fu-
tilem distinctionem glo. in. d. l. arbo-
ribus, & in. d. l. si ususfructus, quæ di-
stinguēbat inter concessionem & ces-
sionem (mirāda nouitas) & putabat
glos. admittendam concessionem, nō
cessionem: Et huic ineptę distinctioni
subscriperunt Angel. in. d. l. arbori-
bus: Fulgo. & Iacobi. in. d. l. si usufru-
ctus. Ad hoc autem confugerat gl. ob-
iura qbus videbat fructuario permit-
ti concessionem, vt ita euaderet diffi-
cultatem, qua præmebatur ex. d. l. si v-
susfructus, negante cessionem: quæ iu-
ra aliter conciliantur vt supra. Nec ta-
lis distinctio glo. erat probabilis, cum
idem sit in effectu cedere, quod conce-
dere, nam cessio aut erat ex causa one-
rosa, & censeretur venditio: aut ex cau-
sa lucratiua, & cēseretur donatio, iux-
tā notata in. l. per diuersas. C. manda.
& sic de cessione etiam loquitur ne-
cessario. d. l. arboribus, cum similibus
suprà citatis: & verbum alienationis
omnia ea compræhendit, iuxtā. l. si. C.
de reb. alie. non alie. quod videtur ma-
gis de mente scriben. communiter, li-
cēt non reprobent specificē illam di-
stinctionem vel differentiam glos. in-
ter cessionem, & cōcessionem.

Ex prædictis ad. d. l. 4. ff. de noua. 13.
inferē cauendū fore à Baldui. q. circa
eā iueautē labitur i. d. §. finitur tradsē,
eum qui habet actionem ad vsumfru-
ctum, posse eam transferre in aliam,
ita vt faciat illum verum usufructua-

rium: vt que daret usufructus in vita
eiusdem, nō cedentis: hoc enim absur-
dum esset, & contra iuris principia, vt
probat Bar. quem alij benè sequuntur
in. d. l. 4. Fab. & alij in. d. §. finitur: id-
que ostenditur, quia habēs actionem
ad vsumfructum cederet eam alij, qui
verisimiliter longiūs viuere sperare-
tur, quod esset in fraudem proprietarij:
item esset iniquum, vt quis inuitus
cogeretur alium habere fructuarium.
quod iura non admittunt, aperteque
id confutatur per tex. in. d. c. nuper.
& reg. d. l. lex vectigali: & tandem iu-
ris ratio non patiebatur, vt habens a-
ctionem solam plus posset transferre,
quā habens vsumfructū iā constitutū,
cōtra. l. minus est. 205. ff. de reg. iur. qđ
inuoluit Imol. (nisi litera corrupta
sit) in. d. l. 4. ad finē. ff. de nouatio.

Ex eisdem infertur. 14. quod is,
in quem usufructuarium transfert, vel
cedit vsumfructū vel commoditatem
non teneatur cauere proprietario: nec
in eo militet reg. tit. ff. usufru. quē ad.
cau. vt inquit Hispan. Anton. Gome. d.
cap. 15. nu. 15. in fine, in tomo de con-
tract. sed prius Bal. (quem nō allegat)
in. d. §. si. l. necessario.

Tādē & 15. inferūt aliqui, & spe-
cificē infert Hispan. Anto. d. loco, ver-
si. secundus effectus, quod is in quem
usufructuarium transfert ius suum, nō
habebit vllum remediū possessoriū:
quia cum non sit usufructuarium, non
possidet. Sed hoc indistinctē dictum
periculosum est: nec omnino verum,
nam & detinenti rem ex causa iusta,
nec

nec verè possidenti, datur remedium
possessorium, si spoliatur vel turbe-
tur iniuste: vt pbat tex. in. l. Aquilius
ff. de dona. implorato iudicis officio vt
in illo tex. ibi, *quod si expulsus ad iudicem ve-
niat: ad exemplum interdicti, quod fructuario
proponitur, defendendus erit: & ibi bene no-
tat Paul. Castr. idem notabiliter in. l.
manifestissimi. §. sed cum secundam
C. de fur. Bar. in. l. rem quæ nobis, nu.
1. ff. de acq. pos. benè Panor. in. c. con-
tingit, col. fi. de dol. & contu. Cepol.
de seruit. vrba. cap. 2. nu. 12. ad finem.
Dec. ad illam. l. consil. 355. Et in mate-
ria remedij possessorij benè id tradit
idem Hispanus in comment. l. Tauri
45. nu. 12. ex quibus constat articulus
à scriben. hucusque non explicatus:
simulque habetur verus sensus multo-
rum iurium contra glo. & Docto.*

41 Hæc lex (vt supra) ad restringendâ
potestatem patris in adutèitijs: negat
ei alienandi potestatem: & sic doce-
mur minus iuris habere eum, cui alie-
natio interdicitur, (quod patet ad sen-
sum) Vndè ex hoc & ex dictis in supe-
riori articulo infertur ad ea, quæ Do-
cto. hucusq; scripta reliquerunt, per. l.
Proculus. ff. de vsuf. quem tex. putant
omnes decidere expressim: quod si te-
stator legat vsum fructum domus, cū
onere, ne legatarius altiùs tollat: vel le-
gat aliam rem cum onere, vt legata-
rius in ea constituat seruitutem alteri,
tunc per vsum fructum intelligi pro-
prietatem, & ita Bart. Bald. & Alber.
Ang. Ful. ibi, extollètes eâ. l. & ita etiâ
Bar. in. l. ex hac, nu. 3. ff. de donat. Cu-

ma. in. l. donationes. §. species. n. 4. ff.
cod. & ibi Roma. & ita Alex. in. l. si cō-
stante, nu. 2. ff. solū. matr. Alci. in. l. re-
ctè dicimus. ff. de verbo. sign. Claud.
Marme. in. §. nihil commune, col. 11.
nu. 48. & Iaf. in. l. si mihi & tibi. §. in le-
gatis. 1. lect. n. 10. ff. de leg. 1. Galiau. in
l. Ceturio. n. 465. ff. de vulg. & ita præ-
dicti Doct. & alij consulendo respon-
derunt, vt proximè referemus: eumq;
sensū pbat gl. ibi, & i. d. §. species. l. do-
nationes: nihilque receptius est apud
scriben. & ad hoc eam extollunt Bal.
& Fulgo. ibi: dicitque mirabilem Cu-
man. in. d. §. species, n. 4. & alij. infra.
Cum autem glo. & Doct. id decisum
putent in. d. l. Proculus, pro rationis
colore dicunt id procedere ex eo, quia
de iure vsufructuarius non potest alti-
ùs tollere, nec rem alienare, iuxta. l. v-
suf. l. usufructuarius. 1. & 2. & l. nisi. ff. de vsu-
fr. l. interest. C. cod. Qua propter aiūt,
necessum non esse, interdicerè vsuf-
ruario, ne altiùs tollat, nec in eo adap-
tari constitutionem seruitutis: vnde
colligunt, ne verba testatoris sine effe-
ctu maneat, intelligendum fore: qd
nomine vsusfructus legare voluit pro-
prietatem, in qua congruit constitu-
tio seruitutis, quæ à plenè domino, nō
à fructuario constitui potest. Hoc est,
quod pro ratione illius putatiuæ seu
imaginariæ decisionis gl. & doct. af-
ferunt.

Et inde quasi necessarium conse-
quens infert Bald. in. d. l. Proculus. &
extollūt omnes: si quis leget vsum fru-
ctum, eo adiecto, ne legatarius rem
N alienet,

alienet, censei legatam proprietatē: quia in simplici usufructu superflua esset ea prohibitio, per suprā dicta: idē que probant & extollunt Ang. & Fulgo. ibi: Alex. & Ias. vbi suprā: Marme. in. d. loco: Brunus in tract. de diminu. 6. cōclu. n. 15. Cuma. in. d. §. species. n. 4. & ita cum Bal. responderunt in praxi Cuma. & Fulg. quorum consilia citantur à Ferrar. & Paris. statim allegādis: & ita Picus, in. §. Titia cū nuberet n. 171. ff. de leg. 2. & Bauer. in rep. l. cū filio. n. 48. ff. de leg. 1. & ita secure Mathe. de Afflic. in prælud. feud. n. 128. & ita Reminal. senior, & alij quos refert Riminal. iunior in princ. Inst. de donat. n. 357. & Hispanus à Castello. l. 10 Tauri. col. pen. & Thom. Ferrar. cautel. 2. col. 1. Crem. notab. 27. Hippol. sing. 561. & ita cōsultuit vterq; Raph. vt suprā: & Corn. quē refert, & sequitur Loaz. in rep. §. diui. n. 15. ita Soci. conf. 131. n. 15. lib. 1. Barb. cōf. 64. col. fi. lib. 2. Curt. senior cōf. 51. n. 23. idem cōsultuit Cardi. Paris. conf. 71. per totum, lib. 2. & Hieron. Grat. conf. 29. n. 13. lib. 2. idem tradit Bellon. conf. 6. n. 8. & nu. 11. Curt. iun. consil. 14. col. 1. Rom. cōf. 206. nu. 4. Corn. conf. 64. n. 2. lib. 4. & Carol. Royn. conf. 39. n. 3. l. 2. & idē sentit Dec. cōf. 41. n. 2. Apparet igitur rē hanc in usu forensi frequentissimā esse: ideoq; magis doleo, videre hoc scriptum à Doct. grauissimis, tam legendo quā consulendo: cū id longē iniquum, iuri cōtrarium, & reipub. perniciosum esse nō dubitem,

42 Vt autē aperiam quod in hoc veris

simum puto, contra gl. & omnes, ponenda ob oculos sunt verba tex. in. d. l. Proculus (quæ in aliquibus libris est 19. in alijs. 23.) & ita se habent, *Proculus putat insulā ita posse legari, vt ei seruitus imponatur, quæ alteri insulæ hereditariæ debeatur, hoc modo: si ille heredi meo promiserit, per se non fore, quòd aliū se a edificia tollantur, tum ei eorū edificiorum vsum fructum do, lego. vel sic: adū illarum quoad aliū, quā vti nunc sunt, edificata non erunt, illi vsum fructum do, lego: nihil habet vltius litera illius. l. qua inspecta nemo ex ea euincet, qđ glo. & omnes putant ibi decisum. Nullum enim verbū ibi est quo. I. C. significet in ea specie cōpræhēdi proprietatē. Et cū ab hinc quindecim annis in hac inclyta Academia Conimbricensi aliquandò incideret allegatio illius. l. mirabar tot viros grauissimos iuris vertices, tam iniquē tamq; absurdē. l. illam intellexisse, quod nouissimē benē sentit Conna. lib. 4. c. 3. ad finem: & pro hac sententia contra gl. & Doct. non sunt necessariæ argumentationes: cū lex illa nullo modo probet cōmunem errorem: Doct. autē ingenuē fatētur ex iuris regulis contrariū esse dicendū, & Fulgo. ibi inquit: se cōtrariū responsurū lege illa non visa: ideoq; Bald. ibi eā. l. miratur, & Cuma. mirabilem appellat in. d. §. species.*

Ego autem semper suspecta habeo hæc mirabilia Docto. contra quos (vt ipsi fatentur) sunt in hoc iuris regulæ, à quibus facilē recedendū non est: cōtra eos etiā vrget cōsideratio ex verbis eiusdē. l. & tit. quæ vsum fructū, nō proprietatē designāt: Vrget magis alia

lia cōsideratio: quia illa adiectio, vel onus seruitutis, vel iustus non ædificandi, vel nō alienādi, verba sunt manifestè adiecta, causa restringendi: ideoq; non debēt augere legatū: iuxtā vulgarem reg. l. legata inutiliter ff. de leg. i. cū similib. facit etiā: quia, si talē dispositionē cōsideres, verè cōperies ea verba adiecta in fauorē hæredis, vel proprietarij, contra legatariū vel aliū, cui vsusfructus donatur: prohibitio enim ædificādi vel alienandi nō potest esse fauor, cū sit onus contrariū libertati, & potestati, quā quilibet dominus regulariter habet in re propria, vt patet ad sensum, & colligitur ex Bar. in definitione domini, in l. si quis vi. §. differentia. ff. de acqu. poss. Ergo absurdū & iuri cōtrariū esset, verba adiecta fauore hæredis vel proprietarij, contra eos retorqueri: & è cōtra adiecta cōtra legatariū, vel donatariū, in eorū fauorē intelligi: contra iuris regulas, & cōtra ea quæ tradit notanter Dec. cōsil. 232. n. 8. ad fi. Itē contra gl. & Docto. facit decisio. I. C. in l. cū tale. 71. §. fin. ff. de cōd. & demonst. ibi, *nō plus assequetur*: facit etiā à fortiori elegās respōsum. l. Titia. §. vlt. ff. de manu. testa. ibi, *his verbis potius adimi, quā dari*: facit etiā text. in l. ex facto. 19. ff. de hered. instit. & tandē cū relicto vsufructu simpliciter, nō veniat proprietas, nō est, cur magis venire debeat adiectis verbis: ne res alienetur vel ne in ea ædificetur, per suprā dicta: & quia talia verba nec necessariō nec verosimiliter proprietatē dari significāt, præcedens autē dispositio principalis,

tantū cōcedit vsufructū, & sic interpretari tūc concessam proprietatē, esset contra regulā. l. nō aliter. ff. de leg. 3. l. interest. C. de solut. ibi, *tantū, quantū lectio probat in scriptura*: & l. i. §. si is qui nauem. ff. de exercit. ibi, *verbis seruire*.

Nec obstat puerile motiuū gl. & scribē. dū arguebant: quod in tali specie erat superflua prohibitio fructuario imposita, cū sine ea fructuarius non possit nouū opus facere, nec rem alienare, nisi si volēte proprietario: quod fundamētū ideo puerile appello, quia virili ætate indignum est: quis enim non videt quotidie testatores & contrahētes ea in suis actibus adijcere, quæ de iure inerāt: ideoq; talē adiectionē cēseri tantū appositam pro maiori declaratione etiā in legibus ipsis: vt probat. l. i. vers. ego puto. ff. de Edil. edic. nō verò admutandā iuris dispositionē, iuxtā. l. 3. ff. de leg. i. l. nō rectè. C. de fideiuss. l. q. mutuā. ff. mand. rex. notab. in l. si conuenerit. 14. ff. pro soci. Quis etiā ignorat sapius testatores & contrahētes esse iuris ignaros? vt inquit. I. C. in d. l. non aliter. 67. §. i. ff. de leg. 3. quid mirū igitur, si relicto vel dato vsufructu, testator vel donans iuris ignarus adijciat, ne fructuarius faciat in re aliquid à iure prohibitū? Nō est igitur indè colligendū, plus concessum, quā verba fonēt. Quod magis probatur ex l. quod in rerū. 24. §. i. ff. de leg. i. vbi relicto vsufructu, non venit proprietas, etiā si relictū maneat inutile: (quod est fortius) Igitur talis adieccio, de qua i. d. l. Proculus (licet de iure necessaria nō sit) in-

telligi debet scripta, vel ad maioré declarationé, vel ex imperitia iuris, vt alibi dicit Papinianus, in. l. q. fructus. 25. ff. de vsuf. lega. Ex quibus euidenter cõuincitur error gl. & cõmunis interpretationis.

Quòd si aliquis curiosè nimis insistat querens, quid nobis afferat decisio. I. C. in. d. l. Proculus, respondebo cū litera, cui non est addendū (cõtra iuris regulas) quod in ea nō habetur: nec etiā multū curabo: si quis obijciat carere eā decisioné probabili ratiōe dubitandi. Id enim frequentissimè in legibus pandectarū & cod. videmus, vt prudèter notat Bar. in. l. vbiq; col. 4. n. 10. ver. vltimò. ff. de interrog. actio. Et tandè potest dici voluisse forsā. I. C. ibi declarare, & limitare quod in multis. ll. eiusdem tit. scribitur: vt scilicet ex iussu testatoris, & concedētis vsufructū, possit fructuarius, rei seruitutē imponere: cū regulariter nequeat, vt superiùs in. 2. parte latè deduximus, mihi autè satis est. I. C. nō dicere, quod gl. & scrib. colligunt. Credo igitur neminè deinceps probaturum, quod gl. & scriben. hucusq; ex ea lege colligebant, & inferebant: qua in recertissimaveritas noscoegit cõtra morem nostrum aduersus scribētes liberius loqui.

43 Infertur ex his, verius esse quod diximus, relictò vsufructu cū onere, vt legatarius constituat seruitutē in re, nō ideo augeri relictū: nec compræhendi proprietatē: contra gl. & omnes. Infertur similiter cõtra Bal. & innumeros

suprà citatos, relictò vsufructu cū prohibitione, ne legatarius ré alienet, nō venire proprietatē, quod aliquando tētauerat fragiliter Roman. in. d. §. species, sequens tamen communem errorem ad. d. l. Proculus.

Ex prædictis infertur etiam cessare iniquā illam cautelā, & Christiano homini execrabile: qua aliqui in hoc articulo scribūt, posse à testatore extorqueri proprietatē rei contra eius mentē, vt tradebat Thom. Ferr. d. caut. 2. Quid enim iniquius, quā volenti legare solū vsufructū imponere: vt adijciat illa verba, ne legatarius ædificet, vel q; seruitutē constituat, vel ne rem alienet: quæ omnia testator rectè potuit scire, magis esse cõtra legatariū, quā vt ex his verbis colligatur legatū proprietatis. Quod absurdum, & iniquū resultans necessariò ex traditione gl. & scriben. sufficit ad iustificandam nostram sententiam.

Ex his etiā cessat aliud absurdū, quòd Doct. admittebant in sua erronea interpretatione, & quo nō immeritò laborabāt Bal. Ang. Fulg. in. d. l. Proculus, putātes ex ea lege, verba condicionalia ibi disponere, & inducā ad vnū effectū, operari contrariū, aduersus iuris regulas: quo etiā laborāt Bar. Cuma. & alij in. d. l. donatiōes. §. species, & Galiaul. in. l. centurie. n. 465. qui aliqua friuola comminiscuntur, contra stimulum calcitrantes.

Infertur etiā ad id quod tradit Barba. d. conf. 64. col. si. dicens: q; si testator legat vsufructū, & permittit: vt legata-

legatarius possit bona distrahere, tunc censeatur legata proprietate arguendo à fortiori ex d. l. Proculus, & Bal. ibi: secundum communem intellectum. Quod tamen improbat Soci. d. cōf. 131. n. 15. l. 1. dicens Barbat. more suo paralogizare, & retorques prepostera subtilitate dicta Bald. & aliorum.

○ Ego aduerto utrumque niti falso fundamēto, (nēpē ex cōmuni intellectu. d. l. Proculus, quē probauimus sustineri nō posse.) Aduerto etiā minūsi iniquā esse opinionē Barba. in suis terminis. Si enim maturē consideres, cōperies: ex ea adiectione (ut legatarius alienare possit) verōsimilius posse præsumi, q̄ testator legat proprietatē: cū ea potestas nō cōueniat fructuario. Quo casu, ex qualitate à disponente expressa, recedi potest à verbis, iuxta l. si vno 17. ff. locati: & l. vbi ita. ff. de dona. causa. mort. cum multis alijs. At in casu. d. l. Proculus, & in his quæ Doct. cōmuniter colligunt & inferunt: (quæ nos reprobamus) adiectio minuit & restringit legatū: Ideoq; absurdū esset ex talibus verbis relictū ampliare, atq; ita non absurde Barba. à maiori arguere potuit. Nec omitto, q̄ Cuma. cōf. 121 idē consuluit ante Barba. & ita arguit à fortiori. n. 3. cuius nec Soc. nec Barb. meminerunt. Et hoc sequitur Cardi. Paris. d. cōf. 71. n. 3. qui cū eis cōcludit, relicto usufructu cū potestate, ut legatarius de re disponere possit (maximē post tempus mortis) cōprehendi proprietatē: quia aliās repugnaret iuris regula, quæ habet: usufructū morte si

niri: idq; inuari potest, ex reg. l. illud. ff. de acq. hære. & l. ad legatum, & l. ad rem mobilem. ff. de Procur.

Tandē aduerto cōtra Cuma. Barb. & Paris. nō semper ex tali adiectione, ut fructuarius alienare possit, sub nomine usufructus intelligēdā proprietatem. Obstat enim ea, quæ superius adduximus de obseruāda proprietate verborū, ac non facile admittenda extensione cōcessionis: & in tali specie posset intelligi, quod testator vel donas usufructū, concedēdo simul potestatē alienādi, nō id expresserit, quasi proprietatē legare velit: sed magis ad tollendā dubitationē & pœnā, quæ cōtra fructuariū alienatē, à multis traditur in iure nostro: ut in præcedēti articulo deduximus, circa §. finitur Inst. de usufr. Et in eisdē terminis esset cautē aduertendū, an verba testatoris seu concedētis usufructū, tribuāt potestatē alienādi in causam fortē necessariā, & reseruato in fauorē alicuius, qđ ex bonis supererit: tūc enim constat, tantum relinqui usufructū, eamq; alienandi facultatē ad aliud concedi, nō ut proprietate dari censeatur.

Ultimō circa d. l. Proculus, & supra adducta, ostenditur veritas nostræ interpretatiōis: quia Doct. in sua non sibi constat: serē enim omnes supra citati intelligūt. d. l. & quæ ex ea colliguntur, in omni cōcessiōe: Bar. autē & Cuma. in d. §. species: eā legē, & cōmunē opinionē specialiter intelligūt in vltimis voluntatibus, diuersumq; dicendum fore in concessione inter viuos.

Quòd etiã sequitur Fulgo. in. d. l. Proculus: quæ differetia confirmari posset ex congestis à Ias. in. l. quæ de legato. ff. de leg. 1. ab Alci. lib. 3. de verb. sign. Sed cõtrariũ sentiũt cõmuniter Doct. in locis suprà citatis, indistinctè loquẽtes de qualibet cõcessione v. usufructus per talia verba: licet ex facti contingetia frequentius id tractent in verbis testatoris. Et rationes, argumentaq; scriben. ad cõmunem interpretationem d. l. tam militant in contractibus, quã in vltimis voluntatibus: dũ arguunt, ne verba sine effectu adiecta videãtur. Quod ipsi scriben. vbiq; ad omne genus dispositionis trahũt, sæpe extollẽtes periculosam doctrinã Bal. in Rub. C. de contrah. empt. n. 9. q. 9. Illud tamen huic restrictiõni Bar. Cuma. Fulgo. debeamus: vt cõmunis error inductus ex d. l. Proculus, minùs noceat, saltimq; ad actus inter viuos nõ trahatur. Hæc sunt, quæ ad. l. illam, & hũc articulũ vtilissimũ afferre potuimus, sed forsan non deerunt superstitioni, qui repertis & exhibitis frugibus, glãdibus v. fisci malint.

44 Hic oportunè duo discutiemus, quæ omissa fuere suprà in. 2. parte: an pater circa bona aduentitia filiorũ possit transigere, vel cõpromittere? Quia in re ex traditionibus scriben. videretur dicendũ: qd, cũ pater prohibeatur alienare (vt habet hæc vltima pars) nõ possit cõpromittere. Pro regula enim traditur à nostris, vt qui nõ potest alienare, nõ possit cõpromittere: per tex. vbi notant Panor. Imol. & alij, in. c. cũ

tempore, vers. cũ & si spõte: de arbitr. per quẽ tex. generaliter id vt receptũ scribit Ias. in. l. fi. n. 119. C. de iure emphy. Dec. conf. 44. per totũ, & conf. 475. in fine, & conf. 39. n. 4. & quàm plures eandẽ regulã probant: vt copiosè tradit Tiraq. in lib. de iure marital. gl. 5. n. 202. cũ sequen. & Anto. Capi. decis. 93. nu. 3. & Math. Afflic. lib. 3. cõstitu. Neap. Rub. 5. n. 52. & sequẽ. & Soci. nepos, consil. 77. n. 77. lib. 1. & Marcus Blanc. de cõpromiss. 4. q. n. 28. Rip. li. 2. respõs. de rescrip. c. 7. n. 12.

Idẽ posset quis dicere in transactiõne (de qua breuissimè agunt Bal. & Alber. hãc) Eodẽ enim fundamẽto videretur dicendũ non posse patrẽ transigere, sicuti non potest alienare. Id vt receptũ tradũt scribẽ. in. l. 1. C. si aduers. transact. & alibi sæpè, vt per Ias. in. l. fi. n. 122. q. 10. C. de iure emphyt. & plures, quos citat Tiraq. in. d. lib. glo. 5. n. 205. q. 20. & latius in lib. de retract. ligna. §. 1. gl. 14. ex. nu. 60. cũ multis sequen. & generaliter id probat Panor. per tex. ibi, in. c. cõtingit, de transact. Pro qua regula adduci solet text. in. l. non solũ. C. de præd. mino. ibi, *sed nec transactiõnis ratione*. Quẽ tex. debuit citare Pau. Cast. hoc tradẽs, in. l. cũ ij. §. transactiõnes. n. 4. ff. de transact. Quod cõprobari etiã posset: quia cõpromissum & transactiõ æquiparantur: vt colligitur ex Ias. in. d. l. fi. & Tiraq. vbi suprà: & ita hæc duo æquiparat Hostien. & alij, quos citat Láfran. de arbit. 3. parte n. 3. fol. 51. in. 3. volum. tract. & Baptif. Caccia lup. in co. volu. tract. de transac.

q. 7. n. 5. eandēque æquiparationē trā-
sactionis & cōpromissi probat Bart.
in. l. prator. ff. de tutor. & curat. dat.
Bal. in. l. de re. i. lect. ff. de trāfac. Alex.
conf. 22. n. 3. li. 1. & conf. 119. n. 3. lib. 2.
estq; receptū, vt tradit Alci. in. l. cū te.
n. 4. C. de transact. vbi id declarat.

45 Hæc non leuiter vrgere videbatur
possentq; plures ex his indistinctè pu-
tare, negandā patri facultatē compro-
mittēdi & transigendi: quasi hæc sint
species alienatiōis: in idq; posset indu-
ci tex. in. l. 1. ff. de offic. procur. Cæsa.
ibi, *venditionis vel transactionis causa: & ibi,
non enim alienare ei commissum est.* Sed hæc
maturiùs sunt aduertenda. Nec enim
tā strictè cum patre legitimo admini-
stratore agēdū est: vt late deduximus
suprà in. 2. parte. Ex proximè autē cita-
tis, videtur mihi regulariter vera æqui-
paratio, quā scriben. faciunt de cōpro-
misso & transactione, & ita Bart. in. l.
mādato. ff. de procura. distinguens in-
ter procuratorē quantūcunq; genera-
lè, & inter administratorē R. P. æqui-
parans tamē cōpromissum & transa-
ctionē: & eius doctrinā probat Alex.
in. l. transactionis, & in. l. de fideicomis-
so. n. 3. C. de trāfact. Ias. in. l. imperato-
res. ff. de pactis: vide Ias. in. d. l. transa-
ctionis.

Antequā verò agamus de trāfactio-
ne, illud memineris in cōpromisso: vt
scilicet præcedentia dicta non proce-
dāt in cōpromisso necessario ex vigo-
re legis vel statuti, iubentis cōpromit-
tere. Tūc enim pater sine dubio in ad-
uentitijs cōpromittere posset, cū id

tūc voluntariē nō faciat: vt in minore
& eius tutore vel curatore: notant Al-
ber. Bal. Salic. Pau. Alex. in. l. fin. C. de
ininteg. rest. Panor. cōf. 31. lib. 2. Aret.
in. l. more. col. fi. ff. de acq. hæred. Pau.
in. l. si plures. n. 5. ff. de pactis: & ibi Ias.
sub. §. fi. l. iuris gentiū. n. 14. & hoc ge-
neraliter intelligunt Doct. etiā si alias
ratione rei vel personæ prohiberetur
alienatio, & cōpromissum, vt benè tra-
dit Rober. Mara. de ordi. iud. 6. par. in
tract. de compromi. n. 8. cum duobus
sequent.

Vndè cauendū est à Dec. d. cōf. 44
vbi videtur malè respōdisse circa simi-
le statutū, dicens: illud non procedere
in rebus alienari prohibitis, arguensq;
ex generali illa traditiōe, de qua supra.
Sed debuit aduertere, q; tunc compro-
missum vitari nō potest, cū fiat ex ne-
cessitate legis: & cōsequenter cessat ar-
gumētatio à prohibita alienatiōe: iux-
ta ea quæ supra diximus ex. l. aliena-
tiōes. ff. famil. hærcisc. & l. 1. ff. de fun-
dotal. cū alijs. Et ita cōtra Dec. meliùs
aduertit Marcus Blanc. in. d. tract. de
cōprom. 4. q. n. 28. ad finē. Et ita in ter-
minis notat Bal. quē illi nō citant, in. l.
de re. 2. lect. ff. de trāfact. facit. l. 3. vers.
hæ enim. ff. de reb. eor. ibi, *non ex tutoris
voluntate, sed ex magistratuum auctoritate.*

46 In transactione autē (vt iā articulū
nostrum resoluamus) dicit Alber. hīc,
col. 2. n. 4. vers. puto etiā. q; pater pote-
rit trāsigere in aduentitijs, vt tutor in
rebus pupilli, per. l. præses. C. de tran-
sac. Bal. autē hīc. n. 2. citat eandē. l. sed
addit, q; pater retinēdo poterit trāsi-

gere, non autē rem dādo, vel trāsferen-
do: subdit etiā Bal. posse patrē transfi-
gendo promittere in aduentitijs, q̄ rē
non petet, eamq; promissionē valere
(scilicet ad excludendū filiū) quando
causa est dubia, arg. d. l. p̄ses, & hanc
resolutionē Bal. probat Alex. cōs. 171.
ad finē, lib. 2. Aymon Craue. cons. 74.
n. 1. Steph Bertrā. cōs. 18. n. 6. li. i. Qua
in re debuerunt Albe. & Bal. meminif-
se gl. in. d. l. de re. ff. de transact. quā ibi
probant Bart. & alij: quæ dicit posse
patrē transfigere in aduentitijs, citatq;
hāc. l. & d. l. p̄ses: ex qua allegatione
colligitur gl. sensisse idē, quod Bal. &
Alb. & illā gl. dicit cōmuniter receptā
Caccialup. in. d. tract. de trāsact. q. 7. n.
4. doctrinā autē Bal. in primo mēbro
sequitur, & extollit Ias. in. l. nulli, in fi-
ne. ff. de trāsact. Qui omnes æq̄parāt
in hoc patrē, & tutorē, aliosq; admini-
stratores: præterquā quoad solennita-
rē decreti, quod in patre necessariū nō
esse, communiter tradūt, cum Azon.
vt superiūs diximus, & in transactio-
ne, de qua agimus, apertē id notat Bal.
in. d. l. de re. ff. de transact. Caccialup.
vbi suprā, Alex. & alij in. dict. l. p̄-
ses.

Sed ego in his plūs semper patri tri-
buerē, quā alij administratori, ex iuri-
bus & rationibus, de quibus superiūs
egimus in hac lege. Nec negari potest
illa differentia inter ius clarū & ambi-
guū, cū id apertē decidat. d. l. p̄ses:
& idē in simili probat glo. notab. in. l.
cōtra iuris. 29. §. fi. in gl. vlt. ff. de pactis
de qua tamē videndus est Alex. consi.

22. n. 7. lib. 1. & Tiraq. in. l. si vnquā
verb. donatione. n. 159. C. de reuoc. do-
nat. vbi plures citat. Sed exemplū glo.
nō est omninō tutum, dum loquitur
de probationis defectu, vt per Ias. ibi,
ad finem, Alex. d. cons. Dec. in. l. pactū
curatoris. n. 3. C. de pact.

Aduerto etiā, cōmunem dicendā
esse resolutionē Bal. in primo mēbro,
quatenūs habet, posse patrē transfigere
retinēdo rem, nō autē eam dādo. Idē
enim in alijs administratoribus, simul
q; in patre vt receptū tradit Ias. in. d. l.
nulli, & ita ibi distinguit Bart. ita etiā
Ias. in. d. l. fi. n. 122. C. de iure emphyt.
& Alci. in. d. l. p̄ses. n. 13. Et Anton.
Capyt. d. decis. 93. n. 4. Et ita distīguit
Panor. in. d. c. cū tempore, in fine, de ar-
bitr. Et Ioan. Nicola. in. l. generaliter.
nu. 142, C. de secund. nupt. & in simili
plures citat Tiraq. de retract. lignag. §.
1. gl. 14. n. 62. & nu. 66.

Exemplū autē & praxis est: quādo
pater conuenitur in aduentitijs, & trā-
sigit retinēdo rem, aliquid autē dā-
do aētori, vt à lite recedat: quod sæpē
faciūt prudentes viri, ob dubium litis
euentū, & alia litiū mala. Facit bonus
tex. in. l. 4. vers. nō tamē. ff. de alienat.
iudic. ibi, *non est vituperanda cogitatio eius, qui
lites execratur.* In quo circa alios admini-
stratores, acerbē contrariū etiā in hac
specie dicebat Panor. in. c. contingit.
de transact. à quo cauēdū est, licet alij
scriben. id non aduertant.

Sed dū Bal. hīc (quē sequuntur tot
insignes viri suprā citati) inquit, patrē
cōtrariō nō possidentē, sed agentē
pro

pro filio, transigendo posse remittere litem, id ego verum non puto: quia licet fundamentum Bald. admittatur, ut taliter remittens nihil donare videatur, ex notatis in. l. si pro fundo. C. de transact. id tamen non concludit, quia ius filio inutile maneret, cum semper repelli posset ex transactione, quæ efficacissimam exceptionem præstat convento: iuxta. l. non minorem. C. de transact. & ca. 1. de lit. contest. lib. 6. & sic per talem transactionem pater adimeret dominiū, vel ius: seu dominijs, vel iuris exercitium ipsi filio, & consequenter esset alienatio, cōtra hanc. l. & contra tex. quem supra expendimus, in. l. 1. ff. de offic. procur. Cæsar. Quod validè confirmari potest ex multis, quæ ferè in terminis doctè tradit Tiraq. in. d. lib. de retrac. lignag. §. 1. glos. 14. nu. 66. in fine, & nu. 69. cum sequen. id quæ in proposito colligo ex Bart. (ad quem alij non satis advertunt) in. d. l. nulli, vers. & hoc est verum. ff. de transact. & ibi Ias. vbi non admittit transactionem, vel remissionem ex ea, nisi res maneat penes ecclesiam, vel minorem: & similiter penes filiū in nostro tractatu, & cum Bart. Caccialup. d. q. 7. n. 8. & Curt. de feud. 4. par. q. 7. nu. 96. Facit gl. in. d. l. non solum. 4. verb. de disti. ibi, imo idem: C. de præd. minor. Et ita saluabitur Panorm. in. d. c. conringit, de transact. & limitabūtur quæ tradit Moline. in consuet. Paris. §. 22. nu. 67.

○ Igitur cōtra Bal. & alios hoc casu puto nihil referre, an renunciatur liti,

vel actiōi, seu iuri cōpetenti, sicut Bal. sequatur Ias. in. d. l. si pro fundo. n. 10. C. de transact. In effectu enim paria sunt actione carere, vel eam perpetuò inutilem reddi. arg. l. 3. ff. de fideiussio. optimus text. in. l. is cui. 41. ff. de action. & oblig. ibi, sic tamen ne exceptione repellantur. Et ex his cōfirmabitur, quod in transactione circa bona maioratus notanter tradit Hispanus Anton. Gomet. L. Tauri. 40. n. 86. cui adde. Iser. & Afflic. in. c. si Vasallus. n. 47. si de feu. fuer. contro. Nec ijs oberit text. in. l. 3. vers. item quæri potest. ff. de reb. cor. qui ad hæc adduci non solet, de quo alibi latius ago. In praxi autem si contra transactionem patris filius postea agat, considerandum à iudice puto, an transactio vtiliter prudenterue facta fuerit, ut ita cesset: cum patris arbitrio hæc administratio concedatur in iudicialibus, & extra, dummodo pater vtiliter gerat: ut probat text. in. l. generaliter, vers. negocia. C. de secund. nupt.

47 Ex prædictis infertur ad text. in. l. ait prætor. ff. de iure deliber. de quo opponit glos. hîc, verb. vel ignorans: opponunt etiam Bart. & alij. Hîc enim pater actiones exercet, agendo & defendendo, cum alienare prohibeatur. Ibi autem Vlpianus contrariam regulam tradere videtur, dum inquit: est enim absurdum, ei, cui alienatio interdicitur, permitti actiones exercere: gl. non soluit: Bart. autè respōdet. d. l. procedere in eo, qui agit nomine suo, hæc in agente nomine alieno. Et ita Bal. hîc. n. 4 & alij

alij comuniter: vt tradit Corn. n. 4. & ita Bar. in. d. l. ait prætor: & idē ibi videtur probare Albe. & apertè Pau. Sed hæc resolutio nō videtur concludēs, si ad prædicta verba illius. l. aduertamus: indistinctè enim. l. C. illationē facit, vt qui alienare nequit, nec actiones exerceat. Nec verū semper est, quod Bart. & alij in patre præsupponunt ad vitandā difficultatē, dicētes: patrē agere nomine alieno in aduentitijs. Sepe enim nomine proprio in his agere potest, vt probauimus in. 2. parte huius. l.

Vndè ad eā. l. aliter respondere tentat Bal. & Cuma. ibi, sed ferè in idē recidūt. Aliter etiā variādo respōdet Alber. hīc. n. 3. concludēs: hāc. l. loqui de eo, qui nō indistinctè alienare prohibetur, cū aliquādo patri alienatio permittatur ex. l. fi. §. sin autē cō salienū, cū sequen. infr. tit. 1. & diximus superius. Illā autē. l. loqui de eo, qui simpliciter & omninò alienare prohibetur. Sed hæc solutio Alber. deterior videtur, cū lex nostra ponat regulam, ne pater alienare possit: quæ attendenda est, nō autē casus specialis. d. §. sin autē. Maxime, cū & in. d. l. ait prætor. etiā permittatur alienatio ex iustis causis: vt patri permittit: prout manifestè subdit. l. illa inferius, ad quā Albe. malè aduertit.

Aliter ad illā. l. respōdet Panor. in. c. edoceri. col. 3. n. 6. de rescrip. cuius secunda solutio corrui, vt superiores, in quas reincidit: ideoq; eam nō refero. Prima autē solutio Panor. est: q; lex illa contineat casum specialē in eo, qui petit ius deliberādi ad adeundā, vel re-

pudiādam hæreditatem: & idem scribit Ioan. Imol. ibi. 2. col. n. 5. Nec hi patres verentur opprobrium illud glos. vulg. in. l. filium quē habentem. C. fam. hercis. Ibidem autē Feli. n. 2. tantū, refert aliam solutionem Bald. superioribus non dissimilem.

Ego autē difficilia puto verba illius l. accepta indistinctè (vt iacēt) licet ita indistinctè sæpè allegentur, vt constat ex allegatiōe Tiraq. lib. de iure mari. gl. 5. n. 207. & ex allegatione gl. 1. in. d. c. edoceri: & in. c. contingit, gl. 1. de trāfact. obstat enim argumentum huius l. in patre, & aliorum iurium, in tutore, alijsq; administratoribus. Item aduersus verba illius. l. videmus è contrario, posse quē agere nomine proprio sed non alienare: vt in. l. 3. C. de his qui ven. ætat. impetr. Similiter emphyteuta feudatarius, & fructuarius agere possunt, sed non rē ipsam alienare. Quapropter tutius videtur intelligenda. l. illa, vt ex prædictis verbis non constituatur regula, quia esset iuri cōtraria: atq; ita verba illa, *ei cui*: nō accipiantur generaliter, sed restrictè: quod fieri potest sine impropriatiōe, vt dicamus, *ei*, de quo scilicet ibi agitur, & ita accipiatur verbū sequens, *cui*: ratioq; illius decisionis nō videtur constituere specialitatem, vel exceptionē ab aliqua regula: Imò cū iuris sciētia sæpius versetur circa particularia & indiuidua, iuridicū fuit in casu illo deliberantis circa hæreditatē, negare ei facultatē agēdi, & alienādi. Quodāmodo enī videret repugnās, non adire hæreditatē, & exercere actiones

actiones hereditarias, cōtra. l. pro hærede. & l. gerit. ff. de acqui. hæred. Et sic verificatur quod ad illā. l. aliās dixit Bal. in Auth. hoc ius, col. fi. n. 10. in fine. C. de sacros. eccles. vbi inquit: q̄ in casu illius. l. eadē est ratio prohibendi vtrumq;: patet igitur ex. d. l. nō esse sumendā regulā, ad quā frequēter male citatur vt meliūs sētīt specul. de actor. n. 79. ad finē, vers. quid de clericis, quē sequitur quidā ad Bar. in. l. fi. §. vbi autem, ad finem inf. tit. sequē.

48 Necessaria fuit proxima inuestigatio circa intellectum. d. l. ait prætor. solet enim adduci à Doct. magni nominis, ad decisionē causarū inter nobiles, in negocijs maximi momenti. Doctissimus enim Philip. Dec. cons. 445. n. 29. ī causa ardua, ex illo tex. arguit, eūq; summē expendit: vt in feudis, & bonis similibus restitutioni subiectis, (vt sunt apud Hispanos bona maioratus) sentētia lata contra aliquē non noceat successorī descendēti, vel alij, cui successio erat deferenda post mortē succūbentis: eamq; dicit bis cōmunem opinionē Dec. ibi, præcipuūque eius fundamentū est ex. d. l. quā inducit ex verbis suprā examinatis: vt scilicet qui nō potest alienare, nō possit actiones exercere. Certum autē est talia bona vincula regulariter alienari non posse. Et eodē argumento in eadē re vtitur Soci. nepos, probans opinionē Dec. eamq; cōmunem asserēs cons. 181. n. 93. li. 2. & cū Dec. Aimon. cōs. 197. n. 7. De cuius sequitur idē Aimon. ex eodem fundamentō cons. 90. n. 1. Tiraq. de iu-

re mari. gl. 5. n. 207. eumq; referēdo sequi videtur Cagnol. in. l. res iudicata. n. 5. ff. de reg. iur. Eandē opinionē videtur probare Feudistæ: Iferniam. Aluar. & latius Math. de Afflic. i. c. 1. §. si vassalus, antepenul. si de feud. cōten. sit inter domi. & agn. idēque est de mente Bal. ibi, quē ibidē sequitur Præpos. dū volunt sententiā in his causis nō nocere alij, nisi sciētī & patiētī: secūdū materiā. l. sæpe. ff. de rei iudi. Et eandē opinionem referēs Iferniam videtur probare Fel. in. c. fi. n. 5. de maio. & obed. & Anto. Capi. decis. 20. n. 23. & magis probare videtur Curt. de feu. 7. par. q. 11. n. 29. & Zas. de feud. alien. n. 21.

Pro hac sentētia adducitur auctoritas Bart. in. l. filius fa. §. diui. n. 9. ff. de leg. 1. in. 1. q. ibi, *forſan nō præiudicaret talis sentētia, nisi ille fuisset citatus.* Alia fundamenta fragilia sunt ex illo vulgari: ne sentētia inter alios noceat, vel profit.

Sed cōtraria opinio verior & receptior est, vt scilicet sentētia lata cōtra aliquē in bonis feudalibus, & maioratus, noceat descendēti, vel alij qui post succūbentem successurus esset: vt colligitur ex Oldr. cōs. 94. n. 19. cuius sententiā, vt receptā in iure primogenitura, probat Tiraq. in tract. de primigeni. q. 35. nu. 17. & Mart. Laud. ibi relatus: & Albe. in. l. pen. col. 4. C. de don. inter vir. & vxo. ibi, *primogenito obſtare debet, etiā si hæres nō sit:* & ibi, *sentētia cōtra prædeceſſores lata.* Et ita Boer. decis. 255. col. pen. in fine. vbi aliquos refert, & ita Iacob. à S. Georg. de feudis: verbo, & dicti Vassali. num. 33. & in terminis

Hispanus

Hispanus Anton. Gomet. l. 40. Tauri, nu. 73. citans plures, immemor tamen Dec. & aliorum, quos in contrarium hinc citamus: & hoc sequi videtur Hispan. Xuar. allega. 27. post princ. ibi, *sed quod in bonis subiectis restitutionis* & alibi consiliū illud Old. sequi videtur Dec. in l. pactū dotali. n. 17. vers. in contrariū. C. de collat. Eadēque opinio satis colligitur ex Bar. in l. in diem. n. 1. vers. quæro. ff. de aqua pluui. arcē. & ibi Pau. Cast. n. 2. & cū plures ex suprā citatis pro & contra, fateatur resolutionē huius pūcti pendere à q. Bar. in d. §. diui. (quæ verè eandē rationem habet) crebrius in eodē. §. contra Bar. tēnent reliqui ibi, inter quos Ange. Ioā. Imol. & Alex. n. 9. idem Alex. in d. l. sæpè, col. 41. n. 109. & sequen. Et hoc contra Bar. ibi receptū dicit Ias. in d. §. diui. 1. lect. n. 47. cū eodem Bar. in d. l. in diem. idē Ias. 2. lect. n. 91. adducens Cuma. & alios, & ita Rip. ibi. n. 60. dicēs hāc opinionē cōmunem, qđ etiā ibi asserit Ferdi. Loaz. n. 126. & ibi Crot. n. 38. & ita Alex. conf. 123. n. 3. li. 1. Feli. in c. quāuis, col. fi. in princ. de re iud. vbi reprobat opinionē Iser.

Pro hac sentētia facit quod in iure habetur: sententiā latā contra rectorē, vel prelatū nocere successori: vt tradit Panor. conf. 52. lib. 1. quæ sequitur Aimō. conf. 10. n. 8. Sed pro hac parte, omīssis alijs, stringūt verba tex. in l. 1. §. denunciari. ff. de vtre insp. dū habet I. C. *denūciari autē oportet ijs, quos proxima spes successionis contingit: & ibi, heredi instituto, nō etiam substituto: & ibi, qui primum locum tenēt.*

quæ tex. rectè citat Bar. in d. l. in diem. & alijs suprā citati, eumque multis ornat Ias. in d. §. diui. 1. lect. ex. nu. 47. idem Ias. in l. dictantibus, nu. 2. C. de testa. Alex. cōf. 156. li. 2. Dec. cōf. 342. col. fi. Anto. Capi. decis. 107. Et si mature attendaris, comperies Iferniam & alios pro prima opinioē adductos, non satisfacere argumētationi, & fundamēto. d. §. In quo. I. C. aperte significat satis esse iudiciū tractari cum primo possidente, seu cum eo, cui prima successio defertur.

49 Pro hac vera & recepta sententia magis vrget tex. à Bar. non citatus, ab Alex. tamen, & alijs vbi suprā adductus, in l. ex contractu. 44. ff. de re iud. quem ibi extollūt Ias. & alijs: idem Ias. in l. decem. n. 38. & 40. ff. de verb. oblig. & Alex. in d. conf. 123. n. 3. lib. 1. extollit Hispan. Xuar. d. alleg. 27. & in l. post rem iudicatam fol. 123. col. 2. Ias. in d. §. diui. 2. lect. nu. 92. In quo tex. patet, sententiam latam contra institutū nocere substituto: & sic ab idēitate rationis probat tex. sententiam latam contra eum, qui priorem locū habet, nocere ei, cui post illum ius defertur. Nec Deci. & alijs prius allegati huic. l. satisfaciunt, de qua ad aliud agit Stella in rep. §. Augerius. l. qui Romæ. nu. 101.

Nec sustineri potest responsio Decij. d. confil. 445. nu. 30. (quam etiam tentabant alijs, vt tradit Alex. in dict. §. diui.) dum inquit, intelligendum esse in ea. l. citatum fuisse substitutū: quod est diuinare, & capillari: cū I. C. ibi

ibi tantū referat iudiciū agitatū fuisse cū instituto, & ita gl. Bar. & omnes ibi colligētes, etiā ex tali sentētia dari ius executiuū contra substitutum, vel successorem, nec illius. l. meminit Feli. in. d. c. pen. col. fi. in prin. de re iudi: quod colligitur ex Bar. in. l. cūm filius, & ibi notat Paul. in fine. ff. de verb. oblig. & ex. d. l. ex contractu, in terminis cōfirmatur resolutio Alex. (cam nō citantis) in. l. si patroni. §. fi. n. 2. ff. ad Trebel & ibi Paul. nu. 5.

His autē fundamētis, vt vides, nulatenūs satisfaciunt tenentes priorē opinionē: quæ autē ipsi adducunt, nihil vrgent. Illud enim vulgare, (res inter alios) nō rectē hīc applicatur: quia necessariō & consequenter agitatū iudiciū censetur cum successore, si solenniter actum fuit cum antecessore secundū iura suprā adducta, & quæ copiosē cōgerit Ias. in dictis locis, & Hipol. in notab. 259. & Niconitius in. c. quoniam contra fol. 96. & in simili tradit Math. Afflict. decis. 396. n. 4. & n. 7.

Nec valet, quod respondēt aliqui ex tenentibus priorem minūs veram opinionē, dum fatentur valere iudiciū agitatū cū instituto, vel habente priorē locū, non citatis substitutis, vel alijs, quibus postea successio defertur, sed tamē his non nocere sententiā, vel iudiciū, cū citati nō fuerint. Quod videtur probare Feli. in. d. c. fi. de maio. & obedi. n. 5. & in proposito Curtius de feud. & Soci. nepos, vbi suprā post Dec. in. d. cons. Id enim ridiculū est, cū nemo dubitare possit, an sen-

tētia & iudiciū noceret ei, cum quo actum est, & tandē hęc cauillatio manifestē confutatur ex. d. l. ex contractu & doctrina. d. §. denunciari, quæ iura inductione nō egent, cū nihil aliud dicant. Vnde cauendum est à Bal. alibi, quē sequitur Pau. in. l. si patroni. §. fin. in fine. ff. ad Trebel. quod meliūs aduertit Ias. in. d. §. diui. 2. lec. n. 93.

Minusque obstat illud argumentū Dec. & Soci. ex. d. l. ait prætor, à quæ hęc omnia manarūt: quo argu. etiā vtitur Math. in. d. c. si Vasallus. n. 27. vers. tertio. Fallitur enim Dec. cum alijs ex sono & cortice verborū. d. l. quia iā suprā ostendimus falsum esse dicere, q̄ qui non potest alienare, nequeat iudiciū subire, vt ex multis in iure manifestum est. Et fundamentū à prohibita alienatione (quo vtuntur Dec. & sequaces) contra eos retorquetur. Notū enim est in iure prohibita alienatione non interdici alienationē ex sentētia, & re iudicata, iuxtā vulg. l. i. ff. de fūd. dota. Et hīc meliūs, quā alibi cōgruit, quod scribētes omnes tradunt de alienatione ex causa necessaria, ne prohibita censetur, quāuis alienatio generaliter prohibeatur: & hoc satis probatur ex. l. C. in. l. 3. vers. hęc enim, & §. item quæri potest, & versicu. idemq; ff. de rebus eorum ibi, *ex magistratuū auctoritate: & ibi, non sponte tutorum: & meliūs ibi, valebit alienatio propter rei iudicatæ auctoritatem.*

Ex quibus resultat declaratio ad. d. l. ait prætor. Declaratur etiā. d. l. ex contractu. & d. §. denunciari, limitaturq; reg. l.

reg. l. de vno quoq; ff. de re iud. limitatur etiā regula illa, Res inter alios acta. Resultat iuridica differētia inter alienationē voluntariam, & necessariā, ex sentētia scilicet, quæ fertur in inuitū. Tunc enim succumbens non dicitur alienare, & sic incautē argumentabatur insignis Dec. in. d. cōf. Est enim in proposito constituēda differētia inter actū voluntariū, & necessariū iudicij. Primus enim nō nocet successori, & ita procedūt adducta à Dec. Secundus autē ex iudicio & re iudicata successori nocet: vt eleganter docet Bar. in. d. l. in diē. nu. 1. ff. de aqua pluui. arc. & Pau. ibi sub. l. in cōcedendo. n. 2. idē Pau. in. l. facta. §. si heres. n. 4. ff. ad Trebel. & Soci. in. l. Gallus §. & quid si tātū, col. fin. facit. l. si dictū. 56. §. si cōpromisero. ff. de euict. ibi, *nulla necessitate cogente*: colligitur ex alijs citatis à Feli. in. c. pen. n. 13. vers. vbi sentētia, de re iud. Vides igitē decisionē & distinctiōē vtilissimæ quæstionis sæpē contingentis nō in paruis negocijs, sed in maximis, & inter nobiles, vt scilicet alienatio ex cōuentione, vel alius actus volūtarius non noceat successori in rebus maioratus, vel aliter restitutioni subiectis: noceat autem res iudicata, in qua cessat culpa & volūtas succūbentis. De præscriptione autē an noceat successori in his bonis: agemus, Deo duce, in Auth. nisi tricēnale inf. eo. Et tandem in sententia pro hac parte, contra Dec. & alios, stat fortissima ratio publicæ utilitatis: nunquā enim daretur quies, nec litium finis, si post sententiam solēni-

terlatam, in maioratu' vel feudo admitteretur filius vel consanguineus, qui succedere non poterat, nisi post eum, in quem sententia lata est. In infinitum enim id allegare possent omnes successores, cōtra doctrinam tex. in. l. singulis. 6. ff. de except. rei iud. ibi, *Vnum iudicati finem sufficere, ne aliter modus litium multiplicatus inexplicabilē faciat difficultatē.*

Ex quibus etiam & ex ratione proximē adducta, infertur, q̄ sentētia solēniter lata in his terminis nocebit cōsanguineis vel successoribus ignorantibus: obstabit etiā postea natis, cū ius faciat quoad omnes: contra Iferniam & alios, maximē Afflict. in. d. c. si Vassalus. n. 29. Infertur etiam q̄ in his terminis non erit necesse citare alios generaliter per proclama: contra Crot. in. d. §. diui. n. 39. vers. limitatur: & Loaz. n. 128. quicquid sit in alijs articulis, vt ex Ioa. Imol. notat doctē Alex. in. d. l. sepē. n. 82. idq; patet, attento q̄ sententia tunc obstat postea natis.

Ex prædictis etiā infertur, cauendū esse à Bal. cōsulente, quē malē sequitur Soc. nepos. d. cōf. 181. n. 89. & sequē. q̄ scribūt sententiā non nocere substituto non citato: contra iura clara in. d. §. denunciari, & d. l. ex contractu.

Infertur etiā ad quæstionē renunciationis primogeniturę: de qua omnino vide Tiraq. de primog. q. 29. q̄ renūciatio primogeniti, cū sit voluntaria, licet nocere possit ipsi renuncianti, nō tamen noceat eius successoribus, in feudo vel maioratu à maioribus proueniente: siue renūciatio fiat viuente

& consentiente patre vel auo: quicquid contra sonent verba Ias. alios referentis in. l. pactum dotali. n. 4. ad finem. C. de collat. magisque cauendū à Dec. ibi. n. 17. contra quos stant iura & rationes, de quibus supra in alienatione voluntaria: stat etiam decisio & ratio tex. in. c. 1. de alien. paterni feudi: ne in feudo antiquo possessor noceat successoribus notat Curt. de feu. 4. parte. q. 7. & quæf. 9. Gozad. conf. 75. Dec. consil. 193. nu. 4. & consil. 263. nu. 3. & consil. 269. num. 5. Ias. consil. 64. lib. 3. Alex. consil. 15. nu. 8. lib. 5. vbi id eleganter ampliat, & consil. 106. lib. 4. & in simili Ias. in. l. 2. ex. n. 207. C. de iure emphyt. vbi in fortioribus terminis id latè tractat in emphyteusi: & notanter Alex. vbi Molin. consil. 8. nu. 15. lib. 3. Bologn. consil. 48. & latè Tiraq. de retract. lignag. §. 11. gl. 6. nu. 23. contra eos etiam stat ratio iuris, quòd tunc descendens vel successor non capit ius maioratus vel feudi à renunciante, sed à primo instituyente vel concedente, iuxta. l. cohæredi. §. cū filiæ. ff. de vulg. vbi Ias. n. 8. bonus tex, in. c. 1. de feud. Marc. ibi, *per inuestituram patris & auis*. Ideoq; in his bonis grauari non potest ab antecessore, etiā habente potestatem eligendi, iuxta tex. notab. in. l. vnum ex familia. §. 1. ff. de leg. 2. facit ratio tex. in. l. si arrogator. ff. de adoptio. ibi, *nō iudicio eius, sed principali prouidētia*, & quæ notat Molin. in consue. Paris. §. 22. n. 83. & n. 85. facit magis tota. l. 3. ff. de interd. & releg. quam iudicio meo non verè, nec rectè notabat Ol-

dr. d. conf. 94. n. 20. licet eū sequantur plures, per Tiraq. de primigeni. q. 35.

50 Retenta autè hac sententia, quam veriorè & receptorè dicimus, cā vtiliter aliquot modis limitamus. Et. 1. vt procedat, quando is, cōtra quē sententia lata est, erat tūc primus & principalis, ad quem spectare posset successio, quā sequētes postea prætendūt. Et eodem modo debet esse persona, cuius maximè interesset obtinere, vt est de mente Bart. & omniū in. d. l. in diem. & in. d. §. diui. & in omnibus locis supra adductis: tex. cū gl. in. l. cū non iusto. ff. de coluf. deteg. tūc enim stat iuris præsumptio, q̄ ille ob interesse proprium, fideliter & attentè litigabit: vt notat Soci. in. l. Gallus. §. & quid si tā tū, col. fi. vers. considera. secūs igitur si alius esset æqualis in gradu & iure litigandi, secundū Bal. in. l. 2. n. 6. C. quib. res iud. non noc. ibi, *non cū ipso fonte generationis*: & plures citat Tiraq. de nobil. cap. 37. nu. 7. Alex. in. d. l. sæpe. n. 57. ibi, *ius æquè principale*.

2. Limito. 2. vt hæc conclusio nō procedat, quādo sententia lata esset cōtra aliquē ex renūciatiōe, quā fecit. Tūc enī ea sententia nō magis obstabit successoribus in feudo, vel maioratu antiquo, quā obstaret ipsa renūciatio, in qua iudicatū fundatur, iuxta regulā vulgare causę limitatæ effectū limitatū producentis. Pro quo facit text. notab. in. l. 1. §. si quis sub conditione. ff. vt legat. seu fideicom. nom. cau. ibi, *easdem causas & condiciones inesse*: de quo text. alibi plura scribimus: idque probatur ex causa-

causa talis sententiæ fundatæ in renū-
 ciatione, nō in alio iure litigantis. Vn-
 dē nō parit exceptionem rei iudicatæ
 contra agentem ex diuersa causa, iux-
 ta. l. cum quæritur. 12. & sequen. ff. de
 excep. rei iud. Et in his terminis susti-
 netur, quod consuluit Cardina. Paris.
 conf. 5. n. 37. lib. 1. & probatur ex ver-
 bis Bal. in. l. 2. n. 5. C. quib. res iud. non
 noc. ibi, *talis sit natura causæ, vt omnibus præ-*
iudicet: & ita eleganter amplia, quod ibi
 notat Bal. n. 8. ibi, *renunciatio.*

Limito. 3. vt quamuis sententiæ tūc
 obstet successoribus, alijsve cōsangu-
 neis, non tamen eis adimatur facultas
 appellandi. Receptum enim est, vt tūc
 appellare possint, & in causa appella-
 tionis ius suū prosequi, vt tradit Alex.
 in. d. §. diui. nu. 9. ad finem: & ibidem
 Cro. n. 39. vers. 2. & Rip. n. 62. & Loaz.
 n. 128. & alij quos allegat Fel. in. c. cū
 super, nu. 11. de re iud. qui alios citant.
 Sed hæc eorum declaratio nō satis ab
 eis explicatur: melius igitur ex mente
 Alex. in. d. l. sæpe. n. 83. vers. nono: di-
 cas, quod cū scriben. appellationem
 admittant, necessariò significant non
 fuisse latam sententiam in maiori tri-
 bunali: aliàs enim non esset tractan-
 dum de appellatione: & consequenter
 hæc declaratio applicatur tātūm, quā
 do succumbens non prosecutus fuit
 causam vsque ad maius tribunal, in
 quibus terminis hæc recepta declara-
 tio, vera & necessaria videtur: ne suc-
 cessoribus & alijs non citatis, noceat
 quælibet sententia inferioris: sed tan-
 tūm ea, in qua succumbens nihil omi-

fit, vt in simili colligi potest ex text. l.
 euctus. 35. ff. de euctio. ibi, *cum spes habē-*
di abscissa est. Sic videmus in emptore,
 qui appellare debet, & appellationem
 prosequi, vt de euctione agere possit.
 Nec enim prima sententia noceret vé-
 ditori: sed hoc nō indistinctè, vt notat
 gl. Bar. Alb. Fulgo. in. l. Herēnius. 63.
 ff. de euctio. & ita inquit Math. Affli.
 in. c. 1. §. rursus. n. 15. q. mod. feu. amit.
 & melius resoluit Hispanus Anton.
 Gome. in libro de cōtract. ca. 2. Char.
 20. col. 1. & sequen. & hanc sententiā
 apud Lusitanos pbat Ordinatio, li. 3.
 tit. 30. §. 5. ibi, *eda apelacão a qual sera obriga-*
do prosequir: quæ lex regni videtur hoc in-
 distinctè probare, cūm glo. & Docto.
 vbi supra, variè distinguant.

Limitatur. 4. prædicta conclusio,
 nisi successor velit probare, sententiā,
 quæ sibi obijcitur, latam fuisse ob cul-
 pam, dolum, vel negligentiam eius,
 contra quæ lata est: vt tradunt omnes
 in. d. §. diui. numeris & locis supra ci-
 tatis: Soci. in. d. §. & quid si tātum, col.
 fin. Molin. in consue. Paris. §. 22. nu.
 34. probatur ex doctrina. l. si per luso-
 rio: & l. à sententia. vbi Bart. & Imol.
 ff. de appella. & in terminis probatur
 in. d. l. ex contractu. ff. de re iud. ibi, *nisi*
culpa tutoris: notat glos. & Docto. alibi
 vt tradit Tiraq. d. cap. 37. de nobil. n.
 1. vbi tamen non loquitur de negli-
 gentia.

Limitatur. 5. in pulchro casu, de
 quo consuluit Sigismun. Neapol. in.
 volu. consil. feud. conf. 10. n. 7. vbi no-
 tabiliter respondet, quod si vnus possi-
 deret,

deret, aliusq; cum conueniret, petens vt declaretur, mortuo conuento, ad ipsum agentem pertinere feudum, vel maioratum, & ita pronuncietur: tunc ea sententia nō obstabit liberis, vel successoribus eius, cōtra quem lata est. Ratioq; est, quia agens non prætendebat excludere conuētum viuentem, ideo non censetur tam principale eius interesse: & mihi placet hæc opinio, quāuis videretur dicendum, quòd pater conuentus ita vigilabit pro liberis futuris successoribus, sicut pro se ipso: argu. l. nihil. ff. de bon. liber. ibi, *omnia liberis nostris ex voto paremus*. Sed hæc opinio nititur æquitate, & fouetur ex iuris regulis, vtq; veritas magis elucidetur, argu. l. r. & ibi Paul. & Ias. ff. si quis cau. iuuatur etiam ex suprà traditis, quia tunc conuentus non videtur principalis contraditor, attento præiudicio, cū ei viuenti nihil veniat auferendum: & tandem non videtur fraude carere iudicium illud agitatum principaliter contra futuros successores, eis non spectatis: cōtra reg. l. non quemadmodū ff. de iudic. nec videretur de iure admitenda talis petitio, secundū ea quæ infrà trademus.

Limito. s. vtiliter, quando sententia ex aliquo defectu posset ostēdi nulla: quia tunc semper videtur admittendus successor succūbentis: cū talis sententia ob nullitatem careat nomine rei iudicatæ. l. 4. §. condemnatum. ff. de re iud. l. r. ad finem. ff. quod quisq; iur. glo. l. si pater. C. ne de statu defunc. l. 1. & sequen. C. quādo pro uo. non est ne-

ces. Sed dicet aliquis, quòd data tali nullitate, idem erit in principali, contra quem sententia lata fuit, per illa iura, & receptas sententias: ego autem pro vtilitate huius limitationis considero, quòd si post sententiam quantum cūq; nullā transferint triginta anni, non audietur condemnatus obijciens nullitatem, tanto enim tempore præscribitur ius obijciēdi nullitatem, saltem agendo: vt tradit Math. Afflic. Decis. 178. nu. 5. & ex multis probat Tiraq. de retract. ligna. §. 36. glo. 2. n. 37. ea tamen præscriptio non nocebit liberis, vel successoribus succumbentis: quia tunc non datur vigor rei iudicatæ ex sententia, sed ex præscriptione, quæ non ita nocet successoribus, secundū cōmunem opinionem, vt tradimus in authen. sequen. & militat ratio negligentia, de qua supra: videturq; aliquatim tunc alienatio voluntaria, ex. l. alienationis verbum. ff. de verb. sign. facit doctrina Bald. in. d. l. 2. C. quib. res iud. de qua diximus suprà, in. 2. limita.

Septima limitatio colligitur ex superioribus, & ex scribentibus in locis suprà allegatis, vt conclusio hæc non procedat, quando sententia lata fuit ex probatione non perfecta: omnes enim exigūt in pposito, vt nihil omittatur in causa, nec succumbens aliquid voluntariè concesserit victori, vt per Bal. in. d. l. 2. C. quib. res iud. nō noc. Alex. in. d. l. sape. n. 78. cum præceden. & sequen. Feli. in. d. c. penul. n. 14. vers. vbi sententia. Vnde videtur dicendum, quòd sententia lata ex iuramento vi-

toris non noceat successoribus succū-
 bentis: & hoc in simili probant Inno-
 cen. Anto. Panor. quos citat Felin. vbi
 suprā, videturq; verior opinio, etiam si
 iuramentum sit litis decisivum, cōtra
 Alex. in. d. l. sæpe. n. 131. quem videtur
 sequi Feli. in. d. c. pe. n. 14. In quo nota-
 bili articulo miror eos nō allegasse gl.
 in. l. ingenuum. ff. de stat. hom. dū am-
 pliat tex. ibi, de sententia & re iudica-
 ta ad iuramētum, & sic vult, quòd ea
 l. (quæ cōmuniter intelligitur, vt sen-
 tētia super statu personę faciat ius quo
 ad omnes) procedat etiā vbi causa iura-
 mento partis deciditur: & ita cum gl.
 trāseunt Bar. Bal. Ang. ibi eamq; ex-
 pressim videtur probare Alber. ibi. n.
 4. & eā ad hoc extollit Ange. Aret. in
 §. præiudiciales. n. 9. & ibi Ias. nu. 31.
 Insti. de actio. sed de illa gl. dubitat
 Fulgo. ibi, qui tandem eam sequitur.

Ego verioremi puto regulariter o-
 pinionem Inocen. Panor. cōtra Alex.
 Feli. vt sic sentētia lata ex iuramēto nō
 noceat successoribus succūbētis in feu-
 do, vel maioratu, alijsve bonis familię
 relictis: tunc enim non potest dici pro-
 batio perfecta, vt suprā. Quod confir-
 mo magis, quā si iuramētū erat necessa-
 rium in supplementū probationis, rece-
 ptum est, vt talis probatio dicatur pri-
 vilegiata, & ideo sententia retractari
 possit ex nouis documentis, etiā ad pe-
 titionem succūbentis: secundū cōmu-
 nē intellectu ad. l. admonēdi in prima
 parte. ff. de iure iur. nec tale iuramētū
 causis grauibus applicari potest, secun-
 dū cōmunem doctrinā: vt per scriben.

in. l. 2. C. de reb. cred. & latē Ias. in rep.
 l. admonēdi, ex. n. 271. & nu. 294. si
 autē iuramentū delatū fuit volūtariē,
 non potest nocere alijs nō habentibus
 causā à deferēte, secundū suprā tradita.
 Quòd si delatū fuit non omninō volū-
 tariē, sed quia aduersarius illud defere-
 bat, iuxta. l. manifestę. ff. de iure iur. ad-
 huc militat ratio, ne sentētia lata ex ta-
 li iuramēto alijs noceat: licet enim Fe-
 li. in. d. c. pen. n. 14. de re iud. dicat tūc
 iuramentū non esse voluntariū, sed ne-
 cessarium, tamē est aduertendū, qd tūc
 necessitas non est præcisa: potuit enim
 iurare, is qui alij iuramentū detulit: ac
 proinde deferēdo illud, videtur volun-
 tariē facere.

Iuuatur hæc sentētia, quia cōmuni-
 ter traditur, probationē verē legitimā
 nō dici ex iuramento: gl. celebris, in. l.
 cū de indebito, verb. legitimis. ff. de p-
 ba. quam extollūt scribē. vt per Corf.
 in notabil. verb. mādātū fol. 168. & Ias.
 in. §. quadrupli. n. 4. Inst. de actio. Feli.
 in Rub. de proba. col. 3. & in praxi cō-
 mendat Alex. conf. 119. nu. 9. lib. 2.

Nec fert ratio, vt quis proprio iura-
 mento obtineat, nō solū cōtra eū cum
 quo tūc litigabat, sed etiā cōtra alios,
 nec tūc merita causę applicātur cōtra
 alios: nec est tuta argumētatio à sentē-
 tia ad iuramētū, vt per gl. & Doct. in.
 l. 2. ff. de iur. iur. quæ differētia maxi-
 mē iuuatur ex tex. ad hoc notab. in. l. si
 iurauero. ff. de iure patro. Iuuatur satis
 ex alijs in simili, quæ tradit Ias. in. l. si
 quādo. n. 38. C. vnde vi: vbi cū Bar. &
 multis resoluit, probationē ex iuramē-

eo (etiā permittēte statuto) nō nocere tertio seu alij, præterquā ei cōtra quē iuratū est. Facit tex. & ibi notat Bar. in. l. 1. ff. quādo ex fac. tuto. tradit Math. Afflic. li. 1. cōsti. Neap. Rub. 26. n. 35 & in simili multa tradit Hispanus Xuar. in. l. post ré iudicatā fol. 128. secū dū priorē editionem. Concludo igitur vt tunc sentētia faciat ius quoad alios, quādo lata fuit ex legitima probatio- ne omninō necessaria, nō quādo ex iu- ramento partis obtinentis, maximē in ijs, de quibus agimus circa feudū vel maioratum, similesue causas graues, in quibus cautiū est agendum.

Ex quibus infertur. d. l. ingenuū, nō ita procedere in causa decisa iuramēto victoris, contra gl. & Doct. vbi suprā. Quod confirmatur ex traditis à Bal. d. l. 2. n. 5. C. quib. res iud. nō noc. Alex. in. l. sēpē. n. 76. Feli. in. d. c. penul. n. 9. & n. 17. de re iud. Dec. cōf. 342. col. fi. Prepos. in. c. causam. 2. qui filij sint legi- ti. dū scribūt requisita, vt sentētia alijs noceat: & meliūs per Tiraq. de nobil. d. c. 37. ex. nu. 2.

Octaua limitatio colligitur ex prio- ribus: vt quamuis sentētia & res iudica- ta noceat successoribus in bonis feuda- libus, vel maioratus, nō ita noceat trá- factio, ex sentētia eorū, quos probauit, suprā hac parte, nu. 46. versicu. igitur: Quibus addo in terminis Panor. post. Inuo. i. c. auditis. n. 21. de prescri. faciūt quæ superiūs tradidimus de tráfactio- ne & cōpromisso nō admittēdis in ijs, in quibus alienatio phibetur: quod etiā tradit Cardi. Paris. cons. 85. n. 15. li. 3. &

sic est differētia intēr ré iudicatā & trá- factionē. Ex quo elegāter limitatur æ- quiparatio, quā de his facit tex. in. l. nō minorē. C. de tráfac. & c. 1. de litis cō- test. in. 6. Quā differētiā cōfirmo aū- thoritate Albe. & Cuma. in. l. 3. §. item quæri. ff. de reb. eor. in fine, super glo. ibi, opponente de. l. cū ij. ff. de tranfac.

Sed hoc de transfectione sublimitā- dū puto, nisi transfectio à Rege, vel su- premo prouinciæ domino confirma- ret, (vt sēpē vidimus in similibus cau- sis arduis inter magnates prudēter trá- figētes.) quod iuuatur fauore pacis, & publicæ vtilitatis: vt in simili dixit An- ge. quem sequitur Ias. in. l. contra iuris §. si. n. 7. vers. sexto. ff. de pac. iuuaturq; magis auctoritate regia cōfirmate trá- factionē, vt in simili tradit Paris. cons. 16. n. 35. & sequē. li. 1. facit tex. in. c. 1. in fine, de tráfac. ibi, *vires plenissima notionis, ex nostra auctoritate suscipiat:* & ibi gl. & Doc. notāt, & Math. Afflic. in. c. 1. n. 110. quæ sint regal. vbi multa ad hoc conducē- tia cumulat, & Chass. in. catal. glor. 5. parte. 24. confide. à. n. 1. vsq; ad. n. 208. quod etiā satis iuuatur ex. I. C. i. l. ado- ptio. 38. ff. de adopti. iuuatur etiā ex. l. 2. ibi, *imperiali beneficio* ff. de reb. eor.

Nona limitatio inferri videtur ex su- perioribus, maximē ex duabus proximi- mis: vt nō procedat cōclusio superiūs firmata, quādo sentētia lata est ex con- fessioe succūbentis: licet enim ea dica- tur optima probatio cōtra confitentē, non tamē nocere debet alijs, in quorū fraudē fieri possit, argu. l. qui testamē- tū. 27. in fine. ff. de probat. & ibi Bar. fa-

cit etiã. l. cū qs decedēs. §. codicillis, & §. si. & vtrobiq; Bar. ff. de leg. 3. Cōducūt etiã quæ notat Ias. in. l. si. quando. n. 38. C. vndē vi: Sed magis in terminis hoc comprobatur ex doctrina Bal. in. c. si. col. 2. n. 7. de confes. ibi, *ex confessione surgeret alienatio proprietatis, vbi sentit inefficacē esse cōfessionē eius, qui alienare p̄hibetur: qđ maxime intelligi debet, vbi talis p̄hibitio est in fauorē alterius vt plenē & vtiliter tradit Tiraq. (quē sæpius allegare non piget) in li. de iure marit. gl. 5. q. 10. n. 114. & 116. & 118.*

Ita tandem resoluo grauē illā, vtilēmq; quæstionē: vt sentētia in feudo, & maioratu solēniter lata obstat successoribus regulariter, maxime liberis ipsius succūbentis, exceptis casibus superius notatis: & ita iudicatū vidimus corā serenissimo Rege nostro, cuius æquitate & prudentia incōparabili, maior huic sentētiæ authoritas accedit.

51 Aliter etiã limitanda videtur regula huius. l. dū patri interdicit alienationē aduentitorū, vt non procedat quādo filius haberet rē, quā is vel pater ei emisset, cum pacto reuendendi. Tunc enim securē dicendū videtur posse patrem rē tradere primo venditori, vigore pacti: cū ea alienatio nō nouā, nec voluntariā causam habeat, sed veterē & necessariā: argu. eorum quæ diximus suprā. n. 24. & sequē. ex. l. 3. §. item queri, & l. magis puto. §. si pupillus. ff. de reb. eo. l. fistulas. §. fundū. ff. de cōtrah. empt. facit tex. in. l. voluntate, in fine. ff. quib. mod. pign. vel hypoth. solu. ibi, *in pristina causam res redit resoluta vè diuōs:*

de quo text. vtiliter agit Ias. cōf. 128. li. 4. & in specie ibi cū expendit. n. 4. col. 3. Probatur hæc nostra declaratio ex verbis Aret. in. l. si ita quis. §. ea lege. ff. de verb. oblig. col. 2. in fine, vbi inquit, *qđ contrahens ex necessitate præcedētis obligationis non dicitur propriē cōtrahere, sed magis fidem absoluere, & obligationem implere: per text. in. l. si tibi pecuniā. 20. ff. si. cert. pet. ibi, exsoluendi causa magis quā alterius obligandi: ad idē satis in simili facit, quod notat Soci. cōf. 48. n. 4. lib. 1. cuius sententiā referēdo probat Dec. in. d. l. si tibi pecuniā n. 2. in fine. Idem Dec. in. l. si. n. 5. C. de pact. de quo inferius. Ad idē conducūt multa, quæ vtiliter cumulat Tiraq. li. de iure marit. gl. 8. q. 23. n. 184. vsq; ad n. 204. Ad idē facit, quod de necessitate ex iussu testatoris, vel alterius obligationis, ad remittendā iuris solēnitatem, tradit Alex. cōf. 27. li. 3. & cōf. 62. lib. 2. & cōf. 215. li. 6. & quæ in simili tradit vtiliter Crot. in. l. filius fa. §. diui, ex. nu. 74. ff. de leg. 1. Quæ iura & scribentiū dicta, si rectē attēdas, tutius p̄cedūt in patre legitimo administratore, in quo sufficit causa sine decreto iudicis, vt superius tradidimus. Et ita in patre cessabunt aliqua, quæ ex scriptis Docto. in alijs administratoribus obijci possent. Ad patrem enim legitimum administratorem trahēda non sunt, cū lex multo plūs ei tribuat, vt probauimus suprā in. 2. parte. Cessabūt etiã alia quæ obijci possēt, si intelligas hæc declarationē (vt eā scribimus) quando tale pactū apponitur in principio contractus*

tractus. Tunc enim obligatio est magis necessaria, idque vrgētissimè probatur ex multis, quæ utiliter congerit Tirac. videntur in lib. de retrac. conuēt. in fine. nu. 1. cum multis sequen.

52 Ex hac autē vera declaratione ad. l. nostrā, tollitur obiectio, quæ fieri posset ex tex. notab. & difficili, in. l. 1. §. si. ff. de reb. or. ad quem aptè infertur: cuius verba sunt, *si minor vixintiquinque annis emerit prædia, ut quoad precium solueret essent pignori obligata venditori: nō putopignus valere, nē ubi domini quæsitū est minori, capite non posse obligari.* Vides in illo. §. rem minori venditam precio non soluto, conuentūque, ut res obligata esset, quamdiū precium non solueretur: & tamē. I. C. inquit pignus, vel hypothecā nō valere, quia cū semel res facta est minoris, impeditur obligatio ex prohibitione legis generaliter interdicitis alienationē rerū minoris, sine causa & decreto.

In primis autē adducā aliqua, ex quibus patebit difficultas & rigor illiustex. contrariū enim dicendum videretur ex suprà citatis, & quia pactū illud pignoris, dū precium non solueretur, erat legitime consentaneū, iuxta tex. in. §. offerri. l. Iulianus. ff. de act. emp. & pactum iuri consonū magis seruatur. l. non impossibile. §. 1. ff. de pac. gl. Bar. & omnes, in l. ea lege. C. de condic. ob. cau. Bar. in. l. legitima. ff. de pac. Ias. in. §. diui. 1. l. c. ff. d. leg. 1. n. 31. & præcedē. Videbatur quæ; eo casu minor id facere, quod faceret prudentissimus paterfamilias. & cōsequenter iure cōmuni uti: nec circumscriptū vllō modo tunc dici posse, augeturque

ratio dubitandi, quia venditor verosimiliter aliter venditurus non fuisset, quæ ratio cōtrariā decisionē exigebat, ut colligi posset ex decisione tex. in. l. si quis aliā. 46. ff. de solut. ibi, *nō accepisset rem integram: & tex. in. l. cū eiusdem. 34. ff. de ædil. edic. ibi, non nisi omnes venditurū fuisse.* Nec erit leuis ratio dubitandi ex eo, quod ibi tota conuētio vnica videbatur, ut sic minor aut totā probare aut à tota recedere debere: iuxta text. in. l. cū queritur. 17. ibi, *adolefcenti aut in totū.* ff. de adm. tut. & in l. Caius. 23. ff. de manumif. Nec minus aduersabatur ratio iuris, qua illud pactū vel obligatio rei venditæ pro precio soluendo censebatur pars ipsius venditiōis. l. fundi parte. 79. ff. de contrah. empt. ibi, *nā hoc ipsū fundi precium videtur, quod in pacto venditū fuerat.* Et sic vna, eademque res in casu. d. §. non debuit diuerso iure cēseri: contra reg. l. eū qui ædes. ff. de vsucap. Cōtradiationē illius. §. facit etiā iuris ratio, ne quis locupletetur cū iactura aliena. quod ibi iniquè cōcedi videtur minori cōtra: tex. in. c. ex tenore vers. nos igitur. de foro cōpe. Nec leuis ratio dubitandi insurgit ex decretis Pōtificū, arguendo de ecclesia ad minorē. Videtur enim omninō seruandū pactū obligationis, sicut in ecclesia in pacto resolutiuo fortius respōdet text. in. c. verū, de cond. appof. obligatio autē erat leuior. ideoque facilius admittenda. l. fin. C. quæ res pig. obli. Bar. in. l. si ita. n. 1. & n. 3. ff. de auro & arg. leg.

Non immeritō igitur subtilis Cuma. ibi mirabilē dicit decisionē illius. §.

& Fabia de emp. & v. d. 7. q. princi. n. 1. adeò vt Tiraq. de retrac. cōuen. in fine. n. 13. putare se dicat esse mendū in litera illius. §. sentiens, verosimilius esse, q. I. C. contrariū voluerit, idq; confirmat ex allegatione Bal. conf. 415. li. 2. vbi Bal. d. §. citare videtur ad cōtrarium eius, quod habetur in litera communi: idemq; potuit Tiraq. aduertere apud Bar. in. l. itē quia, in fine princ. ff. de pact. vbi eūdē. §. citat, quasi ibi obligatio minoris tēuerit, qđ est cōtra literam illius tex. Sed cōmunis litera verissima est, tum quia ita habetur in libris Florentinis, quorū exēpla circūferuntur: tū magis inspecta litera, quæ habet decisionem negatiuā, cui annexitur ratio, quæ nullo modo cōgrueret decisioi affirmatiuæ: ostēditur etiā ex. l. sequen. in qua I. C. manifestē indicat præcedentē decisionem. d. §. negatiuā esse, vt cōmuniter habetur, ideoq; eā cōmendat, & limitat, vt non procedat fisco vendente, quia tūc dicit valere eam obligationē, quæ non valeret, quādo priuatus vēderet. Veritas etiā literæ cōmunis ostenditur ex eadē. l. 2. ad finem, dū inquit: in priuato vēditore opus esse imperali rescripto ad validandā obligationē rei emptæ à minore cum prædicto pacto, vt obligata sit quousq; præcium soluatur. Verba autē. d. l. 2. ad exēplar florentinū & literā cōmunē ita se habent: *Sed hic videtur illud mouere, quòd cum dominio pignus quæsitū est, & ab initio obligatio inhaesit. Quòd si à fisco emerit: nec dubitatio est, quin ius pignoris saluū sit. Si igitur talis species in priuato vēditore incidat: impe-*

riali beneficio opus est, vt ex rescripto pignus cōfirmetur. Patet igitē verā esse literā, vt i. d. §. obligatio non teneat, licet ea decisio (vt dixi) rigore nō careat, multisq; iuris rationibus aduersari videatur.

Nec teneri potest, quod ad vitādas difficultates variādo scribit Cuma. in. d. §. si. ad finē & n. 1. vt eius decisio procedat, quādo talis obligatio contraheatur post vēditionē perfectā, & sic ex interuallo, quasi contrarium foret, si à principio ventionis res obligaretur. Quæ Cuma. declaratio æquitate non caret, iuuaturq; maximē ex his, quæ superius adduximus pro ratione dubitādi, ad decisionē. d. §. Sed quid hæc profunt? loquitur enim Cuma. contra literā. §. vt ex ea patet, ibi, *si emerit prædia, vt quoad præcium solueret essent obligata:* & sic significat text. euidēter, vēditionē ab initio fuisse cū pacto obligatiōis, nec aliter intelligi potest, cū non separet tēpus pignoris à vēditione. Idq; magis constat ex. d. l. 2. cuius verba proximē retulimus, ibi, *ab initio obligatio inhaesit:* quæ verba cōsulendo expēdit Ludou. Gozad. infra citādus: & Alcia. in. l. si tibi pecuniā, ad finē. n. 21. vers. nec ego. ff. si cerpeta. licet nullus eorū Cuma. alleget, & eodē modo patet stare nō posse declarationē Math. de Afflic. in. c. 1. n. 10. de feud. dat. in vic. leg. comis. qui etiā pressius difficultate. d. §. (de quo agimus) intelligebat, pactū obligationis ibi adiectū fuisse ex interuallo: qđ est manifestē cōtra literā tex. vt proximē pōderauimus cōtra Cuma. & ita labi etiā videtur Neguzá. de pigno. 4. par. principa.

principa. nu. 37. qui eodem modo respondebat.

Vides igitur acerbū rigorem Vlpiani, in. d. §. cū eius decisioni obstant plures iuris rationes superius adducte, quibus recte contrariū respōderi possit: vt sic excusetur Ang. Perus. qui in memor illius tex. indistinctè scribit, in l. sin. autē. ff. de pac. posse tutorē vel curatorē minoris emere & cōtrahere eius nomine, adiecto pacto resolutiuo contractus: & ita ibi Iacobi. n. 3. Pau. n. 4. & Ias. n. 11. in. §. si filius. l. contra iuris: ibi præceden. Excusandus etiam Pau. Cast. qui cōsulendo immemor fuit illius. §. contra quē respondere videtur cōf. 318. col. fi. li. 1. Sic etiā cōtra eundē tex. respōdere videtur Bal. cōf. 415. li. 2. Sic etiā contra illum tex. eius immemor, loq. videtur Gozad. in. l. 2. n. 144. C. de pact. inter emp. & vēd. similiter eiusdē text. immemor fuit Cagno. in ead. l. 2. n. 56. & sequē. Et deniq; eiusdē §. immemores fuerūt doctissimi antiquiores: dū in minore & ecclesia cū rigore respōdebāt, nō valere obligatio nē vel pactū resolutiuū circa rē emptā: cū debuissent opinionē suā probare ex decisione. d. §. quo nihil melius adducere poterāt: & mirū est eos oblitos illius tex. in qua obliuioe fuerūt Frac. Accu. & Ioā. And. eū referēs: & Albe. meminit tamē Pau. sibi cōtrarius, alio cōf. vt inf. p̄bas ex illo tex. opinionē Ioā. An. q̄ re p̄bat in. d. cōf. 318. n. 4. Excusandus etiā est Curt. Iun. cōf. 146. & sequē. qui nō immemor illius tex. (& cauillādo) cōtra eū respōdet, execratus (vt puto)

nimiū rigore illius. §. Sic etiā excusandus est Ifernias in. d. c. 1. §. 2. de feud. dato in vic. leg. cōmis. qui in simili. q. Ioā. And. & antiquiorū (quos non citat, sicut nec ipse ab alijs citatur) contrariū scribit, memor tamē. d. §. quē arguēdo allegat, nec ei respōdet: Math. autē Affi. ibi respōdebat cōtra literā, vt supra. Vndē quilibet peritus satis cōperiet, quātus sit rigor illius text. quātāq; sit huius articuli difficultas.

Ego ingenuē fateor, (si cōtra. I. C. loqui liceret) contrariū in specie illius §. equius & verius videri. Cōsidero enī iuridica & vrgētissima esse ea, quę superius pro ratione dubitādi ad illū tex. adduximus. Aduerto etiā minorē emētē, ibi veditoris rē cōsequi precio nō soluto, hyp̄othecamq; eiusdē rei fuisse, nō alterius, quā pupillus antea haberet: & sic nullū erat incōmodū minoris ex obligatiōe rei, sed potius veditoris: obligatio etiā tēdebat ad soluendū preciū, quod necessariō soluendū est, si minor vult rē obtinere: & cōsequēter videbatur obligatio in causam necessariā, quę nullo modo vitari potest: quo respectu solet à iure permitti alienatio rei minoris, vt superius deduximus: & sic cōtra iuris principia videtur ibi Vlpianus respōdere: approbādo emptiōnē, & irritādo obligatiōnē eiusdem rei emptæ. Minus enim durū fuisset totā cōuentiōnē irritare, sed dādæ sunt manus respōso. I. C. Vlpiani, cuius rigore notare videtur I. C. Paulus ibi. l. sequē. in illis verbis, *sed hic illud mouere videtur: & ibi, pignus ab initio inhaesit: quod aduertit*

Neguzan. de pigno. d. 4. par. princ. n. 35. cui addes, q̄ Paulus videtur etiā sugillare rationē traditā ab Vlpiano: eò q̄ in illa specie nunquā fuisse videtur dominiū quæ sitū minori, sine vinculo obligationis, quæ ab initio inhæsit. Sic cōtra. d. §. (vlt. iā adducta) vrget tex. eiusdē Vlpiani, in. l. 4. §. penul. ver. sed & si minor. ff. de manum. ibi, *nam & si pupillus emat, equū est eū fidē implere, cum sine damno eius hoc sit futurū.* Quem tex. ibi vtiliter inducunt Bar. & Albe. sub. §. si. plenius Benedi. Plumbi. in eadem. l. §. penul. n. 4. notat etiam Bal. in. l. vna. q. 10. nu. 20. C. si seruus extero.

Constat igitur ex æquitate & iuris rationibus, iudicioq; Cumani magisq; autoritate. I. C. Pauli, in. d. l. 2. ff. de reb. eor. summū esse rigorē decisionis Vlpiani in. d. §. si. l. 1. (de quo agimus) q̄ tex. ad patrē legitimū administrato re trahi nō pōt rē: vt superius probaui, n. precedē. & colligitur ex inf. dicēdis.

Et indē inferendo eleganter significat. I. C. in. d. l. 2. petendā esse in ea specie, confirmationē obligationis à principe: quasi dicat, tūc sine dubio principē confirmaturū obligationem, idq; à I. C. dictū puto: quia sentiebat iustē facturū principem confirmādo obligationē, quæ iure ipso valere debuisset: vt aliās habetur, in. c. 1. de trasac. Et diximus suprā hac parte in fine. n. 50. & ex hoc notabiliter colliges scire. I. C. ibi, non cēseri difficilia quæ iure & æquitate à principe peti possunt, licet ab inferioribus obtineri nequeant: licet etiā in concessione derogandū sit iuris ri-

gori: quod in simili ex grauibus Doct. tradit Soci. in. l. quidā relegatus, col. 3. vers. secūdo infertur. ff. de reb. dub. Titaq. de retrac. ligna. §. 32. gl. 1. n. 63. cui adde in simili, Pau. in. l. omnimodo. §. imputari. C. de inoffi. tes. adde, q̄ circa iustitiā multa à solo principe impetrari possunt, quæ nec valde difficilia censentur. l. diui. 27. ff. de pæn. l. 1. §. vlt. ff. de quæstio. l. 2. §. si. ff. si liber. inge. esse dic. Sic gratia adoptionis vel legitimatiōis. l. 2. ff. de adop. l. quæris. ff. de nat. resti. Sic ex causa permittitur, vt à iuris regulis recedatur. l. si hominem. 30. ff. mada. quā Bar. ibi dicit sing. & Fel. in. c. 1. n. 49. de cōsti. Ias. in. l. nemo potest. 1. col. ff. de leg. 1. Ias. in. l. non solum. §. morte. n. 37. ff. de nou. oper. nunc. Hispanus Xuar. alleg. 14. pag. 2.

Infertur. 2. cū decisio. d. §. summo rigore procedat, rectē Cuma. ibi n. 1. sentire, text. illū omninō restringendū ad suos terminos, nec ad alios trahēdū: facit. l. quod verò cōtra. ff. de legi. & quæ notant scriben. in Auth. quas actiones C. de sacros. eccles.

Infertur. 3. q̄ cū tex. loquatur de minore emete & sic de causa onerosa, nō extēdetur ad causam lucratiuā secūdū Cum. notabiliter ibi. n. 1. & exemplū huius restrictiōis est, quādō aliquis donaret rē minori aliquo pacto rē ipsam afficiente, quod inferius vltra Cuma. expressis iuribus pbabitur illatiōe. 21.

Infertur tñ ex superius adductis, nō esse verā rationē differētiæ, quā tradit ipse Cum. ibi dicēs, pactū, de quo in eo §. non cēseri partē contractus, vt censentur

○ fentur alia pacta: quia illud erat ad securitatem conuentionis, quod ratione caret & satis corrumpit ex doctrina. I. C. in. d. l. fudi parte. ff. de contrah. emp. teneo igitur restrictionem. Cum. ob summum rigorem illius. §. ex quo restringitur, ne ad alia pacta trahatur: improbo tamen rationem differentiam. Cum.

Infertur. 5. quod cum decisio illius textus trahenda non sit extra terminos suos, iam facilius sustinebitur, quod equus & verius tradunt Iser. & Afflic. vbi supra in. d. c. 1. de feu. dat. in vic. leg. com. ut minore vel ecclesia emente rem aliquam valeat conditio vel pactum additionis in die, & legis commissorie: quibus emptio ipsa resolui potest, & res a minore vel ecclesia auferri: licet aliqui male contradixerint: & se tertia Isernie, eo non relato satis probat Plu. bi. in. d. l. 4. §. pen. n. 4. ff. de manumif. Nec admittenda esset iniqua restrictio ad hec pacta in venditionibus approbata: ut constat ex titulis. ff. de in die addic. & de leg. comis. minor enim & ecclesia tunc iure cōi utuntur, nec ex illis pactis circumscribuntur, ideoque personę in alijs priuilegiatę sub regula illorū iurium comprehenduntur: iuxta notate tradita a Dec. cōf. 5. idque satis probat ex. c. verū, de cōdit. appof. & in terminis ex. l. si in emptioe 35. ff. de minor. vbi tunc ex causa lesionis minori conceditur restitutio, & consequenter pręsupponitur valere contractum ut docet Imperator in l. 2. & l. si quidē. C. de pced. min. quod latius vide in. illatioe 15. ad finem, vers. idē autē, & vers. iam igitur.

Infertur. 6. ex vera declaratione & restrictione. d. §. iam eius decisionem non obsta

re vere traditioni Ang. Iacob. Pau. Iaf. in d. l. si autē, & l. contra iuris. §. si filius. ff. de pac. quos supra retuli: ut scilicet tutor, vel curator minoris, administratorque ecclesie, possint illis emere cum similibus pactis & conditionibus: quicquid respondendo inuoluat Gozad. cōf. 15. ad finem vers. ad quartum.

Infertur. 7. decisionem illius. §. iam non obstatur ei, quod tradit Tiraq. in lib. de iure marit. gl. 8. n. 204. dicens se consuluisse, quod cum mulier ante matrimonium emisset rem aliquam cum pacto reuendendi, possit postea, contractis nuptiis, ex vi pacti rem restituere, non expectato consensu mariti, sine quo ex lege, statuto, vel consuetudine facultatem contrahendi non habeat. Quod apte confirmatur (ut ipse inquit) ex multis, que ibi tradit: confirmat etiam ex ijs, que hic adduximus. n. 15. & n. 24.

Infertur. 8. a maiori, quod hodie apud Lusitanos, quauis maritus immobilia alienare nequeat sine consensu vxoris. l. reg. lib. 4. tit. 6. poterit tamen liberem rem tradere ei, a quo ante matrimonium emerat cum pacto reuendendi, cum ea alienatio non voluntaria, sed necessaria sit, originemque habeat a tempore ante matrimonium.

Inferet. 9. ut non obstante decisione. d. §. sustineri possit opinio Dec. in l. si tibi pecunia. n. 5. ff. si cert. pet. ampliatissime eleganter text. ibi, limitantisque; text. precedere §. si pupillus. l. non omnis, eodem. titu. tradentisque, ut minor ex causa mutui transferat dominium pecunie sibi donatae eo pacto, ut eam mutuo daret. Multa enim iuuant opinionem Dec. cui obstare videretur text. in. d. §. si. de

quo agimus, cuius immemor fuit Dec. eiusdem tamen memor ibi Alci. n. 21. opinionem Decij ex illo text. im. pbat: nec sine colore, si literam respicias, cui tamen respondere potest ex supra dictis, quod nullo modo extra suos terminos trahi debet & pro Dec. eleganter inducas decisionem, & rationem text. d. l. 4. §. antepenult. versi. nā & si pupillus. ff. de manumis.

Infertur. 10. ex declaratione & restrictione illius. §. non obstat eius decisionem ei, quod in facto respondit Soci. consil. 48. col. 1. & 2. li. 1. que sequitur Dec. in. l. si tibi pecuniam, nu. 5. ad finem, & in. l. si. n. 5. C. de pact. ubi tradunt, quod mulier ex statuto prohibita alienare, vel dare marito ultra certam quantitatem: poterit liberè id facere de ijs, quæ sibi donatur eo pacto, ut de illis liberè disponat: quod tamen ita indistinctè scriptum, non est verum: debetque intelligi, ut resoluo in Authen. excipitur, inf. ti. sequè. interim tamen ex supra dictis tollit obiectio, quæ ex. d. §. fieri posset contra Soci. & Dec. videretur enim ex verbis illius text. quod cum semel res peruenit ad personam alienare prohibitam, non valeret pactio adiecta in contrarium: sed (ut dixi) decisio illius. §. non est trahenda extra suos terminos, habetque diuersam rationem: ut constat ex supra deductis.

Infertur. 11. ex vera declaratione. d. §. eius decisionem non obstat doctrinæ gl. receptæ, in. l. seruus. C. de pac. & traditioni gl. etiā receptæ, in. l. 2. in fine. C. de inuti. stipul. sic non obstat glo. in. l. Titio centum. §. 2. gl. vltima. ibi, *tempore manumissionis*: ff. de condit. & demonst. in q.

bus locis & multis similibus, nemo videtur meminisse illius duri. §. nec Boeri. in simili. decis. 182. n. 34. & sequen.

Infertur. 12. non esse verum, quod ex rigore illius. §. scribunt quāplures viri docti. in locis inf. proximè citatis, trahentes decisionem illius. §. ad alia pacta resolutiua vel conditionalia, in conventionibus minorum vel ecclesiæ: quod esset contra P. V. & contra iuris rationes, ut supra. Hec inferuntur ex restrictione Cumani ad. d. §. probata ultra cum ex multis iuribus & rationibus: nunc autem subiiciam alias illationes, ex rigore, expressaque decisione illius. §.

Infertur igitur. 13. ex decisione rigoreque illius. §. ibi esse casum notabilem, in quo vnica conuentio scinditur, & pro parte approbatur, pro parte irritatur: ad limitationem. d. l. Caius. ff. de manum. cum ibi notatis à Plumbino, & Boeri. ad eum: ad limitationem etiā text. in. d. l. cum queritur. 17. ibi, *aut in totum*: ff. de admin. tuto. utque ita limitentur, quæ sæpe tradunt scriben. quod actus in totum debet acceptari vel omitti: ut latè. Ias. in. d. l. contra iuris. §. si filius, ex. n. 10. & sequen. ff. de pactis.

Infertur. 14. notabilis limitatio ad regulam & rationem. d. l. fundi partem. ff. de contrah. emp. dum probat quod talia pacta censentur pars pretij in venditione: de quo copiosè agit Tirac. d. libro de retract. conuen. in præfat. ex. nu. 20. cum sequen. text. notab. in. l. 5. §. melior. ff. de in diem addict. Batt. Ias. Ripa, in. l. 1. §. si hæres. ff. ad Trebel. scribo. in. l. 2. C. de rescin. ved.

Infer-

○ Infertur. 15. ex decisione. d. §. nouū exemplū, ad doctrinā, quā Bart. & alij colligūt ex text. in. l. Iulianus. §. si quis colludete. ff. de actio. emp. vt succurratur tunc ei qui cū minore contraxit: vt agere possit, an minor velit stare contractui: idq; iustius fieri tunc poterit, quā in specie. d. §. si quis colludente: cū hīc nō sit minor circūuētus, & ita magis militat ratio eorū quæ Docto. tradunt. de quibus suprā dixi. n. 36.

○ Infertur. 16. ex decisione illius. §. limitatio ad id quod scriben. in varijs locis notat, dicētes, nō cenferi damnū, amittere id quod erat acquisitū, si reuertatur ad eū, à quo processit: gl. & Doc. in. l. ea quæ. 58. ad finē. ff. de dona. inter vir. & vxor. gl. Bar. & alij in. l. si ita. 19. ff. de verb. obli. vbi melius Ferret. latè Tiraq. in. l. si vnquā verb. donatiōe ex. n. 156. notat Hispanus à Couas Ruu. li. de spōs. 2. par. ca. 3. §. 3. n. 8. Vides autē in. d. §. (de quo agimus) rem ad minorē venire à manu vēditoris, nō tamē ei obligari, ne minor ledatur.

Infertur. 17. à Math. de Afflic. vnū notatu dignū, li. 3. cōst. Neapol. Rub. 5 n. 15. vbi ex. d. §. absq; alio fundamēto tradit: qd si habēs feudū impetret à Rege, vt illud alienare possit, & vēdat adiecto pacto pignoris, seu hypothecæ ipsius feudi, quousq; præciū soluatur, vēditio valebit, non autē obligatio: cū ex natura feudi nec obligatio, nec alienatio valeat absq; cōsensu dñi. Quod extollit idē Afflic. in. c. 1. 12. not. q. 24. n. 107. de prohi. feu. alie. per Feder. Sed hæc vera opinio Afflic. magis iuuatur

vltra eū, alia cōsideratiōe: quia scilicet in ea specie cōsensus regius limitatus est ad vnā alienationē faciēdā à primo feudatario, ideoq; extēdi nō potest ad aliā, alteriusq; feudatarij: cū rescripta nō extēdatur de casu ad casum, minusq; de persona ad personā: iuxta reg. c. cū dilecta, cū ibi notatis, de rescrip. c. ex parte. de offic. de leg. notat Bar. in. l. 1. §. interdū. n. 4. ff. à quib. appell. nō lic. Iuuatur magis: qd permissio vnus alienationis nō extēditur ad aliā maiorē vel minorē: ex tex. notab. in. l. si pupillorū. §. si prætor. ff. de reb. eorū, ibi, *qui aliud fecit, quā quod à prætorē decretū est, nihil egisse.* Quod ibi notant Albe. & Cum. & Bar. in. l. sicut. §. si permiserit. ff. qd. mod. pig. vel hyppo. solui. & Alex. i. l. in actionibus. n. 2. ff. de in lit. iuran. & ibi Ias. n. 15. Idē Ias. in. l. in suis. n. 28. ff. de li. & posth. & Anto. Burg. in Rub. extrā de empt. & vēd. col. vlti. vbi illū tex. extollunt. Ex quo vrgēter iuuatur opinio illa Afflic. quæ apud Lusitanos utilis erit, in habentibus terrā coronæ Regiæ, quæ sine assensu regis nullo modo alienari, vel obligari pōt, ex. l. reg. li. 2. tit. 17. & ex. d. §. si prætor. aptē cōprobabis, qd notabiliter inq; Pau. Cast. in. l. quicūq;. §. 1. n. 2. ff. de institor. act.

Inferrī pōt. 18. ab idētitate ratiōis, vt proxima illatio Math. de Afflic. habeat locū, nō solū in pacto, quo feudū ipsū obligaretur ab emēte. iuxta terminos, in quibus loquitur Afflic. sed etiam in pacto reuendendi: quando scilicet feudatarius impetrata à Rege vēdēdi licētia, vēderet adiecto hoc pacto reuendēdi

Ad hoc enim necessarius etiā esset regis consensus, cū sit diuersa alienatio, ad quam non extenditur simplex licētia priori feudatario concessa. Faciūt, quę notat Bar. in l. 1. n. 5. ff. ad l. Iul. maies, sed tunc putarē attēdendū cuius fauore concedatur ea licētia, an feudatarij vendentis, an eumentis: vt priori casu extēdatur cōcessio ad pactū reemēdi: quā alienationē vidimus inter virū nobiliss. & comitem illustrissimum.

33 Infertur. 19. vtiliū & aptiū, ad quęstionem antiquorum, quę frequentissima est, an in venditione facta minori vel ecclesię, valeat pactū reuēdēdi, seu reemēdi. In qua Franc. Accurs. tenuit tale pactū ecclesia vel minore eumente pro nō scripto haberi, venditionē quę purā cēseri: & ita Ioan. And. ad specul. tit. de pact. in princ. (vt suprā retuli) Et Alber. dicens ita decisum fuisse, in l. si ad resoluendā. C. de præd. mino. & Fabian. de empt. & vend. 7. q. princip. n. 1. citans solū Ioan. And. eiusq; opinionem probans, ex d. §. de quo agimus, & ex eodem tex. eandē opinionē probauit Paul. Castr. cons. 112. ad finē. li. 1. refert Tiraq. in lib. de retrac. conuent. in fine, nu. 10. idēq; Tiraq. retulerat in lib. de iure marit. fol. 250. secundū antiqūā additionē. Nā post. 30. plus minus annos, eundem librum reformauit, & in nouo hanc. q. tantū tāgit gl. 8. n. 90. remittēs se ad lib. de retrac. & in d. li. de iure marit. vbi suprā dicebat Tiraq. non videre, quid responderi possit ad tex. in d. §. postea autē in d. li. de retrac. n. 13. idem repetit, subdens tandē sibi

persuasum, esse mendū in litera. d. §. quod suprā confutauit: & eandem partem ex d. §. securē probat Gozad. consil. 15. & sequen.

Vides igitur in hac quotidiana. q. authoritatem Franc. Accurs. Ioan. Andr. Alber. Paul. Cast. Fabia. Gozad. vt pactum de retrouendendo nō valeat, quādō minor vel ecclesia emit. Vides etiā confessionē Tiraq. dicentis, nō posse responderi ad tex. d. §. deindē ipse Tiraq. d. loco de retrac. n. 11. ad corroborandā eam opinionē, aptē adducebat sententiā Innoc. in c. verū. de foro cōpet. quā aliqui sequuntur, vt per eū ibi: cui adde Paul. Cast. in Authen. multō magis. C. de sacros. eccles. vbi extensē refert Innoc. & in fine citat Ioā. And. ad spec. vbi suprā. Notabis tamē q; Tiraq. d. nu. 10. non benē citat in hac. q. Lodou. Gozad. in duobus locis. Magis enim contrariū dicit eius, ad quōd eum citat, vt statim videbis.

Idem autē Tiraq. vir doctus & mirē diligens in eodē loco. n. 2. in fine, refert Iacob. Butri. contrariū volētem, imo quōd tale pactū de retrouendēdo valeat, & obseruari debeat, ecclesiā vel minore eumente: ad idē quē refert Paul. qui consulendo (sibi contrarius) hoc asseruit, consil. 318. col. vlti. lib. 1. Benē etiam ad hanc partem citat Bal. cōs. 415. lib. 2. aliqua etiā notāter adducit in cōfirmationē huius sentētię: cui adde pro hac stare apertē Gozad. sibi contrariū, in rep. l. 2. n. 144. C. de pact. inter empt. & vend. vbi malē allegat Ioā. An. q. cōtradixit, vt suprā. Hęc partem

tem etiã apertè quasi sine dubio sequitur Neguz. de pignor. 4. parte princi. n. 37. immemor eorũ, qui contradixerunt: hanc partem etiã magis videtur probare, licet generalibus verbis, Ang. & Jacobi. in. l. sin autè. ff. de pact. & specificè Paul. n. 4. & Ias. n. 11. in. d. §. si filius. l. contra iuris, co. ti. quãuis videantur tandè remittere ad Ioan. Andr. cõtradicetem: ideoq; Gozad. in. d. confi. cõtendit, Pau. & Ias. in. d. §. adduci magis debere pro contraria parte, in quo cũ Gozad. digladiatur Curt. Iũ. confi. 146. & cõf. sequen. Ambo enim in hac q. consulti cõtraria responderũt, & uterq; conatur in suã partem adducere Pau. & Ias. in. d. loco. Adde etiam pro hac parte apertè Boer. decis. 182. n. 35. vbi ita intelligit, citatq; Paul. & Ias. in. d. §. si filius, vt etiã facit Neguz. d. loco & sic contra allegationè Gozad. in. d. cõf. Vt autè prius liqueat de numero aduertat hanc partè magis placere Tiraq. in. d. loco. n. 13. cũ ob id putet corruptã esse literã. d. §. Similiter hãc partem videntur magis probare Docto. dum communiter repræhendunt opinionem Innoc. in. d. c. verum: concludentes, valere pactum expressum resolutiuum contractus contra ecclesiam vel minore tali pacto ementem, vel ex causa donationis recipientem: vt copiosè refert Tiraq. in. d. loco. nu. 14. & ultra eum Anchar. conf. 217. n. 2. Iser. & Afflict. nu. 10. in. d. c. 1. de feud. dat. in vi. leg. cõmissio. & securè Soci. cõf. 43. n. 5. lib. 1. & Hispan. à Couas Ruu. lib. 1. resolut. c. 14. nu. 6. versu. qui om-

nes: & colligitur ex Præpos. in. c. verũ. de cõdit. appof. ex qua relatione vides Docto. variare, sed hanc receptiorem opinionem videri, contraquã forsã putauerit ipse Tiraq. hoc ex professio tractans.

Curt. autem Iun. d. consil. 147. nu. 1. & confi. præced. timens opinionem Ioan. Andr. & decisionem. d. §. fin. l. 1. ff. de reb. eor. (de quo agimus) excogitauit in minore emente, nouam differentiam: distinguendo, an minor emat, an eius tutor vel curator. In priori casu intelligit procedere tex. in. d. §. fin. & similiter opinionem Ioan. Andr. vt tũc nec obligatio, nec pactum valeat. In secundo autem quando tutor vel curator nomine minoris emat, intelligit contrariam opinionem, vt scilicet obligatio, & pactum teneat. Quã distinctionem probat etiam succinctè Cagnol. in. l. 2. nu. 57. C. de pact. inter empt. Sed eam differentiam futilem censet Tiraq. in. d. loco, nu. 10. & prius Gozad. d. cõf. 15. ad finem, què in hoc malè cum Curt. iungebat Tiraq.

Antequã verò aperiã, quid verius putem in hoc articulo, nõ dubito rectè Tiraq. & Gozad. improbasse differentiam illã Curtij & Cagnol. nec eã stare posse ad text. in. d. §. de quo agimus: cũ enim loquitur de minore emente, intelligitur per se, vel per curatorè: quia eadem ratio est, & vtroque casu pariter militat prohibitio legis, quam I. C. ibi respexit: & ita sentiunt cõmuniter Docto. si eos attetè legas, maximè dum æquiparant minore & ecclesiã,

iuxta

iuxtà. c. 1. de in integ. restit. licet quoad
alia facilius presumatur fraus, & lesio
minoris per se contrahētis, quā per cu-
ratorē: Ang. & Cum. l. apud Iulianū. §
cōtractū. ff. q. b. ex cau. in pos. ea. tradit
Card. Paris. cōf. 98. n. 25. & cōf. seq. li. 1.

Iā igitur reiecta distinctiōe & diffe-
rētia Curtij & Cagnol. omiffa; scribē-
tiū varietate, æquiorē, veriorēq; cēseo
secundā opinionē, contra Ioā. And. &
Albe. vt si minor, vel ecclesia emat cū
pactō reuendēdi, quia venditor aliter
alienare noluit, pactū valeat, omnino-
q; seruari debeat: quia contrariū esset
longē iniquū, & reipub. perniciosum:
auferret enim res suas hominibus cō-
tra fidem conuentionis, quod dici nō
debet, iuxtà. l. 1. §. si cōueniat. ff. de pos. 54
& cōtra doctrinā tex. in l. in cōmoda-
to. 17. §. sicut. ff. cōmod. ibi, *nō decipibe
neficio oportet*. Probat etia, q̄a pacta re-
solutiua cōtractus licita censentur, &
indistinctē à iure approbātur, vt dedu-
ximus suprā in. 5. illatione. Sed vrgen-
tiūs probatur hæc sentētia, & iudicio
meo euidenter: quia videmus summos
Pōtificates in sacris canonibus admitte-
re talia pacta resolutiua cōtractus, &
in specie pactū reuendēdi, si nō habet
labē vsurę. c. ad nostrā, de emp. & v̄d.
c. illo vos, de pignor. & vtrōbiq; scrib.
& in. c. cōquestus, de vsur. notat Cas-
sa. d. decis. 1. de vsur. & alibi sēpē scribē.
Ergo approbatio iuris canonici nō po-
test nō cōprehēdere ecclesiā, personas
q; ecclesiasticas, & eadē ratione mino-
rē, similēue personā priuilegiatā: quod
mihi p̄batur ex doctrina. l. C. in. l. ve-

rū. 12. §. sciēdum. ff. de minor. ibi, *causa
cognita si capti esse probentur: & ibi, sobriē rem
suā administrās: & ibi, nec enim euerus, sed incō-
sulta facilitas: & inferiūs. Nec enim captus est
emendo rē necessariā, licet martialē*. Facit etiā
doctrina text. in. l. quod si minor. §. nō
semper, co. ti. ibi, *nisi manifesta circūscriptio
sit*. Facit. l. 1. C. si aduers. donat. Nec ta-
lē restrictionē patitur decisio, ratioq;
l. 2. C. de pac. inter empt. quę ratio ma-
gis militat in ecclesia emēte, quæ nulli
laqueū iniicere vult, nec ī actibus suis
fraudē admittere. c. per tuas, vbi gl. &
Docto. de donat. Probabitur etiā hæc
sentētia ex traditis in sequēti illatiōe,
in qua respondebimus. d. §. quo cōtra-
dicentes fundant suam opinionem.

Infertur. 20. vtiliter ad intellectum
text. in. l. si ad resoluendā. C. de præd.
minor. cuius verba hæc sunt: *si ad resoluē-
dā donationē, quā in emancipatiū te pater cōtulerat,
minor. xxv. annis cautionē ei emisisti: cū huiusmodi
scriptura cōtra senatuscōsulti auctoritatē data sit,
nō oberit iuri tuo*. Namq; ex decisioe illius
l. inquit Albe. ibi fundari opinionē Frā-
cis. Accur. quam proximē improbau-
mus: & eandem. l. pro ea opinione ad-
ducit Tiraq. in. d. li. de iur. marita. fol.
250. secundū antiquam æditionem,
idē autē Tiraq. d. lib. de retract. cōuen-
ti. in fi. nu. 12. inclinans in contrariam
partem, respōdet ad eam. l. cum expo-
sitione glo. ibi, in verb. emisisti: videli-
cet quōd ibi resolutio donationis fie-
bat ex interuallo: quam expositio-
nem probat etiam Cuma. in dict. §.
fin. l. 1. ff. de reb. eorum, num. 1. Paul.
consil. 318. col. fin. lib. 1. & apertē Sali.
in. d.

in.d.l.si ad resoluendam: & sic expositio gl.recepta videtur, secundum quam cessat argumentatio Albe. Ioa. And. & aliorum: quia quaestio de qua agimus, procedit, quando pactum resolutiuum contractus vel donationis ponitur a principio: nec est diuinatoria expositio gl. quia si attendas ad verba illius. l. aperte videbis, donationem fuisse perfectam: ac proinde minor non poterat amplius rem distrahere, nec ea translatio poterat dici in continenti fieri, sed ex interuallo: vt in simili notabiliter tradit Neguz. de pign. 4. par. n. 35. vers. nihilominus, cum sequitur. Suadetur hoc ex verbis. d. l. ibi, *consulerat*: significat enim perfectam donationem: suadetur etiam ex verbo *emissisti*: nec enim poterat mitti cautio resolutiua donationis, nisi ex interuallo.

Nec videtur. l. illa, recte a Doct. adduci in proposito ad pactum in conventionem appositum, a principio, vel ex interuallo: ibi enim (si bene aduertas) non agitur de pacto vel conditione, sed de reuocatione simplici & pura, eius quod actum erat: atque ideo sicut donans non poterat reuocare, quod dederat, iuxta. l. perfecta. C. de dona. quae sub mo. d. c. verum, de cond. appo. ita donatarius minor vel ecclesia, quibus iura interdicit facultatem alienandi, non potuit refutare donatum. l. magis puto. §. fundum. ff. de reb. eor. allegatur autem saepissime. d. l. ad illud vulgare, quod solennitas requisita in contractu, debet interuenire in distractu: de quo plene Tiraq. d. lib. de iure mar. gl. §. ex nu. 12.

In eadem. l. cauendum est a glo. i. dum

exponit, *tradendo*, videtur enim exigere traditionem, vt sit locus decisioni illius. l. Sed contrarium dicendum est, vt sufficiat donationem factam esse, ex qua competeret actio ad rem donatam: sicut enim in rebus minorum prohibetur alienatio post dominium quersitum, ita quando actio competit ad rem immobilis: secundum gl. receptam, in. l. 1. C. si aduer. tras. & dixi latissime supra in Rub. in. 12. conclus. Et ibi traditis adde Beroium in. c. nulli. n. 73. de re. eccl. non alie. notat in simili Alex. cons. 27. lib. 3. quem sequitur Tiraq. de retract. conuen. in fine, nu. 108.

Inferur. 21. ex proximè deductis, quod si a principio cum fit donatio minori vel ecclesiae, adijciatur pactum, modus, vel conditio: etiam ad resolutionem donationis, vt res reuertatur ad donatam, vel ad alium, absque dubio seruabitur quod conuentum erit: quicquid ex Inocentio dubitasse videatur Pau. Cast. in Authen. multo magis. C. de sacro. eccl. hoc enim receptius est, per text. in. d. c. verum, de cond. appo. c. pontifices. 12. q. 3, notant Doct. in varijs locis: vt tradit Tiraq. de retract. conuen. in fi. n. 14. Hispanus a Couas Ruu. d. li. 1. resol. ca. 14. n. 6. Anch. & Soci. in locis supra citatis. Quod etiam in minore, cui res donatur eo pacto vel onere, probat text. in. l. causam. 20. ff. de manumis. l. si rogatus. ff. de manu. vin. quibus iuribus & autoritatibus probatur differentia & limitatio quam tetabat Cuman. in. d. §. fin. distinguens inter causam lucratiuam & onerosam: sed non ideo putes similia pacta in venditione vel emptione minoris non esse seruanda: esset

esset enim contra veriorē & receptio-
rem sententiam, vt supra: planius autē
seruatur in donatiōe in qua minor vel
ecclesia agit tantum de lucro.

Dictis autē in hac illatione & præ-
ced. negare non possum, non parum
obstare tex. in. d. §. si. sæpè sæpiusq; ad-
ducto: vtq; facilius admittatur quæli-
bet responsio, aduertat lector, nos hîc
defendere principaliter duovtilissima
huius illationis & præcedentis, non so-
lum vera, sed magis communia. Igi-
tur quoad casum donationis satisfacit
responsio Cuma. quòd text. ibi loqui-
tur de venditione & causa onerosa, vt
extendi non debeat ad donationem,
causamq; lucratiuam, quod proximè
ultra eum iuribus & authoritatibus
probauimus: idque suadet ratio, cum
minor semper agat de lucro in dona-
tione, non ita in emptione. Facit l. ad
res donatas. ff. de ædilit. edic. l. diuus.
Pius. ff. de reg. iur.

Magis obstat durus ille §. veriori
receptiori; opinioni in pacto reuen-
dendi, quam defendimus in præced. il-
latiōe: ratio enim. d. §. ibi, *Nam vbi domi-*
nium: omnino congruere videtur em-
ptioni minoris cum pacto reuendēdi.
Nec sustineri potest responsio Math.
Afflic. & Neguz. & aliorum dicen-
tium, quòd in eo text. pactum erat ex
interuallo. Est enim aperte contra lite-
ram, vt supra deduxi.

Vndè confugiēdum videtur ad ea,
quæ cū Cuma superius probauimus
de summo rigore illius tex. nullo mo-
do trahēdi extra casum suum, nec ab

eius ratione arguēdum esse: tum quia
in contrarium sunt plures iuris ratio-
nes: tum quia in specie eandem ratio-
nem. d. §. impugnat. l. C. in. l. sequen.
& alibi idem Vlpianus secum quodā
modo pugnans, vt suo loco supra ostē-
dimus. Possit etiam aliquo colore cō-
siderari ratio differentia inter obliga-
tionem, (de qua agit ille. §.) & pactū
reuēdēdi, (de quo est quæstio nostra.)
Ibi enim hypotheca rei emptæ præ-
supponit rem stare penes emptorem:
ideoq; si is minor est, exigit ibi tex. so-
lennitatem in alienationibus necessa-
riam. At pactum reuendēdi ab initio
afficit emptionem; indicās rem firmi-
ter non extitutam penes emptorem:
vt etiam minor emens non habeat po-
stea, de quo conqueratur, nec cur recu-
set restitutionem rei, secundū legem
conventionis, argu. tex. notab. in. d. c.
pontifices, & in l. vtiq; .16. §. 1. ff. de rei
uend. ibi, *licet ea perierit:* & l. arboribus.
12. §. nauis. ff. de vsufruc. ibi, *etenim ad hoc*
paratur: & tandem quæcumq; euasio à
rigore. d. §. admittenda est.

55 Inferebat ex. d. §. (& sic. 2.) Bal. in.
l. final. C. commod. n. 2. quòd res ven-
dita non censetur obligata venditori
pro præcio soluendo: vt ita limitetur
text. in. l. Iulianus. §. offerri. ff. de act.
emp. ibi, *quasi pignus retinere potest.* Loqui-
tur enim tex. de iure retinendi tantum,
antequā tradatur à venditore, non ad
effectum agendi postquam traditur.
Ex quo vtiliter infert Bal. in. d. l. final,
quòd venditor (apparentibus alijs cre-
ditoribus) non poterit præferri: quia
hipo

hypothecam non habet, nec priuilegiū in re ipsa vedita & tradita. Quod extollit idem Bald. in l. eum cui. C. de act. & oblig. Alex. in l. si cum dotem. §. fin. col. fi. ff. solu. matr. Neguz. de pignor. 4. parte princip. n. 35. Rip. in l. si vetrici. §. in bonis. n. 6. ff. de priuil. cred. de quo tamen videnda est resolutio Pau. in l. procuratoris. §. si plures. ff. de tributo. actio. Ias. in l. creditor. i. ff. si cert. pet.

Sed optarem vt Alex. & Neguzā. nobis explicarent, qualiter Bald. colligit ex illo tex. hoc, quod modò retulimus. Ego autē puto Bal. pro ingenio & eruditione, id collegisse ex d. §. iuncta. l. sequē. in qua habetur, quòd si minor emat à fisco, tunc valeat obligatio rei emptæ, eo quòd secundum gl. Bar. Bald. & omnes ibi, bona minoris tunc obligantur à lege, sicut aliorum, qui cum fisco cōtrahunt: (de quo agemus forsan in Authē. sequenti, ne locus hīc plus satis oneretur) quo præsupposito patet inductio. d. §. Si enim res vendita de iure censeretur obligata venditori pro præcio, nō diceret tex. ibi nullam esse obligationem, sed magis eam planè validam assereret, quia conuentio esset iuri conformis: quæ inductio necessaria est, & ex ea cum Bald. eleganter declaratur tex. in d. §. offerri. in verbis suprā citatis vbi glos. verbo, *retinere*: idem sentire videtur, & vltra Alex. & Neguz. ita ad d. §. offerri. notant Bar. & Albe. in l. creditoris. §. dominus. ff. de furtis: de quo tex. alibi plura scribimus: hæc ad d. §. prolixius tractata, do-

ctis fortasse non displicebunt, continēt enim multa vtilia, nec vulgaria.

56 Tractatu dignū est, an tex. hīc prohibens alienationem & donationem, procedat in patre, filioq; nobilibus: videmus enim, procuratorem vel administratorem, quantumcumq; liberam potestatem habētem, non posse donare ex bonis sibi commissis. l. contra iuris. 29. §. fin. ff. de pact. l. creditor. 60. §. Lucius. ff. mand. quem extollit Bal. in l. i. ff. de mili. testa. l. si quis vxori. 53. §. si seruus meus. ff. de furt. meliūs probatur in l. filiusfam. 7. in princip. ff. de donat. quæ nihil aliud dicit. Et in procuratore reipub. ne donare possit, est bonus tex. i. l. 3. §. planè. ff. qđ vi aut clam: quem notat Bal. in c. ex literis. n. 2. de probat. facit tex. in l. i. versi. deniq; ff. de offic. procur. Cæs. vbi vltra alios nouissimè eleganter scribit egregius Doctor Hispanus Ioannes Oroscius: quæ iura manifestè loquuntur in habente mandatū etiā cū libera, tam à lege, quā ab homine. Et sic quoad donandū nō est differentia inter habentem potestatem à lege, vel ab homine: vtriq; enim facultas donandi pariter negatur. Vnde cauendū est à Pala. seu. Ioan. Lup. in rep. Rub. §. 66. n. 29. qui contra iura illa, & receptas sententias, in donatione distinguebat mandatum legis à mandato hominis, malè citans Bald. qui veriūs contradicit, in d. l. i. §. i. ff. de offic. proc. Cæs. vbi glo. & Bart. ita veriūs sentiunt in casu donationis, licet aliquo modo distinguāt in alio genere alienationis: vt per Ias. & nouiores

ibi: & ita apertè Paul. in. d. l. filiusfam. Bart. & Paul. in. l. procurator cui generaliter. ff. de pcur. scrib. in. l. præles. C. de transac. & alibi sæpè Docto. vt per Ias. in. d. l. cōtra iuris. §. si filius, ex. n. 2.

37 In patre autè, filioq; nobilibus (vt dixi) videretur permittendum, vt saltè cum moderamine pater legitimus administrator donare possit. Sic enim. d. l. filius. ff. de donat. vers. nonnūquàm, ex causa nobilitatis id permittere videtur, ibi, *filium senatoris, vel alterius dignitatis*. & ibi notant scriben. ad limitationem prædictorum iurium: notat etiam gl. in. d. l. contra iuris. §. fin. verb. non habere: pro quo etiam adducitur melior tex. in. l. cū plures. 13. §. fin. ff. de admittuto. ibi, *pro facultate patrimonij, pro dignitate natalium constituet alimenta seruis, libertisque, nonnunquam & exteris, si hoc pupillo expediat præstabit: solènia munera parètib; cognatiq; mittet*: Quo loco. I. C. tutori aliquo modo donare permittit ob nobilitatem pupilli, quod ex Innoc. extollit Roma. immemor illius tex. in. d. l. filius. n. 3. & ibidè Cuma. n. 7. nec meminit nouissimus doctus, & diligens Riminald. in. §. 1. n. 111. Inst. quib. alien. lic. Sed cum text. ad hoc cōmendauit Barba. in. c. 1. de donat. & cū eo Pala. in. d. Rub. §. 9. n. 5. Alex. in. l. pactum curatoris. n. 3. C. de pact. & ibi Ias. & nouiores, Ias. in. d. §. filiusfam. l. contra iuris. n. 7. Curt. in. l. præles. n. 10. C. de transac. & alibi sæpè scribè. vt per Tiraq. de nobilit. c. 37. ex. n. 35. & Feli. consil. 16. n. 18.

Ego autè puto scriben. in locis proximè citatis incautè talem potestatem

donandi permittere procuratori, vel administratori, vel tutori, respectu solius nobilitatis eius, cuius negocia gerit, bonæ administrat. Priora enim iura indistinctè loquuntur, nec esset æquum, eam prærogatiuam concedere gerentibus negocia nobilium. Possit enim fraus fieri, cui obuiandum est: idq; magis probo ex. d. §. fin. l. cū plures, quem scriben. malè citant, vbi suprà: & Areti. consil. 24. col. si n. 13. & sequè. Ias. in. l. si nō sortem. §. libertus, col. 4. ff. de cōd. inde. Loquitur enim tex. ibi tantū in expensis necessarijs, ibi, *mercedes præceptoribus*: & ibi, *alimenta seruis*: sic etiā procedit qđ ibi subdit. I. C. circa munera solènia, vt statim explicabo. Nec obstat, si replicetur ex eodem text. ibi, *& exteris*: qui casus non continet necessitatem. Respōdeo enim, & retorqueo literam: quia. I. C. id simpliciter non permittit, sed quando ita suaserit maior utilitas minoris, vt patet ex litera ibi, *si hoc pupillo expediat*: probatur magis ex eodem tex. vbi etiam stante dignitate natalium, subdit inferiùs, non licere tutori dotem præstare sorori pupilli ex alio patre, & rationem assignat, quæ nostram considerationem contra scriben. probat ibi, *nam et si honestè ex liberalitate ramen fit*. Nec obstat text. in. d. l. filiusfam. vers. nonnunquàm: loquitur enim tantū in mandato patris de filio confidentis adiecta libera potestate post alia verba plenissima: nec ea lex donationem indistinctè permittit, sed ex causa: nec tex. ille exorbitas, rectè ad diuersos terminos extenditur à Bald. & alijs, quos

citat

citatur Tirac. d. c. 37. n. 35. de nobilitate: cum ibi mandatum expressum verbisque plenissimis, & qualitas filij copulatiue concurrant, non ita in alijs casibus.

Nec omitto aliud notatu dignum circa intellectum tex. in d. §. fin. l. cum plures. ff. de admin. tuto. ibi, *solennia munera* circa quæ verba video Doct. latenter variare. Alber. enim ibi exponit solennia, pro consuetis à patre pupilli præstari, & ita gl. in §. si. l. ibi sequen. verb. nuptiale. Bar. autem in d. §. si. simpliciter intelligit solennia munera, pro solitis præstari, nec addit à patre minoris: & non citato Bar. ita intelligit Zas. in l. 2. versi. deinde ex his: verb. solennes. ff. de origi. iur. cui accedit Spiegel. in lexic. iur. & ultra eos Bal. in l. 2. n. 2. C. de iure dot. Pala. in Rub. §. 6. n. 3. & §. 45. n. 10. Addo in alio proposito circa verbum, solennia, auctoritatem Conradi, lib. 8. c. 11. pag. 645. eleganter tractantis sensum Vlpiani in l. si stipulata. 33. vel. 34. ff. de donat. inter vir. & vxo. vbi tamen in libris communibus & emendationibus verbum, solemne, diuersam significationem habet.

Mihi autem placet interpretatio Bar. à nouioribus non citati, & consequenter Zas. licet contradicat minus bene Aldobrandi. in §. ad certum Inst. qui testam. tuto. ad finem, vbi contra fidem omnium codicum iungit nomen, solennia, verbo præstabit: & nomen, munera, verbo mittet: cum verbum præstabit, referatur ad præcedentia, vtrūque autem nomen, solennia munera, refertur ad verbum, mittet, quod sequi-

tur: & Aldobrandi. interpretatio deterior esset pupillis, & minoribus: quia nomen, munera, per se latius patet, quam iunctum verbo, solennia, vt constat ad sensum: & sic resoluendo intelligo, tex. in illis verbis permittere tutori, vt mittat consueta munera parentibus, coniunctisque pupilli: quod iuuatur vltra omnes ex vigore consuetudinis id certis temporibus admittentis: vnde solennia appellantur, quæ certa consuetudo alibi minores astringit. l. si sine. 33. & ibi Bart. ff. de admin. tuto. notat in simili gl. in d. l. 3. §. plane. verb. municipales. ff. quod vi aut clam. Iuuatur etiam, quia tunc consuetudo ipsa reciproca est, vt ita mittantur munera minori, sicut tutor pro eo mittit: facit tex. celebris in l. de fideicomisso. vbi Alex. C. de transact. tunc etiam militat ratio pudoris, qui violaretur eundo contra talem consuetudinem, argu. l. Quintus 48. ff. mand. ibi, *propter suam existimationem* & ibi: *pudori suo*: & tex. in l. in eadem causa. 10. ibi, *sine dedecore*: ff. ex quibus causis mai. tex. in l. pecuniæ. 8. ff. de alim. & cib. legata. ibi, *verecundiam quoque*: & ibi notat Bar. Bald. etiam in c. sciscitatus. n. 4. de rescrip. Ias. i. l. ad egregias. n. 8. & in rep. l. admonendi. nu. 174. ff. de iure iur. & in l. non solum. §. morte. n. 36. ff. de noui oper. nunc. Ex ea de pact. nu. 403. videtur enim tunc causa pudoris necessitatem inducere, per illa iura & Doct. in ijs locis, notatque Afflict. decis. 315. nu. 9.

Displicet autem expositio Alber. & glos. de qua supra proximè. Nec

enim tutori vel minori permittendū est donare, eo quòd pater solitus esset donare. Talis enim particularis voluntariaq; consuetudo absque præcepto non afficit filium, vel alium successorem, vt patet ad sensum: & colligitur à fortiori ex Bart. in l. ambitiosa nu. 4. ff. de decre. ab ord. fac. ideoq; sanior est interpretatio, vt solennia munera intelligantur ex generali & mutua consuetudine loci. Sed tunc obstare videtur text. in l. sequen. 14. §. in soluendis. ff. eod. vbi. I. C. inquit, nec nuptiale munus sorori pupilli mitti posse: cui difficultati nullo pacto satisficiant responsiones glos. ibi, quarum prima iniqua & inepta est: secundam verò modò reprobauimus. Nec satisfacit solutio Bart. in d. §. intelligentis solennia munera tunc permitti, quando consueta sunt, nec secundum honestatem omitti possunt: text. verò in d. §. in soluendis: loqui de muneribus non consuetis, & quæ sine offensione honestatis omitti possent. Cōtra Bar. enim aduerto, quòd eius interpretatio stare posset in exemplo matris nubentis, cuius nuptiæ tristes sunt filijs prioris matrimonij. At in exemplo sororis nubentis (de quo etiam loquitur text. in d. §.) nihil magis consuetum, nec magis honestum ex hominum moribus constat, quàm fratres munera mittere, sororumque dotem iuuare. Vnde alia interpretatio inuestiganda est, videreturque dici posse, quòd text. in d. §. fin. l. cum plures, non constituit regulam, sed tantum loquitur de nobi-

libus, secundum communem allegationem, quorum tutoribus solennia munera permittit. Text. autem in dict. §. in soluendis, intelligatur regulariter in pupillis non nobilibus, nec tam amplo patrimonio abundantibus: vt in simili distinguit. I. C. in dict. l. filius fam. ff. de donat. vbi casus nobiliū pro exceptione ponitur.

In patre autem (quæ nostra quaestio fuit) resoluo ex supra dictis, vt regulariter, nec si nobilis sit, donare queat aduentitia filiorum, nec ad eum extendatur decisio text. in dict. l. filius fam. versi. nonnunquam, cum loquatur de commissione expressa ab homine, vt in simili notat glos. in dict. l. 3. §. planè, verb. data. ff. quod vi aut clam: Doct. in dict. l. 1. ff. de offic. procur. Cæsa. Nec lex in his admittit donationes ex affectu, vel delitijs, sed ex iustis causis: vt eleganter inquit Vlpian. in l. illud. 16. ff. de manum. vindic. nec patri libera potestas cum dispendio, sed cum utilitate liberorum committitur. l. generaliter. C. de secund. nup. Bald. hic ad finem: & denique cōmissa administratione non venit donatio l. fin. ff. de curat. furio.

58 Circa eandem prohibitionem huius text. dubitari potest, an procedat quando pater alienare velit, transferendo rem in eum, à quo filius eam habuit. Aliqui enim non sine colore putabunt, facilius tunc alienationem permitti: quod suaderi posset ex eo, quod consuluit Paul. quem refert Ias. in l. cum filiofa. n. 168. ff. de leg. 1. dicēs, quòd